

Janya's Beauty Salon
 85-03 Roosevelt Ave.
 Jackson Heights NY 11372

•Threading Waxing •Facial Men & Women •Anti-Aging Facial
 •Bleach •Hair Cut, Color and Style

Info: (718) 205-7832
 • (846) 764-3316

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਜ਼ੋਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਬੌਬੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

(ਸੈਲ): 718-757-7809
 ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 516-439-5420
 (ਫੈਕਸ): 516-439-5418

ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਬੌਬੀ
 ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਜ਼ੋਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

Address: 1st Park Ave., 2FL, Manhasset, NY 11030

Bandna's Beauty Salon
 Open 7 days 10:00 am to 8:00 pm

•Threading •Eye Brows & Full Face •Full Body Waxing •Color •Highlights •Hair Styling •Henna Tattoos •Brazilian Keratin

•Hair Cut •Men's Hair Cut •Facial •Manicure •Pedicure

•GIFT CERTIFICATES Available •Innovative •On Call Services

Tel. 718.335.1599 Cell. 917.463.8806
 71-01 Northern Blvd Jackson Heights NY 11372

Twelfth Year in Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 12, Issue 40, October 1st, 2011 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੁੜਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਮਤਾ ਬਣਿਆ ਸਿਆਸੀ ਖੇਡ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਠਿੱਠੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੁੜਵਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਠਿੱਠੀ ਲਾਉਣ 'ਚ ਜੁਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਬਾਰੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣਾ 'ਸਿਆਸੀ ਬਾਣ' ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲ ਸੋਧ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੀ 'ਚੁਤਰਾਈ' ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੈਂਤੜਾ ਬਦਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਾਜੀ ਕਰੇ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ।

ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵੱਲੋਂ ਅਫਜ਼ਲ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਪਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਸੀ।

ਮੌਕੇ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਤਾਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਪਰ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਆਪਣਾ 'ਗੱਠਜੋੜ ਧਰਮ' ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹਰ ਥਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ

ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰਤਾ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਭਾਈਵਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਔਖਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਕਸੂਤੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਫਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸ਼ਾਂਤਾ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਤੇ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਹਰ ਫਰੰਟ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਭਾਵੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ ਪਰ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਉੱਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਘੁਰਕੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ

ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨਗੇ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੀ ਚਾਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਦਾ ਟੀਚਾ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਵਾਸਤੇ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਖਾਤਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮੋਹਰੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੇ 17 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਇਕੋ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਦੋ ਵਾਰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜੋ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦਾ ਟੀਚਾ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਇਆ ਲਈ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਸਿਆਸੀ ਫਾਇਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਸਾਲ 2008 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੁਮੇਧ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ

ਭਾਅ ਜੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਚੱਲ ਵਸੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਉਘੇ ਰੰਗਕਰਮੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲਹਿਰ ਦੇ ਧੁਰੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਭਾਅ ਜੀ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ 83 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਨ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਹਲਕਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ 27 ਸਤੰਬਰ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਸਨ ਅਤੇ 9

ਵਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਸਨੇਹੀਆਂ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। 11 ਵਜੇ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵਿਗੜ ਗਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਦਮ ਤੌੜ ਗਏ।

ਹਰ ਸਮੇਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਭਾਅ ਜੀ ਗੁਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਡਾਇਲਿਸਿਸ 'ਤੇ ਸਨ। ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ 'ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ' ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਰੁਧ ਨਿਰੰਤਰ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜੀਵਨ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਰਿਹਾ। ਸਮਤਾ ਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਜੁਝਾਰੂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਵਜੋਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਕ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਾਸਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਨਾਟ ਕਲਾ ਨੂੰ ਜਨ ਚੇਤਨਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1975 ਵਿਚ

2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘੁਟਾਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਚੱਕਰਵਿਊ ਬਣਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): 2ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘੁਟਾਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ 'ਜੀਅ ਦਾ ਜੰਜਾਲ' ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੇਕ ਹੁਣ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਤੱਕ ਵੀ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਬਖੇਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਵੀ 'ਆਪਣਿਆਂ' ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਕੱਤਰੇਤ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤਤਕਾਲੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ 2ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘੁਟਾਲਾ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦੋ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਲੜਾਈ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ 'ਦੁਸ਼ਮਣੀ' ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸੋਨੀਆਂ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਸਾਂਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖਰਜੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ

ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰੀਕੇਬਾਜ਼ੀ ਨੇ ਪਾਇਆ ਪੁਆੜਾ

ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਘਿਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮੁਖਰਜੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੁਣੀ ਸ਼੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਦੀ ਜਾਂਚੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਾ ਛੱਡੀ ਜਾਵੇ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲ੍ਹ ਤੱਕ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਏ. ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਦਯਾਨਿਧੀ ਮਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਅੱਜ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਰਗੜੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਭਲਕੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੀ ਨੰਬਰ ਆ

ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਪਾਕ ਸਾਫ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਿਉਂ ਕਤਰਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਮੀਮੋ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

\$25 2000 MINUTES*

www.011india.com

ਇਹ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।

✓ No Pin Needed
 ✓ No Connection Fee
 ✓ No Monthly Fee

USE FROM HOME OR CELL PHONE

GlobeTel Comm. 1.800.914.1013

ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਯੂ ਐਨ ਓ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਂ ਸਭਾ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਿੱਖ ਫਾਰ

ਬਾਹਰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਖਣਗੇ। ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਵਖਰਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਆਗਰੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਤੇ ਰੈਲੀ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਨਾਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਣਗੇ। ਰੈਲੀ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ

ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਸਯੁੱਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਤੀ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਨਵੰਬਰ 1984 ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇ।

ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਅੱਗੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੌਰਾਨ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਮਲ ਨਾਥ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ 2 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਕੇਨਸ, ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਰੋਸ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਥੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀ-20 ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਿੰਘ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਹਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਲਈ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਉਦੋਂ

ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਤੋਂ ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਤੇ ਡਾ. ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਪੁਹੰਚੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵਖਰੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਈ ਏਨੀ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਏ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣਾ ਪਿਆ। ਉਕਤ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਜੂਨ 1984 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀਆਂ ਦੇ ਵਾਕਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਹਲ ਹੈ ਜਮਹੂਰੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵਖਰੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਤੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ

ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਰਾਜਦੀਪ ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ ਤੇ ਤੇਜਕੌਰ ਕਰਨ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 27 ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਰੈਲੀ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਤੇ ਪੰਥਕ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਣਗੇ ਸਿੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ

ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਟਾਰਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਸਯੁੱਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅੱਗੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਭਾਰਤ

ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧਰ, ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਦਸਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਕਾਰਟਰੇਟ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਟਤਾ, ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਫਲਸਿੰਗ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ, ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕਾਰਟਰੇਟ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਪਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਜਹਾਜ਼ ਜਰਸੀ ਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਅਮਰੀਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਮਿਤਰ ਸਿੰਘ ਸਾਕਾ, ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ (ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਸੁਸਾਇਟੀ) ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਰੈਲੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ), ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਆਗਰੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ, ਪੰਥਕ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਤੇ ਟਰਾਈ ਸਟੇਟ ਏਰੀਆ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਏਸ਼ੀਆ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਭਾਰਤ ਚੈਂਪੀਅਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪਹਿਲਾ ਏਸ਼ੀਆ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਜੋ ਈਰਾਨ ਦੇ ਤਵਰੀਜ਼ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਤਖਤੀ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ, ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਲੇਠੀ ਚੈਂਪੀਅਨ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 53-38 ਨਾਲ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹੱਥ ਉਪਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਦੀਆਂ ਕਬੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ 9-5 ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਸੀ, ਤੇ ਫਿਰ 19-11 ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਸੀ ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਾਪਸੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸਕੋਰ 22-18 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ। ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਸਕੋਰ ਭਾਰਤੀ ਹੱਕ ਵਿਚ 26-21 ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਚੱਲਿਆ ਪਰ 33-28 ਅੰਕਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜੱਫੇ ਲਾਏ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਾਵੀਆਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਾਫੀਆਂ ਤੋਂ ਅੰਕ ਬਟੋਰੇ ਤੇ ਸਕੋਰ 29-45 ਤੱਕ ਲੈ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਚ ਇਕਤਰਫਾ ਹੀ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਈਰਾਨ ਵਿਖੇ ਏਸ਼ੀਆ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੈਚ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਯਤਨ ਤਾਂ ਬਥੇਰੇ ਕੀਤੇ ਪਰ ਅਖੀਰ ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ 53-38 ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਧਾਵੀ ਦੁੱਲਾ ਸੁਰਖਪੁਰ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਖੇਮੇ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਖਲਬਲੀ ਮਚਾਈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਜੱਫੇ ਹੀ ਲਾ ਸਕੇ ਜਦਕਿ ਸੁੱਖੀ ਸਰਾਵਾਂ ਤੇ ਸੰਦੀਪ ਸੁਰਖਪੁਰ ਨੇ ਵੀ ਵਧੀਆ ਖੇਡ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਜਾਫੀਆਂ ਵਿਚ ਏਕਮ ਸਿੰਘ ਹਨੂਰ, ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ, ਸੁੱਖਾ ਭੰਡਾਲ ਤੇ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਬਿੰਡੂ ਹਰਿਆਣਵੀ ਨੇ ਵਧੀਆ ਖੇਡ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਆਸ ਉਲੀ, ਜੰਝੂਆ, ਅਜ਼ਰ ਹਸਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਮੈਚ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਾਰਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਚ ਰੋਕਣਾ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅੰਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦੇ ਟੀਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ। ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 10 ਖਿਡਾਰੀ ਖੇਡਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਟੀਮ ਨੇ 14 ਖਿਡਾਰੀ ਬਦਲਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਖਿਡਾਏ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹੌਂਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹਾਰਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੂਨਕ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਘਾਟ ਭਾਵੇਂ ਮੈਚ ਦੌਰਾਨ ਰਤਕਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਦੁੱਲਾ ਸੁਰਖਪੁਰ, ਸੰਦੀਪ ਤੇ ਏਕਮ ਹਨੂਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੇ ਰਹੇ। ਏਕਮ ਹਨੂਰ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਾਫੀਆਂ ਨੂੰ ਜੱਫੇ ਲਾਏ

ਸਗੋਂ ਰੇਡ ਪਾ ਕੇ ਪੁਆਇੰਟ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ। ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੁਰਖਪੁਰੀਆ ਨੂੰ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦਾ ਸਰਬੋਤਮ ਰੇਡਰ ਅਤੇ ਏਕਮ ਸਿੰਘ ਹਨੂਰ ਨੂੰ ਸਰਬੋਤਮ ਜਾਫੀ ਐਲਾਨਿਆ। ਸਮੁੱਚੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਟੀਮਾਂ ਸਿਰ ਇਕਤਰਫਾ ਜਿੱਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 69-20, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੂੰ 72-32 ਤੇ ਈਰਾਨ ਨੂੰ 67-26, ਨੇਪਾਲ ਨੂੰ 61-42 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਈਰਾਨ ਤੇ ਨੇਪਾਲ ਨੂੰ ਕਾਂਸੇ ਤਗਮੇ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ-ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੀ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇਖਣ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਏਸ਼ੀਆ ਕੱਪ ਵਿਚ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵਧੀਆ ਖੇਡ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਖੇਡ ਸਿਤਾਰੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਤੱਕ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਰਤੀ ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਨਾਰਦਨ ਸਿੰਘ ਗਲੋਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਕਬੱਡੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਹਿਲਵਾਨ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ (ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਪੋਰਟਸ ਪੰਜਾਬ), ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਤ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੱਲੂ (ਕੋਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ), ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸੋਨੀਆ ਤੇ ਟਾਟਾ 50 ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ 'ਚ ਸ਼ੁਮਾਰ
ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਰਸਾਲੇ 'ਨਿਊਜ਼ ਸਟੇਸਮੈਨ' ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਟਾਟਾ ਸਮੂਹ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਤਨ ਟਾਟਾ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ 50 ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਜਰਮਨ ਚਾਂਸਲਰ ਐਂਜੇਲ ਮਾਰਕਲ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨਗ੍ਰਸਤ ਹਸਤੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਅਸ਼ਫਾਕ ਕਿਆਨੀ, ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਮਾਈਕਲ ਬੈਚਮਨ, ਸਾਰਾ ਪਾਲਿਨ ਤੇ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਆਗੂ ਅਨਵਰ ਅਲ ਅਵਲਾਕੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

A & I Transport Inc.

123 E Lee Rd., Watsonville, CA, 95076
Ph:831-763-7805

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

11 ਵੈਸਟਰਨ ਸਟੇਟਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਲ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਾਸਤੇ

> ਅਸੀਂ 1990 ਤੋਂ ਕੁਆਲਿਟੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ

> 21 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੇਮੈਂਟ

Weekly Pay Roll

2011-12 ਮਾਡਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਕੋਰ ਟਰੱਕ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 1-888-664-4004

Fax: 831-724-2010 e-mail: aa@aitruckingllc.com

ਏ. ਐਂਡ ਆਈ. ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ

ਵਾਟਸਨਵਿਲ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਚਾਰਜੇਈ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ 3 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾ ਸੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵਾਧੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪੱਤਰ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਢਿੱਲੀ ਅਤੇ ਮਾੜੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗੀ। ਇੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਹਾਊਸ ਵਿਖੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰਜੇਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ

ਆਗਰਾ: ਤਾਜ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਚ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਆਗਰਾ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸੱਤ ਅਜੂਬਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਮਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

2010-11 'ਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਮਕਬਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਯੂ.ਪੀ. ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਆਮਦ ਰਹੀ। ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਕੁਤਬ ਮਿਨਾਰ ਤੇ ਲਾਲ ਕਿਲਾ ਤੇ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਏਲੋਰਾ ਦੀਆਂ ਗੁਫਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਚ ਵੀ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੈਰਗਾਹ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਥੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ 'ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ, ਉਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਾਰੂ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਈ ਗਈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦਾ ਇਹ ਅੰਤਲਾ ਸੈਸ਼ਨ ਵੀ ਸੁੰਘਤ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਆਖਰੀ ਸੈਸ਼ਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 15 ਦਿਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਸਬੰਧੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਮਤੇ ਸਬੰਧੀ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਆਪਣਾ

ਸਟੈਂਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੱਲੀ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਪਣੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮਨਾ ਸਕੀ ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਲਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਭੁੱਲਰ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਗਰਾਫ ਡਿੱਗਿਆ ਦੇਸ਼ ਅਕਾਲੀਆਂ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਸ ਵਾਰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾੜੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਪਾਰਟੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸ਼ਾਂਤਾ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕੀ ਹੈ।

ਸਰਵੇਖਣ ਟੀਮ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ 23 ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਅਧਿਐਨ 'ਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 2007 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ 23 ਵਿਚੋਂ 19 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਅੱਜ ਇੱਕ ਵੀ ਸੀਟ ਪੱਲੇ ਪੈਂਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਹਲਕੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰੇ ਸਨ ਪਰ ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਆਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਹ ਸੂਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅਧਿਐਨ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲੀ ਮਾੜੀ ਰੀਪੋਰਟ ਦਾ ਸਾਰਾ ਭਾਂਡਾ ਭਾਈਵਾਲ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਭੰਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਕੈਬਨਿਟ 'ਚ ਕੀਤੇ ਫੇਰਬਦਲ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ, ਮਾ. ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਤੇ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ ਕੋਲੋਂ ਖੋਹੀਆਂ ਝੰਡੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਮਾੜਾ ਗ੍ਰਾਫ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬਾਦਲ ਕੋਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੰਗੇ 1100 ਕਰੋੜ ਨਾ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ 'ਚ ਕੀਤਾ ਵਾਧਾ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵੋਟਰਾਂ 'ਤੇ ਆਰਥਕ ਸੱਟ ਹੈ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਕੀਤੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵੋਟਰ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਨੇ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਭਾਰਤੀ ਕਾਮੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜੇ

ਦੁਬਈ: ਸਾਊਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 50,000 ਭਾਰਤੀ ਕਾਮੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬਹੁਤੇ ਗੈਰ-ਹਨਰਮੰਦ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਮ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅੱਧ ਸਤੰਬਰ ਤਕ ਵਾਪਸ ਭੇਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਵਾਜਬ ਨਿਵਾਸ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਜਾਂ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਤੇ ਹੱਜ ਜਾਂ ਉਮਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਆਮ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਰਿਆਦ ਤੇ ਜੱਦਾ ਵਿਚਲੇ ਭਾਰਤੀ ਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਹੰਗਾਮੀ ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਲ ਮਾਨ ਮਨਦੀਪ ਦਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ ਤੋਂ ਫਰੀਲਾਂਸ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਾਨ ਮਨਦੀਪ ਉਰਫ ਮਨਦੀਪ ਮਾਨ (ਫੋਨ 661-889-1927) 15 ਸਤੰਬਰ, 2011 ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਲਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਤ ਵਿਚ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। -ਸੰਪਾਦਕ

Mann Mandeep alias Mandeep Mann, a freelance reporter from Bakersfield, CA is no more working with Punjab Times from September 15, 2011. Punjab Times will not be responsible for any dealings with him for or on behalf of Punjab Times. -Editor

ਭਾਰਤੀ ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤੀ ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2008 ਤੋਂ 2011 ਦੌਰਾਨ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਆਈ.ਆਈ.ਐਮ ਤੇ ਕੌਮੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸੰਸਥਾਨ ਵਿਚ 26 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 16 ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਇਕੱਲੀਆਂ ਆਈ.ਆਈ. ਟੀ ਤੇ ਸੱਤ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਲੰਬੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਕਾਨਪੁਰ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਵੀਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮਹਿਤਾਬ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਕੰਧ 'ਤੇ 'ਮੈਂ ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਤੋਂ ਅੱਕ ਗਿਆ ਹਾਂ' ਲਿਖ ਕੇ ਛੱਤ ਵਾਲੇ ਪੱਖੇ ਨਾਲ ਫਾਹ ਲੈ ਲਿਆ। ਕਾਨਪੁਰ ਆਈ.ਟੀ.ਆਈ. ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕੇ.ਐਸ. ਵੈਂਕਟੇਸ਼ ਨੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਦਬਾਅ ਕਰਕੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਮਕੈਨੀਕੀ ਕੋਚਿੰਗ

ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤਾਂ ਪਾਸ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਆਈ.ਆਈ. ਟੀ. 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅੱਗੇ ਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਚਾਰ ਸਾਲਾ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖੋਜ ਕਾਰਜਾਂ 'ਚ ਜੁਟੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਧਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਪੋਸਟ ਗਰੈਜੂਏਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਖੋਜ ਕਾਰਜਾਂ 'ਚ ਪੈ ਕੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤ ਕਦੇ ਦੇ ਚੰਗੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲੱਗ ਕੇ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਸਾਲ ਔਖਾ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਸਟਮ 'ਚ ਜਜ਼ਬ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੁਭਾਵਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਆਈ.ਆਈ. ਟੀ. ਦੀ ਇਹ ਫਿਤਰਤ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਦਬਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਖਰੀ ਸਾਲ ਸਹਿਪਾਠੀਆਂ ਦਾ ਬੇਹੱਦ ਭੈੜਾ ਦਬਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਂਪਸ ਪਲੇਸਮੈਂਟਾਂ 'ਚ ਸਖਤ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵਧਾਈ

ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ (ਬਿਊਰੋ): ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੀ ਹਾਲੀਆ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੁੰਝਾ ਫੇਰੂ ਜਿੱਤ ਉਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਇਕਾਈ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਸੁਪਰੀਮੇ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਇਕਾਈ ਵਲੋਂ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਉਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਇਕਾਈ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਵਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਇਹੋ ਇਤਿਹਾਸ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦੁਹਰਾਇਆ

ਜਾਏਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਲੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਚੁਕੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ, ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ, ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਗੋਸਲ ਤੇ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਸਲ, ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਤੋਂ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਵੜੈਚ, ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਤੋਂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਚੱਕੜ ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ ਤੋਂ ਛਿੰਦਾ ਉਪਲ, ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਕੂਨਰ, ਜੋਬਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੋਬੀ, ਤੇਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਿਕਸਨ, ਕੁਲਦੀਪ ਸੰਧੂ, ਰੋਣਕ ਸਿੰਘ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ, ਸੈਨ ਹੋਜੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖਾ ਤੇ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ

ਮੈਡੀਸਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਤੰਦੂਰੀਏ ਕੁਕ, ਕਿਚਨ ਸਟਾਫ ਤੇ ਵੇਟਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਸਹੂਲਤ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

ਫੋਨ 608-299-0958, 608-754-8355

Quick Stop 40, Oklahoma

Help Wanted

ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ

ਕੁਕ, ਕੈਸ਼ੀਅਰ, ਮਕੈਨਿਕ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਰ

ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੇ ਫੁਲਕੇ ਪਕਾਉਣ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਫਤ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਕਾਲ ਕਰੋ: 832-512-7172

Satwant Kaur Takk

Lose Weight Feel Great

All Herbal, American Doctors' formulated and Guaranteed Results

ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਜੜੀ ਬੂਟੀਆਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਅਤੇ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਨਤੀਜੇ

Before : 185 Lbs. After : 125 Lbs. Lost 40 Lbs.

Business Opportunity

International Company looking for serious people to work from home-part time or full time. Great earning potential, full training and support provided. To attend training in your area.

For more info. call:

Sukhpreet Kaur Indiana

Ph:317-884-3557

Sharanjeet Kaur

Ph:317-332-1387

spkaurus@yahoo.co.in - www.shopherbalife.com/skaur

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਅਨੰਦ ਵਿਆਹ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ

■ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਸਾਂਝਾ ਉਦਮ ਕਰਨ: ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਸਮੇਤ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਚ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੋੜਿਆਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵੇਰਵੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ।

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਖੇ 26 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ, ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਮਲ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਐਕਟ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੋ-ਤਿੰਨ

ਇਕੱਤਰਤਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਵਿਚ

ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਤੇ ਸੋਧ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਪਾਲ

ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਖੇ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੋੜਿਆਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਨਤੀ ਪੱਤਰ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਪਾਵਨ ਬੀੜਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 295 ਏ ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 302 ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਾਉਣ।

ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲੇ ਹੀ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ।

ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਕਲਕੱਤਾ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰੀਵਿਊ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਠੁਕਰਾਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹਾਕੀ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਟਲੀ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੌਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਿੱਧ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਇਟਲੀ ਵਾਸੀ ਹਰਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾਦੂਵਾਲ ਨੂੰ ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਸਮੇਂ ਸੱਦਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਬੀੜਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀਆਂ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਸਰਬਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ 1490 ਪੰਨਿਆਂ ਵਾਲਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਰ 700 ਕਿਲੋਗਰਾਮ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ 70 ਪੰਨੇ ਵੇਚੇ ਗਏ ਹਨ, ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰਬਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਵੇਚੇ ਗਏ ਪੰਨੇ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾਣ।

ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 2007 ਵਾਲਾ ਸਟੈਂਡ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ 21 ਨਵੰਬਰ 2007 ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਬਾਰੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ (ਲਾਅ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ) ਨੂੰ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਐਕਟ ਵਿਚ ਵਿਆਹ

ਸਿੰਘ ਬੁਠੰਗਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਪਕੁਲਪਤੀ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ. ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਤਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦਲਮੇਘ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ।

ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਲਈ ਸਰਗਰਮੀ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਫਿਕਰਮੰਦ

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਵੱਲੋਂ ਖੱਬਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਦਿੰਦਿਆਂ ਤਿੰਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ (ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ.), ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ) ਭਾਵ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਸੀ.ਪੀ.ਐਫੀ.) ਨੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਰਾਜਸੀ ਸਮੀਕਰਣ ਬਣਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜੋ ਆਗਾਮੀ ਫਰਵਰੀ ਵਿਚ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ, ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਬਿਗਲ ਵਜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਕੁ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਸੀਮਤ ਅਧਾਰ

ਵਾਲੀਆਂ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਠਜੋੜ ਤਿੰਨਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਕਈ ਹਲਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਚੁਣੌਤੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਤੀਜੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਅਸਲੀ ਰੰਗ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਹੀ ਹਨ।

ਸੀ.ਪੀ.ਐਫੀ. ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਨੇ 1992 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਾ ਲਈ ਸੀ। ਸੀ.ਪੀ.ਐਫੀ. ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ

ਗੱਠਜੋੜ ਕਰ ਕੇ 1997 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭੇਜੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2002 ਤੇ 2007 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਖਾਤਾ ਵੀ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕੀਆਂ। ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਰਾਹੀਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਾਰ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਬਾਰੇ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਆਗੂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 32 ਤੋਂ 35 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ 'ਤੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ ਤੇ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਨੇ ਵੀ ਇੰਨੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਛੱਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤਕਰੀਬਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ

ਅਧਾਰ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹਾ ਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਵਾਲੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੰਨ੍ਹਾ ਲਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ।

ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ 6 ਜਾਂ 7 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਤਿੰਨਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਜੋ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਉਲੀਕੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ., ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ., ਸੀ.ਪੀ.ਐਫੀ. ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਹਾਲ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚਾ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਪੱਲੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੀ ਪਈ।

ਬਾਦਲ ਦਾ ਯਰਾਨਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਚੋਂ ਚੌਟਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਖਰਚਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਝੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਚੌਟਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤੇ ਬਾਣੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਪਏ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਇਹ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬਲਾਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇੰਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਤਾਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਿੰਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਤੋਰੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਬਾਰੇ ਅਹਿਮ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਵੱਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ ਦੇ

ਪੁੱਤਰ ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਚੌਟਾਲਾ ਨੂੰ ਪੰਜ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਭੈ ਚੌਟਾਲਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਪੰਜ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਚੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ

ਤਨਖ਼ਾਹ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੌਟਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਨ 18 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਕਰੀਬ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਚੌਟਾਲਾ ਨੂੰ

ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਚ ਪਿੰਡ ਬੇਗਾਂ ਵਾਲੀ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਚੌਟਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਬੰਧ ਹਨ। ਅਬੋਹਰ ਦੀ ਮਹਿਲਾ ਵਿਜੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨੂੰ ਵੀ 4 ਜੂਨ 2009 ਤੋਂ ਦੋ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਹਿਲਾ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਮਹਿਲਾ ਮੋਰਚਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੋਣਾ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਵਰਕਰ ਹੋਣਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਨਗਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਗੁਰਹੰਸ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ। ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 7 ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ 9 ਗੰਨਮੈਨ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ

ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ 'ਚ 235 ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਗੰਨਮੈਨ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ। ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੰਜਾਈ ਮੰਤਰੀ ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨਾਲ 19 ਗੰਨਮੈਨ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁਬਾਇਆ ਨਾਲ 12 ਗੰਨਮੈਨ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ।

ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖੰਨਾ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਖੰਨਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨਾਲ 14 ਗੰਨਮੈਨ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਖੰਨਾ ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ 58 ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਗੰਨਮੈਨ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਬਰਨਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਲ 59 ਗੰਨਮੈਨ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ (ਦਿਹਾਤੀ) ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਲ 55 ਗੰਨਮੈਨਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 26 ਗੰਨਮੈਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਆਗੂਆਂ ਕੋਲ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ 90 ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨਾਲ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 14 ਗੰਨਮੈਨ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਹਨ।

ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾ ਪਿਆ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਰੱਖਣਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੋਈ ਹੁੰਦਾ ਫੇਰ ਜਿੱਤ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹਾਰ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਆਪਸੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹਾਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਰੱਖਣਾ ਮਹਿੰਗਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦਰਜਨਾਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਤੋਂ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲਾ ਲਈਏ ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਦੀ ਘਾਟ, ਸੁਚੱਜੀ ਅਗਵਾਈ ਤੇ ਰਣਨੀਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਕੇਡਰ ਪੱਖੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹਾਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਹਨ ਜਿਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਵਾਰ 10 ਸੀਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਝਾਤ ਪਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਕਾਰਨ ਵੱਡੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚਾ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮਾਨ ਦਾ ਆਪਸ 'ਚ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਮਾਨ ਦਲ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਚੋਣਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਲੜੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਈ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਭੱਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸ. ਮਾਨ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੰਗੀ ਹਮਾਇਤ ਮਿਲੀ ਤੇ ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ

'ਚ ਸਫਲ ਰਹੇ ਜਦੋਂਕਿ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਦਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਮਸਾਂ ਦੇ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਸਕੇ। ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 1920, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲੋਗੋਵਾਲ, ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਅੰਤ

ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਲਾਹਾ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਸ ਵਾਰ ਵਧੇਰੇ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ 2004 ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੂੰ 135 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 157 ਹੈ। ਦੂਜੇ

ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚਾ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਿਆ।

ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਖਾਲਸਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਹੋਈ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਸਵੈ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਿਆਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮੂਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਇਕ ਆਗੂ ਚੁਣ ਸਕੀਆਂ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵੀ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮੂਹ

ਤੱਕ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਇਕ ਆਗੂ ਚੁਣਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚਾ ਆਗੂ ਰਹਿਤ ਮੋਰਚਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕੋਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੁਚੱਜੀ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ ਸਗੋਂ ਸੁਚੱਜੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਾਰ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਗਠਨ ਹੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਸਖਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਾਂਝਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਣਗੇ। ਇਹ ਮੰਤਵ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਆਗੂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰਲਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਥਾਂ ਤਿਕੋਣਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਿਕੋਣੇ

ਪਾਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 35 ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ ਸਿਰਫ 8-9 ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਸਮੂਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਇਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਮੂਹ ਆਗੂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਮੇਂ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਮੂਹ ਆਗੂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚਾ, ਚੋਣ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਕੇਡਰ ਪੱਖੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚਾ ਵਧੇਰੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪੰਥਕ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਬੂਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ ਤੇ ਕਈ ਬੂਥਾਂ 'ਤੇ ਪੰਥਕ

Matrimonials

ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਬੀ.ਕਾਮ ਤੇ ਬਿਜਨਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵਿਚ ਡਿਪਲੋਮਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਚੰਗੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਜਾਬ ਕਰਦੀ 28 ਸਾਲਾ, 5'6" ਖੂਬਸੂਰਤ ਰਵੀਦਾਸੀਆ ਲੜਕੀ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਅਸ਼ੋਕਾ ਹੋਟਲ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗਜਟਿਡ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਤੇ ਮਾਮਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ 559-495-9871 ਜਾਂ ਈਮੇਲ ਕਰੋ: kashmirkaur67@gmail.com

Suitable match for 29/5'-9" cleanshaven, slim, Ramgarhia Sikh boy, Software Engineer well settled in US. Caste no bar. Call: 425-307-1050. Email: biodata/photo: psingh03850@gmail.com

Jatt Gursikh, 28 years old 5'11" US Citizen, doing Networking Eng. seeks educated Jatt Sikh girl atleast 5'5". Preference to Medical profession. Contact: 209-835-8767 or email laadi@sbcglobal.net

US/Canadian girl sought for Canadian citizen Kamboj Sikh cleanshave boy 27, 5'7", Chem. engg., working with SNC Lavalin. No bars. Pl. contact: e-mail at: ravhanda@hotmail.com

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਉਤੇ ਉਠਿਆ ਸਵਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਗੈਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਤੇ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ 'ਚ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਚ.ਐਸ. ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਢੰਗ ਤਰੀਕਾ ਬਦਲਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਦੀ ਥਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਬਿਰਤੀ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਵਾਲੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਥਾਪਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣਾ

ਗਲਤ ਪਿਰਤ ਹੈ।

ਐਡਵੋਕੇਟ ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਨਾਮ ਕਮਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸੇਵਾ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ 'ਚੋਂ ਹੋਣ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਰੋਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਆਇਆ ਨਿਘਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਾ ਆਵੇ ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਸ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜੀ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਹੋਵੇ।

ਉਧਰ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਸਟਿਸ ਹਰਫੁਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

ਚੋਣਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਫਾਰਗ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਹੁਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਤੇ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਬਰਾੜ ਨੇ ਮੂੰਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਮੇਹਰਬਾਨੀਆਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹੁੰਝਾ-ਫੇਰ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੋਗਸ ਵੋਟਾਂ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਚੀਫ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਉਪਰ ਸਵਾਲੀਆਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਗੈਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪਤਿਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਦੇਖਕੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

Philips-66 Truck Stop

Convenience Store

For Lease to Own

11 Pumps, 30 Truck Parkings
Diesel & Gas

With Restaurant, Liquor, Lottery
Prime Location (4 States Traffic Area on
State Hwy 71/I-44 in Missouri)

Serious Parties Only, Please.

Contact: 417-825-7602

Email: shanmann5@gmail.com

ATM's & Credit Card Terminals at Lowest Prices! No Hidden Fees.

Merchant Accounts-Grocery, Motels, Limos/Taxis, Gas stations.
Credit card terminals - Verifone, Hypercom...
Transfer existing CC processing to us for lower rates.
99% approved same day. We specialize in high risk businesses.
ATMs - TRANAX/TRITON/WRG, starting at \$69/mo.*
(Perfect for retail stores, hotels, gas stations, etc.)
Need Money? We provide cash advance against credit card processing with NO collateral or personal guarantee.
Online Data Corp. is a registered ISO/MSP of Wells Fargo Bank N.A.
*Credit restrictions apply.
Call SAGAR HANDA at: 773-416-8526 or 773-935-VISA, SagarATM@yahoo.com
www.GoldCoastATM.com

FREE CREDIT CARD TERMINAL!

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.
Professional HD Video & Digital Photo Production
Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography
(with flush mount Album)
Live Video Display with Large Screens
DJ Service with Laser Lights
Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN (725-7926)
(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767
E-mail: raj@syanvideo.com
or visit at: www.syanvideo.com

SV PRODUCTION

Punjab Times

Established in 2000
12th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editor:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Prof. Kulwant S. Romana

California

Shiara Dhindsa

Photographer

661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh

917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, New York, Missouri

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 85 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 400 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁੜਿੱਤਣ ਹੋਰ ਵਧੀ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮਦਦ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ 'ਚ ਮਤਾ ਪੇਸ਼

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾਤਾ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਦਦ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸਮੈਨ ਟੈਡ ਪੋਇ ਨੇ ਸਦਨ ਵਿਚ ਇਹ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਐਬਟਾਬਾਦ ਵਿਚ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ-ਲਾਦਿਨ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ਼ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਗੱਦਾਰੀ ਅਤੇ ਬੇਵਫਾਈ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਅਖੌਤੀ ਇਤਿਹਾਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰ ਮਦਦ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਠੋਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।”

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੈਟਾਗਨ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜੌਰਜ ਲਿਟਲ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਹੱਕਾਨੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਧਰ,

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 42 ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਕੈਂਪ ਨਸ਼ਟ ਕਰੇ: ਭਾਰਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਉਥੇ ਚੱਲ ਰਹੇ 42 ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਕੈਂਪ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਪਿੱਛੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਉਸ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਲਈ ਇਕ ਖਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ.ਕੇ. ਐਂਟਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ 42 ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਕੈਂਪ ਅਜੇ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਲਿਬਾਨ ਭਾਰਤ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ 2014 ਤੱਕ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚੋਂ ਚਲੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਇਹ ਅਫਗਾਨ ਕੌਮੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਹੱਕਾਨੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਅਸ਼ਫਾਕ ਪਰਵੇਜ਼ ਕਿਆਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ ਕੌਰ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰੀ ਵਜ਼ੀਰਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੱਕਾਨੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਖਿਲਾਫ ਧਾਵਾ ਬੋਲਣ ਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਇਕਤਰਫਾ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿਮਾਨ ਮਲਿਕ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਜਿਸ ਹੱਕਾਨੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨੂੰ ਹੁਣ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਡਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਹੱਕਾਨੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸੋਢੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵੇਲੇ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਡਮਿਰਲ ਮਾਈਕ ਮੁਲੇਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਫਾਰਤਖਾਨੇ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਨੇ ਹੱਕਾਨੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਉਧਰ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਹਿਨਾ ਰੱਬਾਨੀ ਖਾਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਇਰੇ 'ਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਕਾਮ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹਨ ਖਿਲਾਫ ਖਬਰਦਾਰ ਕੀਤਾ। ਬੀਬੀ ਹਿਨਾ ਨੇ ਆਜ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਲਾਲ ਲਕੀਰਾਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਲਾਲ ਲਕੀਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਅਮਰੀਕਾ) ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਖਿੱਚੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਲਾਲ ਲਕੀਰਾਂ ਦਾ ਹਰ ਇਕ ਦੋਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪਾਲਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਂਝ ਭਿਆਲੀ ਦੇ ਕੋਈ ਨੇਮ ਟੁੱਟਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਤੇ ਬਦਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣਗੇ।”

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸੂਫ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਈ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਬਤਾ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗਿਲਾਨੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗਿਲਾਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਮਰੀਕੀ ਦੌਰਾ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਣ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਹਿਨਾ ਰੱਬਾਨੀ ਖਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ

ਅਬੂ ਸਲੇਮ ਦੀ ਹਵਾਲਗੀ ਰੱਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੁਰਤਗਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਾਫੀਆ ਡੌਨ ਅਬੂ ਸਲੇਮ ਦੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਹਵਾਲਗੀ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਲੇਮ ਉਪਰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਬੂ ਸਲੇਮ ਉਪਰ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ 25 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਉਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ 'ਚ 8 ਮੁਕੱਦਮੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਉਪਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੌਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਬਦਲਿਆ ਤਾਂ ਸਲੇਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪੁਰਤਗਾਲ ਭੇਜਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਿਆ। ਫਿਰ ਇਕ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਤਣਾਅ ਇੰਨਾ ਵਧਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਬੀਬੀ ਹਿਨਾ ਨੂੰ ਦੌਰਾ ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਭਾਰਤ ਖੁਸ਼: ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਹੱਕਾਨੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਅਤੇ ਪਾਕਿ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਸ.ਐਮ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਹੱਕਾਨੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਪੱਖ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਭਾਅ ਜੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਚੱਲ ਵਸੇ

ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ।

ਆਪਣੀ ਨਾਟ ਮੰਡਲੀ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਭਾਅ ਜੀ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਟਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਆਵਾਮ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਖੁਰਾਕ ਬਣਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ‘ਧਮਕ ਨਗਾਰੇ ਦੀ’, ‘ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਤੋਂ ਸਰਹਿੰਦ ਤੱਕ’, ‘ਬਾਬਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ’, ‘ਕੁਰਸੀ ਮੋਰਚਾ ਅਤੇ ਹਵਾ ਵਿਚ ਲਟਕਦੇ ਲੋਕ’ ਅਤੇ ‘ਕੰਮੀਆਂ ਦਾ ਵਿਹੜਾ’ ਆਦਿ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਕਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਉਹ ਬੇਖੌਫ਼ ਹੋ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਇੰਤਹਾਪਸੰਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਵਿਰੁਧ ਵੀ ਦਲੇਰਾਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੁੜਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਮਤਾ ਬਣਿਆ ਸਿਆਸੀ ਖੇਡ

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਵੱਡਾ ਅਪਰਾਧੀ ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਮੰਗ ਉਠੀ ਸੀ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਦਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਹੁਣ ਵਾਪਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸ. ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਖੇਡਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

ਉਧਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਘੇਰਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜਣ ਵਰਗਾ ਕਦਮ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹੋ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਆਏ ਸਨ ਕਿ ਬਾਦਲ ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਬਾਰੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਮਤਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ' ਦੱਸ ਕੇ ਪੱਲਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ।

2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਘੁਟਾਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਚੱਕਰਵਿਊ ਬਣਿਆ

ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਪਿੱਛੋਂ ਤਤਕਾਲੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਉਗਲ ਉਠੀ ਸੀ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ‘ਮੀਮੋ’ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲਾ ਜੋ ਉਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਕੋਲ ਸੀ, ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦੀ ਵੰਡ ਬੋਲੀ ਰਾਹੀਂ ਕਰਵਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ 2ਜੀ ਘੁਟਾਲਾ ਹੋਣੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ 2ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਸਵਾਮੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਸਾਹਮਣੇ ਸਟੇਟਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਵਕੀਲ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਂਕੂਗੋਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਚਿਦੰਬਰਮ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ 500 ਸਫਿਆਂ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰੀਕੇਬਾਜ਼ੀ!... ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

- ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)
- ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)
- ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
- ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
- ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
- ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
- ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

- ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
- ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
- ਸ੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
- ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
- ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ
- ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)

- ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
- ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ
- ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
- ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
- ਸ੍ਰੀ ਹੋਪੀ ਹੀਰ

ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਰੋਡਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਭਾਰੂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼, ਪੈਪਸੂ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਪਨਬੱਸ ਅਜਿਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਵੱਡੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਗਲਬਾ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 7500 ਬੱਸਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 4000 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤੇ ਬਾਕੀ 3500 ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼, ਪੈਪਸੂ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪਨਬੱਸ ਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 7500 ਬੱਸਾਂ 'ਚੋਂ 4000 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ

ਇਹ ਵੀ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੁੱਲ 17 ਸੁਪਰ ਡੀਲਕਸ (ਮਰਸਡੀਜ਼ ਬੈਂਜ਼) ਹਨ, ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਉੱਪ-ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਹਨ। ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਕੋਲ 48 ਏ.ਸੀ. ਵੋਲਵੋ ਤੇ 14 ਡੀਲਕਸ ਬੱਸਾਂ ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਕੋਲ 84 ਏ.ਸੀ. ਵੋਲਵੋ ਤੇ 23 ਡੀਲਕਸ ਬੱਸਾਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਕੋਲ 203 ਏ.ਸੀ. ਵੋਲਵੋ ਤੇ 75 ਡੀਲਕਸ ਬੱਸਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਲਗਜ਼ਰੀ ਬੱਸਾਂ ਜਿੱਥੇ ਟੈਕਸ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਛੋਟ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ 464 ਲਗਜ਼ਰੀ

ਬੱਸਾਂ ਵਿਚੋਂ 167 ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੌਂ, ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਜਗਦੀਸ ਸਾਹਨੀ, ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਅਵਤਾਰ ਹੈਨਰੀ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ ਤੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ (ਡਿੱਪਾ) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸ ਅਪਰੇਟਰਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ ਤੇ ਮਰਹੂਮ ਵਿਧਾਇਕ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲਿਬੜਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ

ਹਨ। ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ 2007 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਬੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਜੋ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਤੇਰੇਅਲ ਐਸਟੇਟ ਤੇ ਬਾਜ਼ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਵਤਾਰ ਹੈਨਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਕਰਤਾਰ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ 'ਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣੇ 27 ਟਰੱਕ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਉਰਫ਼ ਡਿੱਪਾ ਨੇ ਵੀ ਨਿਊ ਪਿਆਰ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਫਤਰ (ਡੀ.ਟੀ.ਓ.) ਕੋਲ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੇ ਫਰਮਾਂ ਦੀਆਂ 280 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਧੀਆਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵੱਲ ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਡੱਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ, ਔਰਬਿਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ, ਫਤਹਿ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ, ਆਗਲੂਵਾਲੀਆ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ, ਨਿਊ ਗੁਰੂ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰੋਡ ਲਾਈਨਜ਼, ਦੀਪ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ, ਦਸਮੇਸ਼ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਜਲਾਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸ ਅਪਰੇਟਰਾਂ

ਵੱਲੋਂ ਵੱਧ ਸਵਾਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਕਮਾਈ ਵਾਲੇ ਖਾਸ ਲੰਮੇ ਰੂਟਾਂ 'ਤੇ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਚਦੇ ਰੂਟਾਂ ਜਾਂ ਦੂਰ-ਦਰਾਜ ਦੇ ਪੇਡੂ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਸੰਬਰ 'ਚ ਕਿਰਾਇਆ 'ਚ ਸੌਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ 90 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੇ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. 9 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਸੀਨੀਅਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਦਿਆਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਡੂਆਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਹ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀਆਂ, ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਘੱਟ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕੁਝ ਫਾਇਦਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵੱਡਾ ਫਾਇਦਾ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਬੱਸ ਕਿਰਾਇਆ 66 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਤਰਾਖੰਡ 'ਚ ਇਹ 63 ਪੈਸੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉੱਥੇ ਡੀਜ਼ਲ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਮਹਿੰਗਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਡੀਜ਼ਲ 39.54 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਹੈ ਜਦਕਿ ਬੱਸ ਕਿਰਾਇਆ 62.05 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ।

ਸ਼ਾਰਜਾਹ ਵਿਚ 17 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਟਲੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼ਾਰਜਾਹ ਦੀ ਜੇਲ ਵਿਚ ਬੰਦ 17 ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਚੁਕ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਕਦੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣਗੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਫਿਲਹਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ : ਓਬਰਾਏ

ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 25 ਸਤੰਬਰ ਤਕ ਭਾਰਤ ਪੁੱਜਣਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ 'ਘਿਉ ਦੇ ਦੀਵੇ' ਬਾਲਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਘੇਰ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਮਿਸਰੀ ਖਾਨ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਝਮੇਲਾ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਰਿਹਾਈ ਟਲ ਗਈ। ਸਮਝੌਤੇ ਮਗਰੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮੁੜ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੱਕੋ-ਬੱਕੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਹਾਲੇ ਤਕ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ

ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਵਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਜਾਨ ਲੜਾ ਰਹੇ ਦੁਬਈ ਸਥਿਤ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਓਬਰਾਏ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ, "ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੂਰੀ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਨਵਾਂ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਜਾਵੇਗਾ।" ਇਸੇ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ ਕਿ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਹ ਨਵਾਂ ਅੜਿੱਕਾ ਵੀ ਛੇਤੀ ਪਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਐਨ ਮੌਕੇ ਰਿਹਾਈ 'ਚ ਕੀ ਵਿਘਨ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਫਰਵਰੀ 2009 ਵਿਚ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਯੂਥ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਖੋਰਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਇਕਾਈ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਆਪਣੇ ਢਾਈ ਸਾਲ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਿਰਫ ਦੋ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੂਨਾ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 'ਸੇਵਾ ਫਲ' ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮਕਾਨ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ, 1000 ਰੁਪਏ ਟੈਲੀਫੋਨ ਦਾ ਖਰਚਾ ਤੇ 250 ਲਿਟਰ ਪੈਟਰੋਲ ਜਾਂ 490 ਲਿਟਰ ਡੀਜ਼ਲ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਬੋਰਡ ਦੇ ਉੱਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਵੀ ਉਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ

27 ਫਰਵਰੀ 2009 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਯੂਥ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਮਿਥੀ ਗਈ।

ਇਸ ਬੋਰਡ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਕੇ ਵੱਡੇ 'ਮਾਅਰਕੇ' ਮਾਰ ਲਏ ਹਨ। ਬੋਰਡ ਲਈ 11 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਚੋਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਨੌਂ ਮੈਂਬਰ 'ਨਾਨ ਆਫੀਸ਼ਲ ਮੈਂਬਰ' ਵਜੋਂ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਜਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ

ਨੂੰ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਉਪਰੰਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੋ ਮੀਟਿੰਗਾਂ 2011 ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ 2009 ਤੇ 2010 ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਇਕ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨੀ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। 24 ਜਨਵਰੀ, 2011 ਤੇ 25 ਜੁਲਾਈ, 2011 ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਚ ਕੁੱਲ 13 ਨੁਕਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ। ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਬਣੇ ਇਸ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਜੋੜ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਯੁਵਕਾਂ ਦੀ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਅਤੇ ਧੱਕੜਪੁਣੇ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਰਕਸ਼ਾਪ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਸਿੱਖ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ, ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਛੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਕੁਈਨਜ਼, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪੁਰਬੀ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋਰ 185 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹਫਤਾ ਭਰ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਅਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿੱਖ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੁਵਕਾਂ ਨੇ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਅਤੇ ਧੱਕੜਪੁਣੇ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਕ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਲਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ 80 ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਨਸਲੀ ਛੇੜਕਾਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਅਤੇ ਧੱਕੜਪੁਣੇ ਬਾਰੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਤਜਰਬਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਦਿਖਾਈ। ਸਿੱਖ ਯੁਵਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ

ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਧੱਕੜਪੁਣੇ ਦਾ ਉਤਰ ਕਿਵੇਂ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ "ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੋ" ਨਾਂ ਦਾ ਕਿਤਾਬਚਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਅਤੇ ਧੱਕੜਪੁਣੇ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਸ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿਚ ਕੈਂਪ ਸਹਿਭਾਗੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਸ ਕੈਂਪ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਗੱਲ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ, ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਅਤੇ ਧੱਕੜਪੁਣੇ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਨੇ ਕੈਂਪ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਸਿੱਖ ਯੁਵਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਮਨਪਰਚਾਵੇ ਵਾਲੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਅਤੇ ਧੱਕੜਪੁਣੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਸਿੱਖ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਮੈਂਬਰ 16 ਸਾਲਾ ਕੀਰਤੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ,

"ਕੈਂਪ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਕ ਸਿੱਖ ਹੋਣਾ ਕਿੰਨੇ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਮਰੀਕਨ ਰਹਿਣੀ-ਬਹਿਣੀ ਦਾ ਭਾਗ ਬਣਾਉਣਾ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਸਿੱਖ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਕੈਂਪ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਇਕ ਨਵਾਂ ਅਨੁਭਵ ਸੀ। ਬ੍ਰੈਨਿਕਸ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ। ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੀ ਇਸ ਕੈਂਪ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪੱਖ ਸੀ।" ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ, ਸਤਾਇਆ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਪਹੁੰਚਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਈ ਮੇਲ youth@sikhcoalition.org ਜਾਂ ਫੋਨ 212-655-3095 ਟ 86 ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਬਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਘੁਰਕੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਆਪਣਾ ਗੱਠਜੋੜ 'ਧਰਮ' ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹਰ ਥਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਾਂ 'ਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰਤਾ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਭਾਈਵਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਆਖੀ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਸੂਤੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸ਼ਾਂਤਾ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਤੇ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਹਰ ਫਰੰਟ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਭਾਵੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ ਪਰ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ

ਦੇ ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਉਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ 23 ਸੀਟਾਂ ਉਤੇ ਚੋਣ ਲੜੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 3-4 ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਬਦਲਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਪੱਕੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਵੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਮਤੇ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ

ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨਗੇ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਫਿਰ ਹੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਉਠਾਈ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਤਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਧੜਲੇ ਨਾਲ ਵੋਟਾਂ ਪਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਕਿ ਪਤਿਤਾ ਨੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ?' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣੀਆਂ ਸਨ ਉਦੋਂ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ-ਭੈਅ ਦੇ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਉਥੇ ਵੀ ਵੋਟਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੂਰਨ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਆਖ਼ਜ਼ਰਵਰ ਵੀ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗਲਤ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

ਹਾਲੈਂਡ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ

ਡੈਨਹਾਗ: ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਲੈਂਡ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਬੈਨੇਲੁਕਸ ਨੇ 17 ਜੂਨ 2011 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਹਾਲੈਂਡ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਵਿਰੋਧ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 30 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਹਾਲੈਂਡ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਉਪਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਉਪਰੰਤ 10 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੇਜੇ। 12 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਉਪਰੰਤ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਬੈਨੇਲੁਕਸ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਬੈਨੇਲੁਕਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੁੱਜੀ ਸੀ। ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਕੈਥੇਰੀਨ ਅਸਤੋਨ ਨੇ ਜੂਨ 2011 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭੇਜੀ ਸੀ ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਈ ਤਾਂ ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਮੁੜ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇਗੀ।

ਉਧਰ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮਾਨਸਕ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਧਾਰਾ 21 ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਨਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੀਮਾਰ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੂਰਪੀਅਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ: ਡੇਰਾ ਮੁਖੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਲੁਕਵੇਂ ਰੂਪ 'ਚ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਸਰਗਰਮੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਹਲਚਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਰਾਏਪੁਰ ਰਸੂਲਪੁਰ ਦੇ ਬਾਬਾ ਜੋੜੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਹੋਏ 'ਰੁਹਾਨੀ ਸਤਿਸੰਗ' ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀ ਬਿਆਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹਲਚਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਧਮਕ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੜੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਡੇਰੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੁਆਬੇ ਖਿੱਤੇ 'ਚੋਂ ਬੁਗਿਣਤੀ ਦਲਿਤ ਡੇਰਾ ਬਿਆਸ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਨ। ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਥਾਂ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ' ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਕਾਰਨ ਦਲਿਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੁਆਬੇ ਵਿਚਲੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਵੰਡੀਆਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਜੋੜੇ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਨਿਰਮਲ ਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਹੋ ਕੇ ਉੱਭਰੇ ਸਨ। ਬਿਆਸ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ

ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਰਾਹ ਸੁਖਾਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਾ ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀ, ਬਿਆਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨਾਲ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਹੈ।

ਡੇਰਾ ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦਾ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਜੋੜੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਪਛਾਣ ਤੇ ਅਕੀਦਿਆਂ ਦੀ ਪਾਟੋਪਾਤ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਡੇਰਾ ਬਿਆਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਡੇਰਾ ਬਿਆਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ 'ਸਮੁੰਦਰ' ਆਪ ਚੱਲ ਕੇ ਪਿਆਸਿਆਂ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸ਼ੱਪੌਸਟ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਡੇਰੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਬੂਲਣਗੇ। ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਜੋੜੇ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਕਈ ਕੁਝ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਾਪਰਿਆ। ਡੇਰਾ ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਈ। ਡੇਰਾ ਬਿਆਸ ਵਿਚ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਭੇਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਡੇਰਾ ਜੋੜੇ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਰ ਸਾਧੂ-ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਸਿਰੋਪੇ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਿਆ।

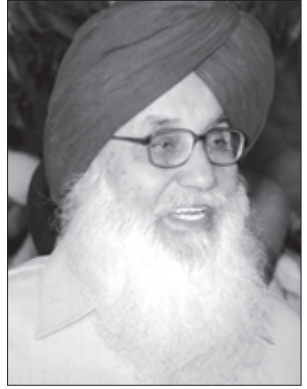
ਗਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਆਏ 58 ਕਰੋੜ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਉਡਾਏ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ 'ਭਾਂਡਾ ਫੋੜ-ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹੋ' ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗਰੀਬ ਤਬਕੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੇ 58 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ।

ਦੌਰਾਨ ਖਰਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਛੋਟੀ-ਛੋਟੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੋਸ਼ਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਭਾਲਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗਰੀਬ ਤਬਕੇ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ 58 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਫਲੈਗਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੇ ਮੋਨੀਟਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਸ.ਸੀ. ਤੇ ਬੀ.ਸੀ. ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦੇਣ ਹਿੱਤ 58,14,58,000 ਰੁਪਏ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਰਕਮ ਮਲੋਟ, ਗਿੱਦਤਬਾਹਾ, ਮੁਕਤਸਰ, ਸਨੌਰ ਤੇ ਨਾਭਾ ਵਿਖੇ ਜੁਲਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਨੌਂ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨਾਂ

ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਡਾ. ਡੀ.ਐਸ. ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹਰੇਕ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ

ਲਾਹੌਰ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਉੱਘੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਨੂੰ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਖਤਰਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪੂਰਬੀ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਸ. ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, 'ਮੈਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸਿੱਟੇ ਭੁਗਤਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਕੁਝ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੇ ਹਨ।'

ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਦੁਕਾਨ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਹ ਜਦੋਂ 19 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਜ਼ੀਨਤ ਟਾਵਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਕੱਟੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਰਾਹ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਦੁਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਟਾਵਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਥੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੁਕਾਨ ਨਹੀਂ ਉਸਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸਟੋਅ ਆਰਡਰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਵੀਂ ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਰੁਕਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੁਣਨ ਦੀ ਥਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਮਲਿਕ ਕਵਾਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ

ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਸੁਣਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ

ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ 'ਚ ਅਮਨ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਡਿਪਟੀ ਸੈਕਟਰੀ

ਜਾਹਿਦ ਅਸਲਮ ਗੌਦਲ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਠੀਕ ਵਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਲਤੀਫ ਖੋਸਾ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ।

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਤਸਵੀਰ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਕਵਾਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਰੁੱਝੇਵੇਂ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜ਼ੀਨਤ ਟਾਵਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਰਾਜਿਦ ਅਹਿਮਦ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਪਛਤਾਵਾ ਜਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਕੱਟੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਹਨ।

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਕਿਧਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇ ਸਿਰਫ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਹੀ ਹੈ।'

INDO US EXPRESS, INC.

Worldwide Couriers * Freight Forwards
Domestic & Local Delivery

We Thank Our Customers For Their Trust & Loyalty

17 Years of Excellent Customer Service

FOR COMPETITIVE RATES CALL
1-800-870-5845

PICK-UP & DELIVERY ANYWHERE IN USA

43-50, 11th St., Suite No. 109, LIC, New York, N.Y.11101
Tel: 212-447-5720 • Fax: 212-213-3622
www.indousexpress.com
Email: GSingh9070@aol.com • Cell: 1-347-538-7041
7 Days A Week

CALL ABOUT OUR SPECIAL RATES TO INDIA

Indian Oven

11000, I-40 East, Amarillo Texas – 79118
(Exit 77, Right Hand Side)

Ph: 1-806-335-3600

**ਪੰਜਾਬੀ ਵੈਸ਼ਨੂ ਅਤੇ ਗੈਰ ਵੈਸ਼ਨੂ
ਤਾਜ਼ੀ ਰੋਟੀ, ਪਰਾਂਠੇ ਅਤੇ ਨਾਨ**

**Breakfast,
Lunch & Dinner
(Buffet 11 to 3,
Every Day)**

**Easy Truck Parking
Special Deals For Truckers**

ਆਈ-40 ਵੈਸਟ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਖੱਬੇ ਹੱਥ
ਆਈ-40 ਈਸਟ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਸੱਜੇ ਹੱਥ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਜੋਰਦਾਰ ਮੰਗ 'ਤੇ ਹੁਣ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ

**ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ**

- *ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
- *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
- *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
- *2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell: 916-502-7733
Yuba City Ph: 530-383-2785

4585 Pell Dr. Sacramento CA, 95838

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੰਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ	ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ	ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ	ਸੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ	ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਚਿਬਰਾ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਚਰਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS
25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.
Contact : Dr. Shweat Oberoi E-mail : shweat077@yahoo.com
Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਮਿਰਚਪੁਰ ਕਾਂਡ 'ਚ 15 ਜਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ

ਦਲਿਤ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤੇ ਧੀ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਸਾੜਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮਿਰਚਪੁਰ ਵਿਚ ਇਕ 70 ਸਾਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਪਾਹਜ ਧੀ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਸਾੜਣ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ 97 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ 'ਚੋਂ 15 ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੌਜਦਾਰੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕਾਮਿਨੀ ਲਾਓ ਨੇ 15 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਰਾਮਫਲ, ਰਾਜੇਂਦਰ ਤੇ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਤਾਰਾ ਚੰਦ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਬਦਲੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 (ਗੈਰ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ) ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। 12 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਗਜ਼ਨੀ, ਫਸਾਦ ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਜਿਹੀਆਂ ਹਲਕੀਆਂ ਦਫ਼ਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ 82 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਗਵਾਹੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਕਿ

ਉਹ ਹਜ਼ੂਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਹੱਤਿਆ ਤੇ ਫਸਾਦ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਚੋਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਨਾਰਨੌਦ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਖੀ

ਮਿਰਚਪੁਰਕਾਂਡ: ਤਰੀਕਵਾਰ ਵੇਰਵੇ

- 21 ਅਪ੍ਰੈਲ 2010: ਪਿੰਡ ਮਿਰਚਪੁਰ 'ਚ 70 ਸਾਲਾ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ 18 ਸਾਲਾ ਅਪਾਹਜ ਧੀ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਸਾੜਣ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ 97 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ 'ਚੋਂ 15 ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੌਜਦਾਰੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।
- 23 ਨਵੰਬਰ 2010: ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ।
- 9 ਦਸੰਬਰ 2010: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਦਿੱਲੀ ਤਬਦੀਲ।
- 23 ਦਸੰਬਰ 2010: ਅਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕਾਮਿਨੀ ਲਾਓ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ।
- 9 ਜਨਵਰੀ 2011: ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਹਿਸਾਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨਹਾਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣ ਦੇ ਹੁਕਮ।
- 15 ਜਨਵਰੀ 2011: ਜੱਟ ਭਾਈਚਾਰੇ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ।
- 20 ਜਨਵਰੀ 2011: ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਹਵਾਲੇ।
- 1 ਫਰਵਰੀ 2011: ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਪਿੰਡ ਮਿਰਚਪੁਰ 'ਚ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਤਾਇਨਾਤ।
- 10 ਫਰਵਰੀ 2011: ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ, ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਹੁਕਮ।
- 11 ਮਾਰਚ 2011: ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 97 ਜਣਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਾਰਨੌਦ ਥਾਣੇ ਦਾ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਵਿਨੋਦ ਕਾਜਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ।
- 30 ਮਾਰਚ 2011: ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਹਿਸਾਰ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਚ ਹੋਈ ਕੁਤਾਹੀ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ।
- 25 ਅਪ੍ਰੈਲ 2011: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੀਅਲ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ।
- 24 ਮਈ 2011: ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਜਸਬੀਰ ਫਰਾਰ।
- 26 ਮਈ 2011: ਜਸਬੀਰ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਹਰਿਆਣਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ।
- 23 ਜੂਨ 2011: ਮ੍ਰਿਤਕ ਤਾਰਾ ਚੰਦ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ।
- 2 ਅਗਸਤ 2011: ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ।
- 17 ਸਤੰਬਰ 2011: ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ 24 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ।
- 24 ਸਤੰਬਰ 2011: ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 15 ਜਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਅਤੇ 82 ਜਣੇ ਬਰੀ। ਸਜ਼ਾ 29 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਵਿਨੋਦ ਕੇ. ਕਾਜਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ 29 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਪੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ

ਧਾਰਾ 304 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ 'ਚ ਸਥਾਈ ਸੀਟ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਮਜ਼ਬੂਤ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਤੁਰੰਤ ਸੁਧਾਰ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ, ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਰਲ ਕੇ ਹੰਝਲਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣਾ ਭਲਾ ਹੈ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਸਭਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੂਰੀ ਠੁੱਕ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਸਥਾਈ ਸੀਟ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਗੈਰ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਚ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਸਣੇ ਹੋਰ ਵਿਕਸਤ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ 'ਟਿੱਚ' ਜਾਣਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਦਵਾੜੇ ਵਿਚ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਡੂੰਘਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਕਟ ਵੇਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੁਆਰਥੀ ਬਣਨ ਦੀ। ਜੇਕਰ ਹੁਣ

ਵੀ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇਕਜੁੱਟ ਨਾ ਹੋਏ ਤਾਂ 'ਮੰਦਹਾਲੀ ਦਾ ਸ਼ੇਰ' ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਕਫੇ ਮਗਰੋਂ ਮਹਾਸਭਾ ਵਿਚ ਬੋਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਹਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ 'ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ' ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਮਹਾਸਭਾ ਦੇ ਇਸ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਟਾਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਬੜੀ ਘਾਤਕ ਗੱਲ ਹੈ। ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਸ ਵਕਾਰੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਵਧੇਗੀ ਤੇ ਜਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇਹ ਬਣੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤਿਵਾਦ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਆਪਸੀ 'ਖਿੱਚੋਤਾਣ' ਦੀ ਥਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿਚਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ 'ਕੋੜੀ

ਸੱਚਾਈ' ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ 'ਬਾਹਰੀ ਦਖਲ' ਨੇ ਹੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵਿਗਾੜਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਵਿਗਾੜ ਦੀ ਤਰਾਸਦੀ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਜੋ ਆਰਥਿਕ

ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਹਨ, ਉਸ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬੜੀ ਅਹਿਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਕੇ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ। ਭਾਰਤ ਇਸ ਨੇਕ ਕੰਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਬੇਵੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਚੀਨੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਚਟਾਨਾਂ ਨੂੰ 'ਆਪਣੇ ਰੰਗ 'ਚ' ਰੰਗਿਆ

ਲੇਹ: ਚੀਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਨਯੋਮਾ ਭਾਗ ਦੇ ਝੂਮਰ ਡਵੀਜ਼ਨ ਗੁਰੂ ਤਾਜਾ ਗੜਬੜੀ ਦੌਰਾਨ ਪਹਾੜੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਨਾਲ ਤਾਰੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਣਾਏ ਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੈਨਾ ਦੇ ਨਾ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬੰਕਰ ਤੇ ਕੁਝ ਟੈਂਟ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦੇ ਦੋ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਦੋ ਤੋਂ ਵਧਾਈ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅੰਦਰ ਆਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਦਰਜਨਾਂ ਚੀਨੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਬੰਕਰ ਤੇ ਟੈਂਟ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਚੀਨੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਇਥੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਨਾਲ ਚੀਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਅੱਠ ਕੋਨਿਆਂ ਵਾਲੇ ਤਾਰੇ ਬਣਾਏ ਤੇ ਕੁਝ ਚੀਨੀ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੇ ਪੈਕਟ ਵੀ ਸੁੱਟੇ।

ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਤਿੱਬਤ ਸਰਹੱਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ

ਦਿੱਤਾ। ਉਧਮਪੁਰ ਸਥਿਤ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕਰਨਲ ਰਾਜੇਸ਼ ਕਾਲੀਆ ਨੇ ਸੈਨਾ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਚੀਫ ਮਾਰਸ਼ਲ ਬਰਾਊਨ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਚੀਨੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਤਿੱਬਤੀ ਸਰਹੱਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਯੋਮਾ ਦੇ ਸਬ ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਲੇਹ ਦੇ ਡੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਲਿਬੀਆ ਤੇ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ: ਅਮਰੀਕਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਿਬੀਆ ਤੇ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ ਹਨ। ਇਸੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਸੀ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੁਗਣੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਏਸ਼ੀਆ ਬਾਰੇ ਉਪ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਰੋਬਰਟ ਬਲੇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ 'ਚ ਵੇਟਿੰਗ ਰਿਕਾਰਡ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਕੁਝ ਮਤਭੇਦ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਮਤਭੇਦ ਸਿਰਫ ਲੀਬੀਆ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੁਗਣੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸਾਫ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਰੇ ਮੱਧਪੂਰਬ ਵਿਚ ਇਕ ਬਰਾਬਰ ਟੀਚਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਬਲੇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉਪਰ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਸੁਲਝ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੋਹੇ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅਹਿਮਦਨਿਜਾਦ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪੋਲ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਇਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੁਹੰਮਦ ਅਹਿਮਦਨਿਜਾਦ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮਦਦ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਅਹਿਮਦਨਿਜਾਦ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ। ਇਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਮਦਦ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣ ਕੇ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਧਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਹਿਮਦਨਿਜਾਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਚ ਦਾ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਲਾਹਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਦੋਂ ਇਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਆਮ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਉੱਠ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ 27 ਮੈਂਬਰ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਹੀ ਤੁਰ ਪਏ।

ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਅਹਿਮਦਨਿਜਾਦ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਤੇ ਹੋਏ 9/11 ਦੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਬੜਾ ਭੇਤਪੂਰਨ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਉਣ ਨਾਲ ਟਾਵਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਡਿੱਗ ਸਕਦੇ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਓਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਆਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਟਾਵਰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗੇ। ਦੋ ਟਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਟੱਕਰ ਨਾਲ ਡੇਗਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੇਗਣ ਲਈ ਬਾਦਰ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਆਪਣੀ ਹੀ ਬੇੜੀ 'ਚ ਵੱਟੇ ਪਾ ਰਹੇ ਨੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲਿਆ ਅਤੇ ਹਰ ਜ਼ਖਮ ਮੁੱਢਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਪੱਟੀਆਂ ਲਪੇਟ ਕੇ ਲੁਕਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਏ. ਰਾਜਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਦਇਆਨਿਧੀ ਮਾਰਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਕਲਮਾਡੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇਹੋ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਪੀ. ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਇਹੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਟੈਲੀਕਾਮ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦਾ ਸਕੈਂਡਲ ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉੱਭਰਿਆ ਸੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਅੰਦਰ ਵਾਂਗ ਵਧਦਾ ਹੋਇਆ ਕਈ ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲੈਣ ਤੱਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇਗਾ। ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਇਹੋ ਜਾਪਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਹੀ ਆਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਬੇਟੀ ਕਨੀਮੋਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵੀ ਮੰਗ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਇਹ ਭੇਤ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਕਿ ਉਧਰ ਵੀ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪਾਕ-ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਹਾਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਮੋਦ ਮਹਾਜਨ ਦਾ ਨਾਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੱਧ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਫਿਰ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਸ਼ੇਰੀ ਤੱਕ ਵੀ ਚਲੀ

ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਕਤ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਦੀ ਭੁੱਬਲ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਜ਼ਾਇਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਿਰਹਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਨੋਟ ਭਰ ਕੇ ਪੂਜਾ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸੁਖਰਾਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀ ਖੇਡ ਖੇਡੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਾਫ ਹਨ? ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਉਹ ਗੱਲ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਰਾਜਾ ਨੇ ਇਸ

ਸੀ। ਮਾਮਲਾ ਸਕਿਓਰਟੀ ਸਕੈਂਡਲ ਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ੋਅਰ ਮਾਰਕੀਟ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਕੈਂਡਲ ਦਾ ਸੂਤਰਧਾਰ ਹਰਸ਼ਦ ਮਹਿਤਾ ਨਾਂ ਦਾ ਬੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਫੇਅਰਫੈਕਸ ਨਾਂ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਭੇਤ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਕਿ ਹਰਸ਼ਦ ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਉਸ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਵਪਾਰ ਮੰਤਰੀ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਨੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸ਼ੇਅਰ ਉਦੋਂ ਦਸ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਚਰਵੰਜਾ ਰੁਪਏ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਵਧਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦਣ ਵੇਲੇ ਹੀ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਦਾ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੌਲਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਘਾਬਰੇ ਹੋਏ ਪੀ.ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਨੇ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਿਸ ਲਈ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਕਦੇ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਫੇਅਰਫੈਕਸ ਕੰਪਨੀ ਵਾਲੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਵਕੀਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈਆਂ, ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿਚੋਂ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਦਾਗ ਤਾਂ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਪਾਸੇ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਲੈ-ਦੇ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣੇ ਜਾਣਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਐਨਰਾਨ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਈ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ ਵੀ ਦਾਗੀ ਹੋ ਗਏ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਇਹੋ ਪੀ. ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਨਿਭਾਅ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਵੇਦਾਂਤਾ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਉਹ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵਕੀਲ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕਈ ਵਿਵਾਦ ਜੁੜਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਕਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੀ. ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਜੀਅ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਰਫ਼ਾ-ਦਫ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਚਰਚੇ ਵੀ ਚੱਲੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਜੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਸਾਫ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲਾ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਹੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਗੱਲ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਵੇਗੀ। ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਪੀ.ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ

ਏ. ਰਾਜਾ

ਗਈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਦਲੀਲਾਂ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਉਲਝ ਗਈ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦਾ ਵਲਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਸਿਖਰਲੇ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਦੇ ਗਲ ਤੱਕ ਇੰਦਾਂ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦੇ ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਾਫਗੋਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਸੱਚੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ। ਉਂਜ ਧਿਰਾਂ ਕਈ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਧਿਰ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁਝ ਨਾਮਣੇ ਵਾਲੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਬੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਹਰ ਬੀਬੀ ਨੀਰਾ ਰਾਡੀਆ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਇਸ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦੇ ਸਰਕਿਟ ਖੋਹਣ ਲੱਗੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿੰਨੀ ਖੋਹ-ਖਿੱਝ ਵਧਦੀ ਗਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲੀ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ 'ਪਹਿਲਾਂ ਆਓ, ਪਹਿਲਾਂ ਲਓ' ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਹੀ ਵਰਤ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਐਂਡ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ (ਕੈਗ) ਦੀ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਲੱਖ ਡਿਓਰ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਾਟਾ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਪੈ ਗਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਘਰਾਣੇ ਇਸ ਤੋਂ ਲਾਭ ਲੈ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਹਿੰਗ ਲੱਗੇ ਨਾ ਫਟਕੜੀ, ਰੰਗ ਵੀ ਚੌਖਾ ਆਵੇ' ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨਾਲ ਜਿੰਨੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਸਰਕਿਟ ਅਲਾਟ ਕਰਵਾਏ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਵੇਚ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਦੇ ਚੁੰਗਣੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਲਏ ਸਨ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਦਸ 'ਮਹਾਨ' ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨੌਵੇਂ ਥਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਰਤਨ ਟਾਟਾ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਦਸ ਵੱਡੇ ਮਾਇਆਧਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਅੰਬਾਨੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗਲਤ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੋਹਲ ਹੋਰ ਉੱਚੇ ਕਰ ਗਏ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹੈ।

ਵਿਚੋਂ ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੱਕ ਇਹ ਮਾਇਆ ਕਿਸੇ ਸਾਹਿਦ ਬਲਵਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਵੀਹ ਵਲਾਵੇਂ ਪਾ ਕੇ ਭੇਜੀ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੀ ਬੇਟੀ ਕਨੀਮੋਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਹੋਰ ਮੱਥਾ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਦਇਆਨਿਧੀ ਮਾਰਨ ਜਦੋਂ ਏ. ਰਾਜਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਫੋਨ ਲਾਈਨਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਈ ਮੰਗ ਕੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਟੈਲੀਕਾਮ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਲਈ ਦੇ ਛੱਡੀਆਂ ਸਨ। ਬੜਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਏ. ਰਾਜਾ, ਦਇਆਨਿਧੀ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਹੋ ਕੇ ਖੁਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਤਰੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸੂਹਾਂ ਕੱਢਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸਨ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਹ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਚੁੱਪ ਰਹੇ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕੁਰਸੀ ਬਚੀ ਰਹੇ? ਜੇ ਇੰਦਾਂ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਗਲਤ ਹੀ ਸੀ।

ਅੱਜ ਲੋਕ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪੀ. ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਬੰਦਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ? ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਉਹ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਨਾਲ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਂਜ ਉਸ ਵਾਰੀ ਚੋਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੜ ਰਿਹਾ ਤੇ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਬਿਸਤਰਾ ਬੰਨ੍ਹੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਵੀ ਬੜਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੰਨੇ ਕੇਸ ਬਣ ਗਏ ਕਿ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਫਾਟਕ ਦੇਖਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਇਆ ਪੀ. ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰ ਦਾਗੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ

ਇਸੇ ਪੀ. ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਬਾਰੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਐਨਰਾਨ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਡਬੋਲ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਪਲਾਂਟ ਲਾਉਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ

ਪੀ. ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਵੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰ ਦਾਗੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਮਾਮਲਾ ਸਕਿਓਰਟੀ ਸਕੈਂਡਲ ਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ੋਅਰ ਮਾਰਕੀਟ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਕੈਂਡਲ ਦਾ ਸੂਤਰਧਾਰ ਹਰਸ਼ਦ ਮਹਿਤਾ ਨਾਂ ਦਾ ਬੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਫੇਅਰਫੈਕਸ ਨਾਂ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਭੇਤ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਕਿ ਹਰਸ਼ਦ ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਉਸ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਵਪਾਰ ਮੰਤਰੀ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਨੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ੇਅਰ ਖਰੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸ਼ੇਅਰ ਉਦੋਂ ਦਸ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਚਰਵੰਜਾ ਰੁਪਏ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਵਧਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦਣ ਵੇਲੇ ਹੀ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਦਾ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੀ. ਚਿੰਦੰਬਰਮ

ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਚਰਵੰਜਾ ਰੁਪਏ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਵਧਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦਣ ਵੇਲੇ ਹੀ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਦਾ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਟੁੱਟ ਗਈ ਤੇ ਦੇਵਗੌੜਾ ਵਾਲੀ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਵੋਟ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਣ ਕਾਰਨ ਤੇਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਗੱਦੀ ਛੱਡਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਐਨਰਾਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਸਰਕਾਰ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪ ਕਿਹੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸਮਝ ਕੇ ਮੁਫਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਫਿਰ ਤੇਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀ ਕਾਹਲੀ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਦੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੀ, ਪਰ ਇਹ ਚਰਚਾ ਹਰ

ਲਾਭ ਲੈ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. (ਰਾਈਟ ਟੂ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ) ਸੈੱਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਇਕ ਨੇਤਾ ਨੇ ਟੂ-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਚਿੰਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਹੀ ਪੈਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਭੇਤ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਜਦੋਂ ਏ. ਰਾਜਾ ਵੱਲੋਂ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਥਾਂ ਅੰਦਰ-ਖਾਤੇ ਦੀ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਰਗੜਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਪੀ. ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਚਿੰਨੀ ਲਿਖ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ ਭੇਤ ਇਹ ਕਿ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਕਰਜੀ ਨੇ ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਚਿੰਨੀ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਏ. ਰਾਜਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਦਖਲ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਉਦੋਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਏ. ਰਾਜਾ ਨੂੰ

ਹਨ। ਏ. ਰਾਜਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਦਇਆਨਿਧੀ ਮਾਰਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਕਲਮਾਡੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇਹੋ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਪੀ. ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਇਹੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਤ ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਣਗੇ, ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਘੱਟ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਉਹ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਬੇੜੀ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਇਹੋ ਚਿੰਦੰਬਰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇੜੀ ਵਿਚ ਪਿਆ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਪੱਥਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡੂੰਘੇ ਵਿਚ ਡੋਬ ਦੇਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਕਲੱਬ ਦੇ ਚੌਥੇ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਨੇ ਛੱਡੀਆਂ ਅਮਿੱਟ ਪੈੜਾਂ

ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਇਥੋਂ ਦੇ 'ਸਮੇਕੀ ਓਵਲ ਪਾਰਕ' ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਹਿਬੂਬ ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਨਜ਼ਾਰਾ ਮਾਣਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਕਲੱਬ ਦਾ ਚੌਥਾ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡ ਗਿਆ। ਮੈਚ ਬੜੇ ਫਸਵੇਂ ਰਹੇ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਕਬੱਡੀ ਦੀਆਂ ਧਮਾਲਾਂ ਪਾਈਆਂ ਸਗੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ-ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਗੋਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕੋਢੀਆਂ ਪਾ ਪਾ ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਰਾ ਦਿਤੀ। ਪੀਲ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਟਰਾਂਟੋ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਗੋਰਿਆਂ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਕਲੱਬ ਨੇ ਗੋਰੇ-ਗੋਰੀਆਂ ਦੇ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚ ਕਰਾ ਕੇ ਨਵੀਂ ਪਿਰਤ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਬਰਾਬਰ ਭੇਡ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ-ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਫਸਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਦਰਸ਼ਕ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਾਨ ਤੋੜ ਕੇ ਖੇਡ ਰਹੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਮਾਂ ਮੁੱਕਦੇ ਹੀ ਰੈਫਰੀ ਨੇ ਵਿਸਲ ਮਾਰ ਦਿਤੀ। ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਟੱਕਰ 'ਚ ਦੋਵਾਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਜੇਤੂ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਐਤਵਾਰ 18 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕੁਈਨਜ਼ ਦੇ 'ਸਮੇਕੀ ਓਵਲ ਪਾਰਕ' ਵਿੱਚ ਕਬੱਡੀ-ਕੱਪ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਟ-ਫੇਟ ਤੋਂ ਬਚਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਅਰਦਾਸ ਬਾਬਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ ਈਸਟ, ਕੈਨੇਡਾ ਵੈਸਟ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਟੋਰਾਂਟੋ ਪੁਲਿਸ

ਕੈਨੇਡਾ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸੀਗਨ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਮੈਰੀਲੈਂਡ, ਫਿਲਾਡੈਲਫੀਆ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰ-ਨੇੜਿਉਂ ਆਏ ਕਬੱਡੀ ਸ਼ੌਕੀਨਾਂ ਨੇ ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਜਲਵੇ ਵੇਖੇ।

ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਦੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰੋਣਕਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਗਰਾਊਂਡ 'ਚ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ, ਗਰਮ ਗਰਮ ਪਕੌੜੇ ਤੇ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਸੋਡੇ, ਮਿਠਾਈ, ਕੜੀ-ਚੌਲ, ਪੀਜ਼ਾ,

ਸਭ ਨੇ ਸਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਂਚੇ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਚਾਹ, ਪਕੌੜੇ, ਮਿਠਾਈ, ਕੜੀ ਅਤੇ ਚੌਲ, ਸੁੱਖੀ, ਪਿੱਕੀ ਅਤੇ ਸੋਨੂੰ ਵਲੋਂ ਪੀਜ਼ਾ, ਭਿੰਦਾ ਬੇਗੋਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸਬਵੇਅ ਸੈਂਡਵਿਚ ਪਰੋਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਸਿੰਦੇ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਲੰਗਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ 222 ਗੁਰੂਘਰ, ਗੁਰੂਘਰ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਅਤੇ ਫਲੋਰਿੰਗ ਗੁਰੂਘਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵਾਸਤੇ ਰਾਈਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਲਾਟਰੀ ਟਿਕਟ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਡਾਲਰ ਦੇ ਰੈਫਲ ਨਾਲ ਆਈ ਪੈਡ ਅਤੇ 40 ਇੰਚ ਦਾ ਟੀ.ਵੀ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਸਿਲਾਈ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਸੇਵਾ ਡਰਾਅ ਕੱਢੇ ਗਏ।

ਪਹਿਲਾ ਮੈਚ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਵਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਕੀਰ ਸਿੰਘ ਜਗਪਾਲ ਦੇ ਬੇਟੇ ਬੂਟਾ ਜਗਪਾਲ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਹੇਠ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੜਕਿਆਂ ਨੇ ਖੇਡਿਆ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਆਇਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਬਿਪਤਾ ਪਾਈ ਰੱਖੀ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਟੀਮਾਂ ਬੈਲਰੋਜ਼ ਤੇ ਜੈਕਸਨ ਹਾਈਟਸ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਖੇਡੀਆਂ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਬੈਲਰੋਜ਼ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਈਸਟ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਦੂਜੇ ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਈਸਟ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ। ਤੀਜਾ ਮੈਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵੈਸਟ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਂਟੇਦਾਰ ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਈਸਟ ਦੇ 34 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਮਰੀਕਾ 35 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਰਿਹਾ। ਚੌਥਾ ਮੈਚ ਪੀਲ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਇਆ। ਗੋਰੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਰੋਚਕ ਮੈਚ ਵਿੱਚ 27 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 39 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਟੋਰਾਂਟੋ ਪੁਲਿਸ ਜੇਤੂ ਰਹੀ। ਪੰਜਵਾਂ ਰੋਚਕ ਮੈਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਗੋਰੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ

ਰਿਹਾ। ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਭਰੇ। ਪ੍ਰੋ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ

ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਗੁਰੂਘਰਾਂ, ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਖੇਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦਾਨੀ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਟਰਾਫੀਆਂ ਦੇ

ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠੇ ਕਬੱਡੀ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਦੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਈ। ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਮੈਂਟਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਗਤਕੇ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵੀ ਵਿਖਾਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਭੰਗੜੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾਈ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ

ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੈਸ ਐਂਡ ਕੈਰੀ ਵਾਲੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਅਤੇ ਦੀਪਕ ਭਾਰਦਵਾਜ਼ ਇਸ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਨ ਜਦੋਂਕਿ ਜੱਬਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਚੀਫ ਪੈਟਰਨ, ਹੈਰੀ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡ ਸਪਾਂਸਰ ਅਤੇ ਘੋਲਾ ਖੇਰਾ ਸਿਲਵਰ ਸਪਾਂਸਰ। ਅਮਰੀਕਨ ਗੋਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮ ਦਾ ਸਪਾਂਸਰ ਡਾਇਮੰਡ ਕਲੱਬ ਸੀ। ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਦਿਪਤਫੋਰਡ ਪਰਬਾਨਾਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਈਸਟ ਦੇ ਲੜਕਿਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਤੇ ਡਾ. ਸੰਧੂ ਗਰੁਪ ਨੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮ। ਯੂ.ਕੇ. ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੀ ਸਪਾਂਸਰ ਸੀ-ਬੋਗੋਵਾਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ। ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਪੀਲ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਟਰਾਂਟੋ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੰਗ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਨੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵੈਸਟ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ। ਅਟਾਰਨੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ,

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 18 'ਤੇ)

ਅਤੇ ਪੀਲ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਗੋਰੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਜ਼ਬਰਦਸਤ 8 ਮੈਚਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਚ ਫਸਵੇਂ ਰਿਹਾ। ਇੰਗਲੈਂਡ,

ਸੈਂਡਵਿਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਸਰਵਿਸ ਕੀਤੀ। ਸੁਆਦੀ ਖਾਣੇ ਦੀ

ਤੱਕ ਮੇਲਾ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਬਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਇਹ ਮੈਚ ਵੇਖਿਆ। ਕਮੈਂਟਰੀ ਕਰਦਾ ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਹਕੀਮਪੁਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਂਵਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗੋਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਅਤੇ ਦਾਦ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 26 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇੰਗਲੈਂਡ 34 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ।

ਪਹਿਲਾ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਇਆ। ਉੱਜ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਵੱਖਰੀਆਂ ਦੱਸਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਟੀਮਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ। ਦੋਵਾਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਫਸਵੇਂ ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ 32 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਮਰੀਕਾ 34 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਵੈਸਟ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਈਸਟ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਦੂਜੇ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ 'ਚ 27 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 34 ਅੰਕ ਲੈ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਈਸਟ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ।

ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਕੈਨੇਡਾ ਈਸਟ ਅਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਜੌਹਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ। ਆਖਰੀ ਮੈਚ ਵੇਖਣ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਰਸ਼ਕ ਪੱਥਾਂ ਭਰ ਹੋਏ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਖਿਡਾਰੀ ਨੰਬਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਚੀਕਾਂ, ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਮਾਰਦੇ। ਧੱਕੜ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਧੱਕੜ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਮੈਚ 40-40 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ

ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ

ਇਕ ਦਹਾਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਮਰੀਕਾ 'ਤੇ ਸਤੰਬਰ ਗਿਆਰਾਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ। ਨਿਉ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਕਾਂਡ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਚੈਲੰਜ ਸੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸੁਪਰ-ਪਾਵਰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਲਈ ਇਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੀ ਘੜੀ ਸੀ। ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਅਤੇ ਨਿਉ ਯਾਰਕ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ ਦੀ 9 ਤਰੀਕ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਬ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੋਗ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਤਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨਿਉ ਯਾਰਕ ਵਿਚ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪੁੱਤ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਭਰਾ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰਾ ਵਿਛੜ ਗਿਆ। ਬੇਕਸੂਰ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵੀ ਸਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਵਿਛੜੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰਿਆ। ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਸੀ। ਨਿਉ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਟੈਕਸੀ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਮੈਂ ਮਿਡਟਾਉਨ ਵਿਚੋਂ ਸਵਾਰੀ ਚੁੱਕੀ ਤੇ ਵਰਲਡ ਟਰੇਡ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਲਾਹੁਣੀ ਸੀ। ਰਾਤ ਦੇ 2 ਕੁ ਵਜੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਹੀ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਮਿਡਟਾਉਨ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਸਵਾਰੀ ਲਾਹ ਕੇ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਰਸੂਲਪੁਰੀਆ ਗੁਰਨਾਮ ਐਕਸਰਸਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਜਿਮ ਚਲੇ ਗਏ। ਕੰਮ ਪਿਛੋਂ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਹੀ ਘੰਟੇ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਘਰਵਾਲੀ ਨੇ ਉਠਾ ਦਿਤਾ, "ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਉਠੋ।" "ਕੀ ਗੱਲ ਆ, ਸੌਣ ਦੇ ਮੈਨੂੰ," ਮੈਂ ਉਠੀਦਰੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ।

"ਆਹ ਦੇਖੋ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੱਡੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ 'ਚ ਜਹਾਜ਼ ਮਾਰਿਆ।" ਮੈਂ ਅੱਬੜਵਾਉਂਦੇ ਉਠਿਆ ਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਮੋਹਰੇ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਇਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ

ਨਾਈਨ-ਇਲੈਵਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ

ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਥੋਂ ਵਾਹਵਾ ਟੈਕਸੀ ਬਿਜ਼ਨਸ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੈਲਾਨੀ ਦੇਖਣ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਇਧਰ ਉਧਰ ਘੁੰਮਦੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਨਿਉ ਯਾਰਕ ਦਾ ਦਿਲ ਸਨ, ਇਹ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ। ਖੂਬਸੂਰਤ ਉਚੇ ਟਾਵਰਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗਿਆਂ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵੀ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਆਏ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਰਲਡ ਟਰੇਡ ਸੈਂਟਰ ਵੇਖਣ ਗਏ ਸਾਂ। ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚੀਆਂ। ਉਪਰੋਂ ਖੜ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਉ ਜਰਸੀ, 'ਸਟੈਚੂ ਆਫ ਲਿਬਰਟੀ' ਅਤੇ ਨਿਉ ਯਾਰਕ ਦਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ-ਛੋਟਾ ਦਿਸਦਾ ਸੀ। ਉਪਰ ਬਣੇ ਪੀਜ਼ਾ ਸਟੋਰ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਪੀਜ਼ਾ ਖਾਯਾ। ਜਿਸ ਮੁਲਕ ਦਾ ਖਾਈਏ ਕਦੇ ਮਾਤਾ ਨੀ ਤੱਕੀਦਾ ਵਾਂਗ ਉਹੀ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਹੁਣ ਮਾਤੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਜਾਲਮਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਸਵੇਰੇ 10 ਕੁ ਵਜੇ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਬਿਲਡਿੰਗ 'ਚ ਜਹਾਜ਼ ਵੱਜਾ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਹੋਇਐ। ਲੋਕੀਂ ਹਾਲੇ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਗਰ ਇਹੀ ਹਾਦਸਾ 5-4 ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਫਾਇਰ-ਟਰੱਕ ਧੜਾ-ਧੜਾ ਆ ਗਏ। ਅੱਗ ਬੁਝਾਉ ਅਮਲਾ ਐਲੀਵੇਟਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਪਰ ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਜਦੋਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਦੀ ਦੁਜੀ ਉਚੀ ਬਿਲਡਿੰਗ 'ਚ ਹੋਰ ਜਹਾਜ਼ ਲਿਆ ਮਾਰਿਆ। ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਚੀਕ ਚਿਹਾੜਾ ਪਾ ਦਿਤਾ। ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਈਆਂ ਨੇ ਉਪਰੋਂ ਛਾਲ

ਵੀ ਮਾਰੀਆਂ। ਕਈ ਰਾਹ 'ਚ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਡਿੰਗਦੇ ਖੜਮ ਹੋ ਗਏ। ਉਪਰ ਫੁੱਲੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਅਗਨ ਭੇਟ ਹੋ ਗਏ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ।

ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਦੇਵੇ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਡਿੰਗਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਧਰਤੀ 'ਚ ਗਰਕਣ ਵਾਂਗ ਹੋਣਾਂ ਨੂੰ ਵਹਿ ਢੇਰੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਮਚ ਗਈ। ਮੈਨਹਟਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਟਨਲਾਂ ਅਤੇ ਬਰਿਜ਼ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਟਰੇਨਾਂ, ਬੱਸਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਜਾਨ ਬਚਾਉਂਦੇ ਲੋਕੀਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ

ਭੱਜ ਪਏ। ਕਈ ਕਈ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕੀ ਤੁਰਕੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰੀਂ ਪਹੁੰਚੇ। ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਮੋਅਰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਤਾੜਨਾ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗਲਤ ਹਰਕਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਵਿਚੋ ਵਿਚੀ ਲਾਲ-ਪੀਲੇ ਹੋਏ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਮ ਜਹੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਭੋਲਾ ਕਲੇਰ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਬੇਟਿਆਂ ਨਵਜੋਤ ਅਤੇ ਮਨਜੋਤ ਨਾਲ ਆਸਟੋਰੀਆ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਰੋਡ 'ਸਟੈਨਵੇਅ' 'ਤੇ ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਸਭ ਸੁੰਨ-ਮਸਾਨ ਪਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਦਿਨ ਕੰਮ 'ਤੇ ਨਾ ਗਏ। ਦਸਤਾਰਾਂ-ਦਾੜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਟੈਕਸੀ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕੀ ਨਫਰਤ ਦੀ ਨਿਗੂ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ।

ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਲੋਕੀ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਗਰਾਊਂਡ-ਜ਼ੀਰੋ ਵੱਲ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਏਰੀਏ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਪਰਿੰਦਾ ਵੀ ਪਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਾਰ ਸਕਦਾ। ਬਹੁਤ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਥਿਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਟੈਕਸੀ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ-ਨੀਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਕਰ ਗਏ ਭੁਗਤਣੀਆਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਮਝ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਤਾਂ ਹਮਲੇ ਹੋਏ ਹੀ, ਕਈ ਅਣਭੋਲ ਸਿੱਖ ਵੀ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਤਲ ਵੀ।

ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਸ ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਟੈਕਸੀਆਂ, ਗੈਸ-ਸਟੋਸ਼ਨਾਂ, ਟਰੇਨਾਂ, ਪਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਸਕੇ, ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਹਾਂ? ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀਆਂ ਲਈ ਲੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪੱਗੋ-ਲੱਬੀ ਹੋ ਕੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਗੋਲਕ ਦਾ ਪੈਸਾ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਸੰਗਤ ਦੀ ਮਾਇਆ ਕੋਰਟ-ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਉਜਾੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਗਰ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕੇ। ਜੇ ਖੁਦ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਬਣੇ ਗੋਰਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲਿਟਰੇਚਰ ਵੰਡ ਕੇ ਉਹ ਸਿੱਖ-ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਗਰ ਨਿਉ ਜਰਸੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ 9/11 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ, ਮੋਅਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੁਖ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਵਿਛੜ ਗਈਆਂ ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਰਲ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਕਾਫੀ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ 'ਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸੱਦ ਕੇ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਵਿਛੜ ਗਿਆਂ ਦੇ ਸਾਕ ਸੋਧਰੇ ਦਸ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਰੋਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਟੈਕਸੀ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਟਰੇਡ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਮਲਬੇ ਹੇਠਾਂ ਪਏ ਉਹ ਫ਼ੋਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ 'ਸਾਨੂੰ ਬਚਾ ਲਉ' ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਦਿਲ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹਾਏਖੀ ਵਤੀਰਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਕੈਲਗਰੀ ਹਾਕਸ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ ਐਡਮਿੰਟਨ ਗੋਲਡ ਫੀਲਡ ਹਾਕੀ ਕੱਪ

ਕੈਲਗਰੀ (ਸੁਖਬੀਰ ਗਰੇਵਾਲ): ਐਡਮਿੰਟਨ ਯੂਥ ਫੀਲਡ ਹਾਕੀ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਐਡਮਿੰਟਨ ਗੋਲਡ ਹਾਕੀ ਕੱਪ ਵਿਚ ਕੈਲਗਰੀ ਹਾਕਸ ਕਲੱਬ ਨੇ ਖਿਤਾਬੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਨੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਪੈੜਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਐਡਮਿੰਟਨ (ਰੈੱਡ), ਐਡਮਿੰਟਨ (ਵ੍ਹਾਈਟ), ਵੈਨਕੂਵਰ, ਵਿੰਨੀਪੈਗ, ਟੋਰਾਂਟੋ ਅਤੇ ਕੈਲਗਰੀ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਐਡਮਿੰਟਨ ਗੋਲਡ ਫੀਲਡ ਹਾਕੀ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਕੈਲਗਰੀ ਹਾਕਸ ਦੀ ਟੀਮ

ਛੇ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਪੁਲਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਪੁਲ 'ਏ' ਵਿਚ ਕੈਲਗਰੀ, ਟੋਰਾਂਟੋ ਅਤੇ ਐਡਮਿੰਟਨ (ਰੈੱਡ); ਪੁਲ 'ਬੀ' ਵਿਚ ਵਿੰਨੀਪੈਗ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਅਤੇ ਐਡਮਿੰਟਨ (ਵ੍ਹਾਈਟ) ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਖੇਡੀਆਂ। ਕੈਲਗਰੀ ਹਾਕਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੀਗ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਐਡਮਿੰਟਨ (ਰੈੱਡ) ਨੂੰ 5-2 ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਅਤੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਨੂੰ 7-5 ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਕੈਲਗਰੀ ਨੇ ਐਡਮਿੰਟਨ (ਵ੍ਹਾਈਟ) ਨੂੰ 4-2 ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਅਤੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਨੂੰ 8-2 ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਕੈਲਗਰੀ ਅਤੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖੇਡੇ ਗਏ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਹੀ ਕੈਲਗਰੀ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ 2-0 ਦੀ ਲੀਡ ਹਾਸਲ ਕਰ ਗਈ। ਇਹ ਗੋਲ ਦਿਲਪਾਲ ਟੀਟਾ ਅਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਭੈਣੀ ਨੇ

ਕੀਤੇ। ਇੰਦਰਜੀਤ ਨੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਗੋਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜੂਨੀਅਰ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਮੈਚ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਐਡਮਿੰਟਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾ, ਰਜਾਈਨਾ ਨੇ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਕੈਲਗਰੀ ਨੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਟਿਮ ਉੱਪਲ ਨੇ ਜੇਤੂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਵੰਡੇ। ਕੌਂਸਲਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸੋਹੀ ਅਤੇ ਹਾਕੀ ਉਲੰਪੀਅਨ

ਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ। ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਕੈਲਗਰੀ ਹਾਕਸ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਦਿਲਪਾਲ ਟੀਟਾ, ਟੋਨੀ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਨੈਥਨ, ਕਰਮਜੀਤ ਚੁੱਡੀਕੇ, ਗੁਰਦੀਪ ਭੈਣੀ, ਮਨਵੀਰ, ਬਲਮੀਤ, ਕਿਰਪਾਲ, ਮਨਮੋਹਨ ਗਿੱਲ, ਜੱਗਾ ਲੋਪੇ, ਰਾਜ ਔਲਖ, ਬੋਬੀ ਕਲੇਰ, ਹੈਪੀ ਕਲੇਰ ਖੇਡੇ। ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ

ਹਰਦੀਪ ਸੇਖੋਂ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਕਮਲ ਗਰੇਵਾਲ (ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਜੈਸ ਸੰਧੂ (ਸਕੱਤਰ), ਨਿਰਮਲ ਗਿੱਲ (ਖਜ਼ਾਨਚੀ), ਸੋਨੂੰ ਬਿੰਦ (ਡਾਇਰੈਕਟਰ) ਅਤੇ ਬਲਜੋਤ ਰਾਣੂ, ਜਸਕਰਨ ਪੱਟੀ, ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਦਿਲਬਾਗ ਡੋਗਰਾ ਅਤੇ ਸਵਰਨ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਛੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਛੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਮਿਡਲੈਂਡਜ਼ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਬਰਸਿੰਘਮ ਇਲਾਕੇ 'ਚੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਯੂ.ਕੇ. 'ਚ ਅਤਿਵਾਦ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਦੋ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ 25 ਤੋਂ 32 ਸਾਲ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਫਾਨ ਨਸੇਰ (30) ਅਤੇ ਇਕ ਫਾਨ ਖਾਲਿਦ (26) 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣ, 'ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ' ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਬੰਬ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਹੱਥ ਨਾਲ ਬਣੀ ਵਿਸਫੋਟਕ ਸਮੱਗਰੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਆਸ਼ਿਕ ਅਲੀ (26) ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਰਾਹਿਨ ਅਹਿਮਦ (35) ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਰਿਜ਼ਵਾਨ (32) ਤੇ ਬਹਾਦਰ ਅਲੀ (26) ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਕਲੱਬ ਦਾ ਚੌਥਾ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ

(ਸਫਾ 17 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਨੇਜ਼ਾ, ਬਾਬਾ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਸੰਸਥਾ, ਫਰੈਂਡਲੀ ਟੈਕਸੀ ਗਰੁੱਪ, ਮਿਸਟਿਕ ਬਰੋਕਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮਿਸਟਰ ਗਸ ਅਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਨੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਤਾ। ਸਿਟੀ ਕੰਟਰੋਲਰ ਮਿਸਟਰ ਜੌਹਨ ਲੂ ਨੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਲੱਬ ਦਾ ਸੱਦੇ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਰਲਮਿਲ ਕੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿਤੀ।

ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਧੀਆ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਬਿੰਨਾ), ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਸੁੱਖ ਪੰਧਰ, ਯੂ.ਕੇ. ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਆਏ ਬਹਾਦਰ

ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਰੈਫਰੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਭ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਾਲੇ ਕਾਰੀ, ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਬੇਵੀ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਪੁਰਾਣੇ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਣਾ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਈ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ 11 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੜਵਾਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੁਨੀਆ, ਗੋਗਾ ਗਰੁਣੀਆ ਅਤੇ ਸਾਬੀ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਅਸ਼ੋਕ ਦਾਸ ਗੋਰੀਆਂ

ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਜੱਬਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਵਿਛੜੇ ਯਾਰ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ। ਮਹਿੰਦਰਾ ਟੀਟੂ ਨੇ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੁਫ਼ਤ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਬੀ ਜੇ (ਬਲਦੇਵ) ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਨੇ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚੀਆਂ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ-ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਪਲ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਸਵਾਲ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਿਉਲ, ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਤੂਰ, ਜੀਤੀ ਗਰੇਵਾਲ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬੁਟਰ ਅਤੇ ਟੀ.ਜੇ. ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਮੌਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਿਆ। ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਲਦੀ ਗਰਾਊਂਡ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰ ਰਹੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਈਸਟ

ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਵਾ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਪੰਥਕ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਇਨਾਮ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੋਆਬਾ, ਦੋਆਬਾ ਸਿੱਖ ਅਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਚੌਥਾ ਇਨਾਮ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਖੇਰਾ ਵਲੋਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਜੱਸਾ ਕਾਲਾਸਿੰਘਿਆਂ ਅਤੇ ਬਲਜੀਤ ਸੈਦੋਕੇ ਨੂੰ ਬੈਸਟ ਜਾਡੀ ਅਤੇ ਬੈਸਟ ਰੇਡਰ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸੰਨੂੰ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਵਾਲੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਇਨਾਮ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਸਹਾਇਕ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੀਲੋ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੈਨੇਜਰ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸਾ, ਸਹਾਇਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ

ਮੈਨੇਜਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਰ, ਮੀਡੀਆ ਇੰਚਾਰਜ ਸਤੀਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੰਡਿਆਲਾ, ਸੀ ਈ ਓ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਅਤੇ ਕੋਚ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਟਾਰੀਆ ਨੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ, ਗੁਰੂਘਰਾਂ, ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਖੇਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦਾਨੀ ਸੰਜਣਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਜਾਇਕੇਦਾਰ ਖਾਣੇ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਮੱਖਣ ਬਰਾੜ, ਨਿਰਮਲ ਕੰਗ ਅਤੇ ਕਮਜੀਰ ਸਿੰਘ ਬੱਗੇ ਦੇ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਟੋਟਕਿਆਂ ਤੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਲੁਡਫ ਵੀ ਲਿਆ। ਸਾਲ 2009 ਅਤੇ 2010 ਦੇ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੀਆਂ ਮੁਵੀਆਂ ਡੀ.ਜੇ. ਸੋਹਣਾ ਕੋਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਫੋਨ 917-642-2778 (101 ਐਵਿਨਿਊ ਅਤੇ 114-115 ਸਟਰੀਟ) ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ
ਜਤਿੰਦਰ ਮੌਹਰ

ਫੋਨ: +91 97799 34747

ਫਿਲਮ 'ਲਾਚੋ ਡਰਾਮ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦੁੱਖ, ਹਿਕਾਰਤ ਅਤੇ ਉਜਾੜ ਸਮਕਾਲ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਰੂਪ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਣੀ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਦਿਆਂ ਦਿਲਾਂ 'ਚੋਂ ਉੱਠਦੇ ਉਬਾਲ ਨੂੰ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਨਾਚਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਲਹੂ ਵਹਿਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਦਾ ਪਰ ਲਹੂ ਨਾਲ ਸਿੱਜੇ ਗੀਤ ਸਾਂਝੀ ਆਲਮੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਕਸਾਈਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਡੁੱਲਿਆ ਮਨੁੱਖੀ ਲਹੂ ਹਰ ਹੀਲੇ ਰੰਗ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਸਦੀਆਂ ਬਣ ਕੇ ਧੜਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਦਰਦ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪਲ ਹੋ ਨਿਬੜਦੇ ਹਨ। ਗ਼ਾਲਬਾਂ/ ਡਾਕਿਅਾਂ ਨੇ ਚਾਹੇ ਲੱਖ ਪਰਦੇ ਪਾਏ ਹੋਣ ਪਰ ਬੇਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਫਿਲਮ 'ਲਾਚੋ ਡਰਾਮ' (ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਫ਼ਰ) ਦੇ ਹਦਾਇਤਕਾਰ ਟੋਨੀ ਗਤਲਿਫ ਨੇ ਅਲਜੀਰੀਆ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ 'ਚ ਵਸੇਬਾ ਕੀਤਾ। ਉਹਦਾ ਮੁਲਕ ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਬਸਤੀ ਸੀ। ਬਸਤਾਨਾਂ (ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ) ਦੁਆਰਾ ਉਹਦੇ ਮੁਲਕਵਾਸੀਆਂ 'ਤੇ ਢਾਹਿਆ ਕਹਿਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਕਾਲਾ ਪੰਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਜਸਥਾਨ (ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ), ਤੁਰਕੀ, ਰੋਮਾਨੀਆ, ਹੰਗਰੀ, ਸਲੋਵਾਕੀਆ, ਫਰਾਂਸ, ਸਪੇਨ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਕੇ ਵਣਜਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੈਮਰਾ-ਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੂਰਪ 'ਚ ਰੋਮਾ ਜਾਂ ਜਿਪਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਖੁਲਾਸੇ ਫਿਲਮ 'ਚੋਂ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹਨ। ਸੰਵਾਦ ਨਾਮਨਿਹਾਦ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਜਾਂ ਮੁਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਲਾ ਦੀ ਕੋਈ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ 'ਚ ਬੋਲੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਵਣਜਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੰਬਾ ਲਾਰਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਚਿਤਰਨ ਸਾਡਾ ਸ਼ਾਇਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲ ਚਿਰੋਕਣਾ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਗੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਬੱਚੇ ਲੱਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਬੁਖਾਰ ਹੈ। ਪੀਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬੂੰਦਾਂ ਹਨ। ਉਜਾੜ ਥਾਂ 'ਤੇ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਆਸਮਾਨ ਹੇਠ ਗੀਤ, ਨਾਚ ਅਤੇ ਸੰਦ-ਹਥੋੜਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਇਕਸੁਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਰ ਤੱਕ ਰੇਤ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਜਜ਼ਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾ-ਉਮੀਦੀ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਧੜਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਸੱਚੀ ਤਾਕਤ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਦੇ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਘੋੜ-ਸਵਾਰ ਹਵਾ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ

ਨਿਆਸਰਿਆਂ ਤੇ ਨਿਓਟਿਆਂ ਦੀ ਗਾਥਾ 'ਲਾਚੋ ਡਰਾਮ'

ਕਿਸੇ ਪੂਰਬ-ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕ ਦਾ ਖਿੱਤਾ ਹੈ। ਘੋੜੇ ਦੀ ਅੱਬਰੀ ਚਾਲ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਲੈਅਬੱਧ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਅੱਬਰਾਪਣ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ। ਦਰੱਖਤ ਅਤੇ ਪੰਛੀ ਉਹਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹਨ। ਉਸ ਘੋੜੇ ਦੀ ਥਾਂ ਲੋਹੇ ਦਾ ਘੋੜਾ (ਰੇਲਗੱਡੀ) ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਹੇ ਦਾ ਘੋੜਾ ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਡੱਬਿਆਂ 'ਚ ਢੋਏ ਗਏ ਵਣਜਾਰਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਸ ਚੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਬਾਲਣ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕੁਜਾਤ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹਵਾ ਵਿਚ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਦਮ ਘੋਟੂ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਡੱਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਰਪ ਦੇ ਬਰਫੀਲੇ ਮੈਦਾਨ, ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਵਲੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਬਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜਿਪਸੀ ਔਰਤ ਦੀ ਬਾਂਹ ਉੱਤੇ ਉਣੇ ਹਿੰਦਸੇ, ਔਸਵਿਜ਼ ਦੇ ਬੁੱਚੜਖਾਨੇ ਦੀ ਕੁਸੈਲੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਤਰਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੁਮੇਲ 'ਚੋਂ ਉਪਜੇ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਸੋਗ ਦੇ ਵੈਣਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸਫਰ ਕਰਦੀਆਂ ਮਾਂ ਅਤੇ ਧੀ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ: "ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ... ਸਾਡਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ... "। ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਢ ਵਿਚ ਬੇਘਰ ਵਣਜਾਰੇ ਦਰੱਖਤਾਂ 'ਤੇ ਘਰ ਬਣਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ ਜੋ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਢੋਈ ਜ਼ਿੰਦਗ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੋਂਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਚਿੱਤ ਪਰਚਾਉਣ ਲਈ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਾ ਜਿਪਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਕੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਪਸੀਆਂ ਦਾ ਟੋਲਾ ਬਿਨਾ ਪੈਸੇ ਲਏ ਨੱਚਦਾ-ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਹਾਸਾ ਪਰਤ

ਫਿਲਮ 'ਲਾਚੋ ਡਰਾਮ' (ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਫ਼ਰ) ਦੇ ਹਦਾਇਤਕਾਰ ਟੋਨੀ ਗਤਲਿਫ ਨੇ ਅਲਜੀਰੀਆ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ 'ਚ ਵਸੇਬਾ ਕੀਤਾ। ਉਹਦਾ ਮੁਲਕ ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਬਸਤੀ ਸੀ। ਬਸਤਾਨਾਂ (ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ) ਦੁਆਰਾ ਉਹਦੇ ਮੁਲਕਵਾਸੀਆਂ 'ਤੇ ਢਾਹਿਆ ਕਹਿਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਕਾਲਾ ਪੰਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਜਸਥਾਨ (ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ), ਤੁਰਕੀ, ਰੋਮਾਨੀਆ, ਹੰਗਰੀ, ਸਲੋਵਾਕੀਆ, ਫਰਾਂਸ, ਸਪੇਨ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਕੇ ਵਣਜਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੈਮਰਾ-ਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੂਰਪ 'ਚ ਰੋਮਾ ਜਾਂ ਜਿਪਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਖੁਲਾਸੇ ਫਿਲਮ 'ਚੋਂ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹਨ। ਸੰਵਾਦ ਨਾਮਨਿਹਾਦ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਜਾਂ ਮੁਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਲਾ ਦੀ ਕੋਈ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਟੋਨੀ ਗਤਲਿਫ

ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਰਕੋਜ਼ੀ ਲਈ ਪਰਵਾਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਘਪਲਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਮੰਦਵਾੜੇ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਵਿਚੋਂ ਉਭਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਜਿਪਸੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣੇ ਹਨ। ਗ੍ਰੀਨੋਬਲ ਵਿਚ ਤੀਹ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਭਾਸ਼ਣ 'ਚ ਸਰਕੋਜ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰੋਮਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਅਤੇ ਅਰਬ ਮੂਲ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਜੁਰਮ ਦੇ ਅੰਡੇ ਹਨ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਰ ਇਹੀ ਲੋਕ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੋਮਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਡੇਰੇ ਤੋੜਨ

ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕ ਉੱਠੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਿਪਸੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਦਸਤਪੰਜਾ ਲਿਆ। ਲੋਕ-ਰੋਹ ਨੂੰ ਕਰੜੇ ਹੱਥੀ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕੋਜ਼ੀ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰੋਮਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹਨ। ਜਿਪਸੀਆਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਪਰਵਾਸੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਨਵ-ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਰੰਟ ਪਾਰਟੀ ਸਰਕੋਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਾਸੀ ਦਿੰਦੀ ਨਹੀਂ ਖੱਕਦੀ। ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਕਠਪੁਤਲੀ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਪਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼-ਨਿਕਾਲੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਤਸ਼ੱਦਦਖਾਨਿਆਂ 'ਚ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਿਪਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਲਈਆਂ। ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਲੀ ਪੋਸਟ' ਮੁਤਾਬਿਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੋਮਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੰਦੇ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗ਼ੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। ਇਟਲੀ ਦੇ ਹਾਕਮ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਫਰਾਂਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਯੂਰਪ ਦੀ ਰੋਮਾ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹਿੰਸਕ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ। ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨਸਲਵਾਦੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪਤ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਗਾਰਡੀਅਨ' ਦੀ ਕਾਲਮਨਵੀਸ

'ਨਿਆਸਰਿਆਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਤੇ ਨਿਓਟਿਆਂ ਦੀ ਓਟ' ਬਣਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਫੇਕਡਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਪੇਨੀ ਜਿਪਸੀਆਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਲੀ ਤੇ ਉਜਾੜ ਪਏ ਘਰਾਂ 'ਚ ਪਨਾਹ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਬੰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬੇਘਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਸਰੂਫ਼ ਹਨ। ਬੂਹੇ-ਬਾਰੀਆਂ ਮੂਹਰੇ ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਚਿਣਾਈ ਕਰਕੇ ਪੱਕੇ ਰੂਪ 'ਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਜਾੜੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਜਿਪਸੀ ਬੀਬੀ ਤੇ ਬੱਚਾ ਪਹਾੜ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਘੁੰਗ ਵਸਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਾਵਲ 'ਰੋਹੀ ਬੀਆਬਾਨ' (ਕਰਮਜੀਤ ਕੱਸਾ) ਦਾ ਪਾਤਰ ਗੋਰਾ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵੇਦਨਹੀਣਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਦੂਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਾ, ਜਗਮਗਾਉਂਦੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਮਿਹਣਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਪਿੰਡ ਰੋਹੀ ਬੀਆਬਾਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਰੌਣਕ ਦਰਦਮੰਦਾਂ ਦੇ ਦਰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਗੋਰੇ ਦੀ ਜਿਪਸੀ ਬੀਬੀ ਤੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਗੀਤ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਗੋਰੀ ਨਸਲ ਦਾ ਹੱਕ ਰਾਖਵਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਕਨੂੰਨ ਘੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਗਾ ਰਹੀ ਬੀਬੀ ਦੇ ਬੋਲ, ਬੋਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ। ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਬੇਕਿਰਕ ਕੰਧਾਂ ਹਨ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਦਰਦ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੀਆਂ ਪਰ ਹਕੂਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸੈਂਕੜੇ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਕੰਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ? ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਵਿਚਾਲੇ ਡੂੰਘੀ ਖਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਖਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਜੀਆਂ ਦੀ ਬਾਲੀ ਅੱਗ ਉੱਚੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ 'ਚੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਟ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੀ ਚਾਹਤ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਿੰਸਕ ਹੋਏ ਜਿਪਸੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚੋਂ ਉੱਠਦਾ ਰੋਹ ਵੀ। ਅੰਤਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਚ ਬੱਚਾ ਅੱਗ ਉੱਚੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਲੱਕੜਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਲੱਕੜ ਰੋਹੀ ਬੀਆਬਾਨ ਵਾਲੇ ਗੋਰੇ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਫਿਲਮ 'ਲਾਚੋ ਡਰਾਮ' ਵਿਚ ਨੱਚ ਰਹੀ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਮੁਟਿਆਰ।

ਫਿਲਮ ਦਾ ਫੇਕਡਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਪੇਨੀ ਜਿਪਸੀਆਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਲੀ ਤੇ ਉਜਾੜ ਪਏ ਘਰਾਂ 'ਚ ਪਨਾਹ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਬੰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬੇਘਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਸਰੂਫ਼ ਹਨ। ਬੂਹੇ-ਬਾਰੀਆਂ ਮੂਹਰੇ ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਚਿਣਾਈ ਕਰਕੇ ਪੱਕੇ ਰੂਪ 'ਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਜਾੜੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਜਿਪਸੀ ਬੀਬੀ ਤੇ ਬੱਚਾ ਪਹਾੜ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਘੁੰਗ ਵਸਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਾਵਲ 'ਰੋਹੀ ਬੀਆਬਾਨ' (ਕਰਮਜੀਤ ਕੱਸਾ) ਦਾ ਪਾਤਰ ਗੋਰਾ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵੇਦਨਹੀਣਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਦੂਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਾ, ਜਗਮਗਾਉਂਦੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਮਿਹਣਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਪਿੰਡ ਰੋਹੀ ਬੀਆਬਾਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਰੌਣਕ ਦਰਦਮੰਦਾਂ ਦੇ ਦਰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਗੋਰੇ ਦੀ ਜਿਪਸੀ ਬੀਬੀ ਤੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ।

ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਅਪਣੇ ਮੁਲਕ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੰਜੋਖੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕੋਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਸਰਕੋਜ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਗ੍ਰੀਨੋਬਲ ਅਤੇ ਸੇਂਟ ਆਈਗਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰੋਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪੁਲਸ ਨੇ ਦੇ ਜਿਪਸੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ

ਈਥਲ ਬਰੂਕਸ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ 'ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹਾਸਲ ਨਸਲਵਾਦ' ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਆਹਫਾਮ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਰੋਮਾ ਲੋਕ ਪੱਛਮੀ ਨਸਲਵਾਦ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਸਾਊ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਪੁੱਤ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਕਬੂਤਰ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣ ਨਾਲ ਬਿੱਲੀ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ। ਸਮਾਂ

'ਜਮਹੂਰੀਅਤ' ਨਾਲ ਜਿਉਂਦੇ ਕਲਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾਮੁਖੀ ਸਾਕ

(ਸਫਾ 13 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦੂਜੀ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਅਮਨ ਲਈ ਖੁਰਾਕ' ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਮੁਫ਼ਤ ਕਣਕ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਕੇ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵਰਗੇ ਕਣਕ ਉਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਹਿੱਲ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨੌਮ ਚੌਮਸਕੀ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਪ੍ਰੋਫਿਟ ਓਵਰ ਪੀਪਲ' ਵਿਚ ਤਫਸੀਲ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਆਫ਼ਤਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮਾਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅਫਸਰਸਾਹੀ, ਗ਼ੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਲਈ ਅਮੀਰੀ ਦੇ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਪੀ. ਸਾਈਨਾਥ ਦੀ ਕਿਤਾਬ

'ਐਵਰੀਬੋਡੀ ਲਵਜ਼ ਏ ਗੁੱਡ ਡਰੌਟ' ਭਾਰਤ ਦੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਉਘਾੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਆਲਮੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖਸਤਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਭਾਰੀ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਗ਼ਰੀਬੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮੀਰੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਟੇਕ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਮਹਿੰਗਾਈ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਤਬਕਾ ਅੰਨ ਤੱਕ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਰੱਖਣ

ਲਈ ਮਹਿੰਗਾਈ ਘਟਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਰਾਹੀਂ ਮਹਿਰੂਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਵੰਦਨਾ ਸ਼ਿਵਾ ਨੇ ਖੁਰਾਕ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀ ਹਕੂਕ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਹੱਕ' ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਾਲੇ (ਹੰਗਾਮੀ) ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਅਮੀਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਲਮੀ ਧਨ ਕੁਬੇਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਗ਼ਰੀਬ ਤਬਕੇ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਵਿਚੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਬੰਦਿਆਈ ਨਾਲ ਤਪਦਿਕ, ਪੋਲੀਓ ਅਤੇ ਅੰਧਰਾਤਾ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਮੁੜ ਮਾਰ

ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਮਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਮਿਥੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਬੇਵਿਸ਼ਾਹੀ, ਮਹਿਰੂਮੀਅਤ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਮਹਿਫੂਜ਼ੀਅਤ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪੈਚੀਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਮਝੋ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ ਚੋਣਵੇਂ ਅਮੀਰਾਂ ਲਈ ਜਿਉਂਦੇ ਕਲਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਜਾਇਬਘਰ ਬਣਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਿਉਂਦੇ ਕਲਬੂਤਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ, ਜ਼ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਬੀਮਾਰੀ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਤਾਂ ਰਹਿਣਗੇ ਪਰ ਦਰਮਮੰਦੀ ਜਾਂ ਚਾਰਾਜੋਈ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣਗੇ। ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਨਰੇਗਾ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮੀਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਬਹਿਸ ਦਾ ਧੁਰਾ ਮਨੁੱਖੀ ਪਛਾਣ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਆਲਮੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ 'ਜਿਉਂਦਾ ਕਲਬੂਤ' ਜਾਂ ਖਪਤਕਾਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪਛਾਣ ਖਪਤਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਤਰਜੀਹ ਬਿਹਤਰ ਖਪਤਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਤੈਅ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੁਝ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਆਲਮੀ ਧਨ ਕੁਬੇਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਉੱਚੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਹੈ। ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਥਾਂ ਅਮੀਰ ਮੰਤਰੀ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰੋਲ ਨਸਲ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਜਿਉਂਦੇ ਕਲਬੂਤਾਂ' ਦੀ ਹੋਣੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਗ਼ਰੀਬੀ ਨੂੰ ਨਸਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਦੌਇਮ ਦਰਜੇ ਦੇ ਜੀਅ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਸਮ ਉੱਤੇ ਤਜਰਬੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਮੀਰ ਨਸਲ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਬਿਹਤਰ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਸੁਫ਼ਨਾ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਉਡਾਣ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਮਸਕ੍ਰਿਤ ਨਮਸਕ੍ਰਿਤ ਤੁਅਸਤ ਅਭੂਤੇ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿਚ 'ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ' ਬਾਰੇ ਫੁੱਲ ਰਹੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕੋ ਸਿਧਾਂਤ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਚੌਤਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ' ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਪਰਮ ਹਸਤੀ ਦੀ ਅਨੇਕਤਾ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਵਿਚ ਏਕਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਅਦਵੈਤ ਸੁਭਾ, ਉਸ ਦੇ ਪਰਾਤਪਰਤਾ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕਤਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਕੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਜ ਕਰਮਕਾਂਡ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਮੋ ਕਰਨਾ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਹੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਤੋਤੋ-ਰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਸਲਨ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਪਈ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਬਿੱਤ ਦੇ ਦਸ ਪਦਿਆਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਿਭਿੰਨ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ 'ਸਵੈਯੇ' ਦੇ ਵੀਹ ਪਦਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਧਾਰਮਿਕ ਪਦਤੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਰਪਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਮਹਿਜ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮਕਾਂਡ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾ ਸਕਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੱਚੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ 'ਤੋਮਰ ਛੰਦ' ਦੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਛੰਦਾਂ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਏਕਤਵ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਉਸ ਦੇ ਪਰਾਤਪਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਸਮਾਏ ਹੋਣ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਅਟੱਕ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ ਸਗੋਂ ਚੇਤਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

'ਲਘੂਰਾਜ ਛੰਦ' ਵਿਚ 51 ਤੋਂ 70 ਨੰਬਰ ਤੱਕ ਫਿਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਇਸ ਵਿਲੱਖਣ ਰੂਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਇਹ ਦਿਸਦਾ ਸੰਸਾਰ ਹੈ, ਸਭ ਉਸੇ ਦਾ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ 'ਕਬਿੱਤ' ਦੇ 71 ਤੋਂ 90 ਪਦਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮਕਾਂਡ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਰਮਕਾਂਡ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਰੱਬ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਵੰਡ ਕੇ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਰਚਨਾਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਇੱਕ ਹੀ ਜਾਤਿ ਹਨ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰੂਪ, ਬੋਲੀ, ਦੇਸ਼, ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਖ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਨੁੱਖ 'ਜਗਦੀਸ਼ੋ ਅੰਸ' ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੀ ਮਾਨਵ ਜਾਤਿ ਇੱਕ ਹੈ।

ਅੱਗੇ 'ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ' ਵਿਚ ਉਸ ਪਰਮ ਸਤ੍ਰਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਭਾਸ਼ਾ ਰਾਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ: ਇੱਕ ਉਹ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੂਸਰੇ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਣਾ ਸੰਭਵ

ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਸਾਰਕ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਰੂਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਦੱਭਤ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੁਹਰਾਉ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਨਿਵੇਕਲਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ' ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਸਤਿ ਸਨੇਹ, ਰੰਗ, ਰੂਪ ਅਤੇ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਮੋਹ, ਕ੍ਰੋਧ, ਧ੍ਰੋਹ-ਧੋਖਾ, ਕ੍ਰੋਧ, ਈਰਖਾ ਦੁਜੈਗੀ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਰਮ, ਭਰਮ, ਜਨਮ ਅਤੇ ਜਾਤਿ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ, ਦੁਸ਼ਮਣ, ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਮਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ, ਨਾ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਆਰਥ ਹੈ, ਨਾ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਾਸਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਨਾ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪੁੱਤਰ, ਮਿੱਤਰ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਾਂ ਇਸਤਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਲਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਭੇਖ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੁਣ-ਔਗੁਣ, ਬੰਧਨ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਆਦਿ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਮ ਹਸਤੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਅਜੋਨੀ ਸਰੂਪ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਜਨਮਦਾ ਜਾਂ ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ 'ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ' ਅਤੇ 'ਅਜੋਨੀ' ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਨਮ ਮਰਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਪਰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਦਿਸਦਾ ਸੰਸਾਰ ਉਸੇ ਦਾ ਪਾਸਾਰਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਰੂਪ ਹੈ। 'ਅਜੋਨੀ ਸਰੂਪ' ਦਾ ਵੀ ਇੱਥੇ ਇਹੀ ਅਰਥ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੁਕਤੀ ਦਾਤਾ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸੁੰਦਰ ਹੈ:

ਅਲੇਖੰ ਅਭੇਖੰ ਅਜੋਨੀ ਸਰੂਪੰ॥

ਸਦਾ ਸਿੱਧਿ ਦਾ ਬੁੱਧਿ ਦਾ ਬੁੱਧਿ ਰੂਪੰ॥92॥

ਉਸ ਦਾ ਰੂਪ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਜਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਥਾਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਭੇਖ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਹੈ, ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਹੈ? ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਰੋਗ ਅਤੇ ਸੋਗ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ, ਮੋਹ-ਮਮਤਾ, ਮਸਤੀ, ਮਾਤਾ, ਕਰਮ ਅਤੇ ਭਰਮ ਤੋਂ ਰਹਿਤ, ਜਨਮ ਅਤੇ ਜਾਤਿ ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ਦਵੈਖ, ਭੇਖ ਅਤੇ ਜਨਮ-ਰਹਿਤ ਸਰੂਪ ਵਾਲੇ, ਸਦਾ ਇੱਕਸਾਰ, ਇੱਕ ਸਰੂਪ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਅਪਰੰਪਰ, ਬਾਣੀ ਦਾ ਬੀਜ ਰੂਪ ਹੈ, ਸੁਸ਼ੋਣ ਬੁੱਧੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਖੰਡਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਛੇਦਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਤਿ ਜਾਂ ਗੋਤਿ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਰੂਪ ਅਤੇ ਰੰਗ (ਵਰਣ) ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਆਦਿ, ਅਦਵੈਤ ਅਤੇ ਅਮਰ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਹੈ:

ਨ ਜਾਤੰ ਨ ਪਾਤੰ॥ ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਰੰਗੰ॥

ਨਮੋ ਆਦਿ ਅਭੰਗੇ॥ ਨਮੋ ਆਦਿ ਅਭੰਗੇ॥95॥

ਉਹ ਜੋ ਸਰਬ-ਉਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪਰਮ ਹਸਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀਤੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸ਼ਨ ਵਰਗੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਫੇਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫੇਰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਕਥਨ ਨਾਲ ਅਵਤਾਰਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖੰਡਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਬੋਮਿਸਾਲ ਅਤੇ ਨਾਸ ਰਹਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਬਾਹ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਹ ਅਪਰੰਪਰ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਇੱਕ ਅਥਾਹ ਹਸਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਖੰਡਿਤ ਹੈ। ਉਹ ਸਭ ਦਾ ਆਦਿ ਸੋਮਾ ਹੈ, ਨਾਸ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਇੱਕ-ਰੱਸ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਉਹ ਜਨਮ, ਮਰਨ ਅਤੇ ਵਰਣ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ (ਘਰ, ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ) ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਪਰ ਸਨੇਹ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਹੈ। ਉਹ ਯਾਨਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੰਡਨ, ਮੰਡਨ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਚੰਡ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਾਂ ਮਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਮੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭੂਤ ਕਾਲ, ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ-ਤਿੰਨਾਂ ਕਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਸਦੀਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਾ ਰਾਜਾ ਹੈ, ਨਾ ਰੰਕ ਹੈ। ਉਹ ਦੁੱਖ, ਚੋਭ,

ਲੋਭ, ਲਾਲਚ ਅਤੇ ਈਰਖਾ ਆਦਿ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਸਰੀਰ ਹੈ, ਨਾ ਭੇਖ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਸਤੀ ਸਦੀਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਰੋਗ, ਸੋਗ, ਭੈ ਅਤੇ ਲੜਾਈ-ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਹੈ। ਉਹ ਛੇਦ-ਰਹਿਤ, ਭੇਦ-ਰਹਿਤ, ਕਰਮ ਅਤੇ ਕਾਲ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਅਖੰਡ ਅਤੇ ਅਸੀਮ ਹਸਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, ਭੈਣ-ਭਾਈ ਆਦਿ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ-ਨਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਸਰੀਰ-ਰਹਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੱਛਣਾਂ ਜਿਵੇਂ ਭੁੱਖ, ਕਰਮ, ਕਾਲ, ਭਰਮ, ਭੈ, ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ, ਪਰਾਈ ਆਸ ਆਦਿ ਤੋਂ ਰਹਿਤ

ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ

ਹੈ। ਉਸ ਸਦੀਵੀ, ਸਿੱਧੀਆਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਸਿਆਣੇ ਸਰੂਪ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ: ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਰੂਪੰ॥ ਨ ਕਾਯੰ ਨ ਕਰਮੰ॥ ਨ ਤ੍ਰਾਸੰ ਨ ਪ੍ਰਾਸੰ॥ ਨ ਭੇਦੰ ਨ ਭਰਮੰ॥ ਸਦੈਵੰ ਸਦਾ॥ ਸਿੱਧਿ ਬੁੱਧਿ ਸਰੂਪੇ॥ ਨਮੋ ਏਕ ਰੂਪੇ॥ ਨਮੋ ਏਕ ਰੂਪੇ॥102॥

ਉਸ ਦੀ ਸੋਭਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਉਹ ਆਪ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ (ਸਭ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਦੇ ਹਨ)। ਆਦਿ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਸਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ (ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਉਪਰ ਕੋਈ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ)। ਉਸ ਨਾ ਭੋਗੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਅਪਰੰਪਰ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ, ਬੰਧਨ-ਰਹਿਤ ਸੁਤੰਤਰ ਹਸਤੀ ਤੰਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਧਰਮ, ਭਰਮ, ਸਰਮ (ਮਿਹਨਤ), ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਇੱਕੱਲੀ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਜੋਅ ਅਤੇ ਢਾਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ਕਦਮ ਅਤੇ ਕਥਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ਦੁਸ਼ਮਣ-ਦੋਸਤ, ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਆਦਿ ਭਾਵ ਮੁਢਲੀ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਸਦੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਉਹ ਭੰਵਰਾ ਬਣ ਕੇ ਕਮਲ ਫੁੱਲ ਦੀ ਸੁਗੰਧੀ ਨੂੰ ਮਾਣਦਾ ਹੋਇਆ ਭਰਮ ਵਿਚ ਭੁੱਲਿਆ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭੇਸਾਂ ਵਿਚ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਰਾਜਾ ਬਣ ਕੇ ਤਮਸ ਰੂਪ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਵਿੱਦਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਤਾਕਤ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਮਰਿਆਦਾ ਪੂਰਸ਼ੋਤਮ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਬਾਜ਼ ਵਰਗਾ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬੋਟੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇੱਥੇ ਇਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖਰੇ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸਭ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਪ ਹੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ।

ਉਸ ਪਰਮ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਰਚਨਾਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਤੁਸੀਂ ਅੰਖਰਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਵਿੱਦਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਉਤਮ ਨਮੂਨੇ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋ। ਕਿਧਰੇ ਤੈਨੂੰ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗ ਮਾਣਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਜੰਗ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹੋ। ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਕਿਧਰੇ ਧਰਮ-ਕਰਮ ਅਤੇ ਦਇਆ ਦਾ ਘਰ-ਮੰਦਿਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮ ਮੰਨਦੇ ਦਿਸਦੇ ਹੋ। ਕਿਧਰੇ ਜਤਨਸ਼ੀਲ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਤਸਵੀਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋ। ਕਿਧਰੇ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੋ ਕੇ ਸਭ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋ:

ਕਹੂੰ ਧਰਮ ਕੇ॥ ਕਰਮ ਕੇ ਹਰਮ ਜਾਨੇ॥

ਕਹੂੰ ਧਰਮ ਕੇ॥ ਕਰਮ ਕੇ ਭਰਮ ਮਾਨੇ॥

ਕਹੂੰ ਚਾਰ ਚੇਸਟਾ॥ ਕਹੂੰ ਚਿਤ੍ਰ ਰੂਪੰ॥

ਕਹੂੰ ਪਰਮ ਪ੍ਰੰਯਾਯਾ॥ ਕਹੂੰ ਸਰਬ ਭੂਪੰ॥108॥

ਕਿਧਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਘਰ ਦਿਸਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਦੁੱਖ ਦਿਸਦੇ ਹੋ। ਕਿਧਰੇ ਦਵਾ ਬਣ ਕੇ ਦੇਹੀ ਦਾ ਦੁੱਖ ਸੋਖਣ ਵਾਲੇ ਹੋ। ਕਿਧਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਇਸ ਦੇ

ਉਲਟ ਦੈਂਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੋ। ਕਿਧਰੇ ਯਕਸ਼, ਗੰਧਰਵ ਅਤੇ ਕਿੰਨਰਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਰ ਰਹੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋ। ਕਿਤੇ ਰਜ-ਗੁਣੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਸਾਤਵਿਕ ਹੋ ਕੇ ਲੈ-ਮਈ ਹੋ। ਕਿਤੇ ਤਮਸ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਗ-ਗੂਸਤ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਰੋਗ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ। ਕਿਤੇ ਯੋਗੀ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੁੱਖ ਭੋਗਣ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ। ਕਿਤੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਕੰਨਿਆ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਦੈਂਤਾਂ ਦੀ। ਕਿਤੇ ਯਕਸ਼ ਹੋ, ਕਿਤੇ ਵਿੱਦਿਆ ਧਾਰ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜਾਈ ਹੋ। ਕਿਤੇ ਰਾਣੀ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਰਾਜ-ਕੰਨਿਆ ਭਾਵ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਹੋ। ਕਿਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ, ਪਾਤਾਲ ਦੀ ਉਤਮ ਨਾਗ ਕੰਨਿਆ ਹੋ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਸੁਭਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਉਸੇ ਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਦੇਵ-ਬਾਣੀ ਭਾਵ ਅਕਾਸ਼-ਬਾਣੀ ਹੋ ਰਹੀ, ਇਲਹਾਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰ-ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਕਾਵਿ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਕਿਤੇ ਲੋਹਾ-ਰੂਪ ਅਤੇ ਕਿਤੇ (ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ) ਸੋਨਾ-ਰੂਪ ਹੋ। ਕਿਤੇ ਸਿੱਕੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਨੁਕਤਾਚੀਨ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਭਣ ਵਾਲੇ ਹੋ। ਕਿਤੇ ਵੇਦ-ਵਿੱਦਿਆ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ। ਕਿਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਸੁੰਦਰ ਚਿੱਤਰ ਹੋ। ਕਿਤੇ ਪਰਮ ਪੁਰਾਣ ਦਾ ਸਾਰ ਪਾ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਕੁਰਾਨ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁੱਝ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ:

ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਬਿਦਿਆ॥ ਕਹੂੰ ਕਾਬਿ ਰੂਪੰ॥

ਕਹੂੰ ਚੇਸਟਾ ਚਾਰ॥ ਚਿੱਤ੍ਰੰ ਸਰੂਪੰ॥

ਕਹੂੰ ਪਰਮ ਪੁਰਾਨ ਕੇ ਪਾਰ ਪਾਵੈ॥

ਕਹੂੰ ਬੈਠਿ ਕੁਰਾਨ ਕੇ ਗੀਤ ਗਾਵੈ॥113॥

ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਿਧਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸ਼ੇਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਕਿਧਰੇ ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹੈ, ਕਿਧਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਧਰੇ ਜੁਆਨ ਸਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਬੁਢਾਪੇ ਰਹਿਤ ਸਰੀਰ ਹੈ। ਕਿਧਰੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਘਰ ਦਾ ਤਿਆਗ ਹੈ। ਕਿਧਰੇ ਯੋਗ ਭਾਵ ਤਿਆਗ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਭੋਗ ਅਰਥਾਤ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਧਰੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਜ-ਧਜ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੈ। ਕਿਧਰੇ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਪੂਰਨ ਬੁੱਧੀ-ਜੀਵੀ ਹੈ। ਹੋ ਪਰਮਾਤਮਾ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਧਰੇ ਅਰਬ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹੋ, ਕਿਧਰੇ ਤੁਰਕੀ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਫਾਰਸ ਦੇ ਹੋ। ਕਿਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਵੀ (ਈਰਾਨ ਦੀ ਬੋਲੀ), ਕਿਤੇ ਪਸ਼ਤੋ (ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਬੋਲੀ) ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹੋ। ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬੋਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਦੇਵ-ਬਾਣੀ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਰਾਜ-ਵਿੱਦਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੈ। (ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਭਲੀਭਾਂਤ ਵਿਦਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੈਨਵਸ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ)।

ਇਸ ਸੰਸਾਰ, ਇਸ ਜਗਤ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਮੰਤਰ ਵਿਦਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਤੰਤਰਾਂ ਦਾ ਸਾਰ-ਤੱਤ ਅਤੇ ਜੰਤਰਾਂ ਦੀ ਰੀਤ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਜੋਧੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਹੋਮ-ਯੋਗ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਭੇਟਾ ਦੇ ਕੇ ਦੇਵਤੇ ਪੂਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਪਿੰਗਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ ਵਾਰ-ਕਾਵਿ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਗੀਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸੂਖਮ ਕਲਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਤੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੱਪਾਂ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਉਤਾਰਨਾ ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੋਤਿਸ਼ ਵਿਦਿਆ ਤੱਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਆਪਣੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਰੂਪ ਹੈ। 'ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ' ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਛੰਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਨਮੋ ਨਾਥ ਪੂਰੇ ਸਦਾ ਸਿੱਧ ਦਾਤਾ॥

ਅਛੇਦੀ ਅਛੇਦ ਆਦਿ ਅਦਵੈ ਬਿਧਾਤਾ॥

ਨ ਤ੍ਰਸਤੰ ਨ ਗ੍ਰਸਤੰ ਸਮਸਤੰ ਸਨਮਸਤੰ

ਨਮਸਤੰ ਤੁਅਸਤੰ ਅਭੂਤੇ॥

(ਚਲਦਾ)

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ

(1) ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਡੁੱਲ੍ਹੇ ਬੇਰ ਚੁਗ ਕੇ ਘੱਟਾ ਮਿੱਟੀ ਝਾੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

(2) ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀਆਂ ਨਾਜ਼ਕ ਤੰਦਾਂ ਨਾਲ ਜਕੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(3) ਈਰਖਾਲੂ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੱਸਦੇ-ਵੱਸਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਠੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨਾਲ ਉਜਾੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕਮਾਲ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

(4) ਜੱਗ ਵਾਲਾ ਮੇਲਾ ਯਾਰੋ ਬੋਤੀ ਦੇਰ ਦਾ, ਹੱਸਦਿਆਂ ਰਾਤ ਲੰਘੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਵੇਰ ਦਾ।

(5) ਹਰ ਲੜਕੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਬਸੂਰਤ ਅਤੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਦਿਖੇ, ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਇਹ ਇੱਛਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(6) ਸੋਹਣੇ ਲੱਗਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(7) ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਕੇਂਦਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਹੋਂਦ-ਹਸਤੀ, ਸਵੈਮਾਣ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਗਦੀ ਜੋਤ ਹੈ।

(8) ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਿੱਖ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਰੜਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

(9) ਬਿਨਾਂ ਦੂਰਬੀਨ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਤਾਰੇ ਹੀ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(10) ਤਾਰਾ ਗਰਮ ਗੈਸਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਗੋਲਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਚਮਕਦਾ ਹੈ।

(11) ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਈਏ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਧਰਮੀ ਬਾਪ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਅਣਖਾਂ ਦੀ ਗੁੜਤੀ ਦੇ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਤਿਲਕਣੇ ਰਾਹਾਂ ਉਪਰ ਸਾਬਤ ਕਦਮੀਂ ਤੁਰਨਾ ਸਿਖਾਇਆ।

(12) ਭਾਵੇਂ ਅਧਰਮ ਅਤੇ ਅਸੱਚ ਦਾ ਤੂਫਾਨ ਮੱਚਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਸੱਚ ਦੀ ਤਿੜ੍ਹੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਜਿੱਤ ਸੱਚ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(13) ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ-ਸੁਣਦੇ ਹੋਵੋ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਹੋਵੋ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੰਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗੂੰਡਾਗਰਦੀ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ।

(14) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਣਖੀਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮ ਹਯਾ ਵਾਲਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਕਿਤੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਲਗਦਾ ਹੈ।

(15) ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸੁਚਜਾ ਮਹੌਲੇ ਸਿਰਜ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿਤਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

(16) ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਨਹੀਂ ਪਖੰਡ ਹੈ।

(17) ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਲੱਗੇ ਜਾਂ ਚੰਗਾ, ਅੱਜ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸੇਵਾਦਾਰ ਘਟ, ਗੁੰਡੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ।

(18) ਗੁੱਸਾ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦਾ ਢੰਗ ਵੀ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

(19) ਕੁੱਝ ਲੋਕ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਗੁੱਸਾ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਡੱਕੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਵਿਸਫੋਟ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

(20) ਕ੍ਰੋਧ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਦਬਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਕਸਰ ਅਸਾਂਤ, ਬੇਚੈਨ ਅਤੇ ਚਿਤਚਿਤੇ ਸੁਭਾ ਵਾਲੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਗੁੱਸਾ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਅਨੇਕਾਂ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਘਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(21) ਗੱਲਬਾਤ ਸਮੇਂ ਸਲੀਕਾ ਤੇ ਮਿੱਠੇ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ।

(22) ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿਉ।

(23) ਆਪਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਸਿੱਖਿਆ, ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਗਵਾਇਆ ਵੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਚਲੇ ਗਏ ਪਰ ਆਪਣਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਇੰਦਰਜਾਲ ਪਿਛੇ ਛੱਡ ਗਏ।

(24) ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਖੁਦਦਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰ-ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ

ISBN #978-0-9781624-9-8

ਨੈਣ-ਨਕਸ਼

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਹਿਮ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪ ਜਾ ਕੇ ਅਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮ ਕਦੇ ਵੀ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਕਰਕੇ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਸਿਰਫ ਯਾਤਰਾ ਕਰਕੇ, ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਾਨਣਾ ਇਹ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਕੀ ਹੈ? ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਅਕਸਰ ਹੀ ਭੁੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਤੀਤ, ਵਰਤਮਾਨ ਦੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨੀਹਾਂ ਰੱਖਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੀ ਮਹਿਮਾ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਬਲਣ ਪਰ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਉਹ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਫਿਟੇ-ਮੂੰਹ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਵੀ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮਨੁੱਖ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜਾਣ ਨੂੰ ਲੋਚਦਾ ਹੈ, ਸਮਝ ਲਵੋ, ਉਹ ਆਮ ਨਹੀਂ, ਖਾਸ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾ ਤਾਂ ਸਦਾ ਦਰਦ ਨਾਲ ਭਰੀ ਰਹਿਣੀ ਹੁੰਦੀ ਐ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਦਾ ਇਸ ਦੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਰਹਿਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਘੋਲ-ਮਥੋਲਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਫਿੱਕੇ ਜਾਂ ਗੂੜ੍ਹੇ ਚਮਕਾਰੇ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਤੌਰ 'ਚ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਈ ਲਿਸ਼ਕੇਰਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮੱਧਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਅਰਥ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਟਵਾਰੀ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਜਾਂ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਵਾਲੀ ਜਰੀਬ ਸੁੱਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕੇ।

ਮੇਰਾ ਇਕ ਭਰਾ ਅਮਰੀਕਾ ਰੱਜ ਕੇ ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਹੈ, ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਵੀ ਕਦੇ ਨਾਗਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਜਮਾਤਾਂ ਪੰਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਿਆ। ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਤੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਬੱਪੜ ਜੜਨਾ ਤਾਂ ਦਾਦੀ ਨੇ ਮੂਹਰੇ ਆ ਖੜ੍ਹਨਾ ਕਿ ਛੱਡ,

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

ਦੱਲੇ

ਮੱਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਰੀ, ਹੋਏ ਫਿਰਦੇ ਝੱਲੇ ਨੇ। ਸਾਧ ਕਰਾਉਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਤਾਹੀਓਂ ਬੋਲੇ ਝੱਲੇ ਨੇ। ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਦੀ ਦੇਖੋ ਲੁੱਟ ਮਚਾਈ ਜਾਂਦੇ ਆ, ਜਤੀਆਂ-ਬੂਟੀਆਂ ਵੇਚ ਭਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਲੇ ਨੇ। ਬੜੇ ਚਲਾਕ ਕਹਾਉਂਦੇ ਵੇਖੋ ਲੋਕੀਂ ਏਥੇ ਮੈਂ, ਦਿਨ-ਦੀਵੀਂ ਹੀ ਚੋਰ ਭਗਵੇਂ ਪਾ ਨੱਗ ਚੱਲੇ ਨੇ। ਸਿੱਧੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਜੁਤੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਨਾਂ। ਦੁੱਖ ਦਾ ਦਾਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਝੱਲੇ ਨੇ। ਭਰਮਾਂ ਮਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਏਥੇ ਦੁਖੀ ਬਥੇਰੀ ਐ, ਰੋਗ ਭਜਾਉਂਦੇ ਵੇਖੋ ਵੇਚ ਕੇ ਮੁੰਦੀਆਂ ਛੱਲੇ ਨੇ। ਕੁਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡੋ ਪੁੱਤ ਦਿਆਂਗੇ ਪੱਕਾ ਈ, ਇਉਂ ਲੱਗਦੇ ਜਿਉਂ ਪਰਮ ਰਾਜ ਨੇ ਭੇਜੇ ਦੱਲੇ ਨੇ।

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿੰਡ ਖੇੜਾ ਕਲਮੋਟ:ਜਿਥੇ ਮੈਂ 8 ਸਾਲ ਅਧਿਆਪਕ ਰਿਹਾ

ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਉਮਰਾਂ ਤਾਂ ਲੰਮੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਰੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਡਾਂਗਾਂ ਵਾਂਗ ਭੰਨ ਸੁੱਟੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਦੇ ਬਰਗਰ ਤੇ ਪੀਜ਼ੇ ਆਏ ਹਨ, ਘਰਾਂ 'ਚ ਮੋਟਾਪਾ ਤੇ ਸ਼ੂਗਰ ਵੀ ਬੁਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੱਲਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਅਰੋਗੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਤੀਹ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਪਿੰਡੇ ਇਕ ਅੱਧੇ ਦਾ ਦਿਲ ਫੇਲ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜੇ ਹੁਣ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ 'ਚ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਅੰਕੜੇ ਮੂੰਹ ਭਰ ਭਰ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ 23.5% ਲੋਕ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੈਸੇ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਤਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਪਰ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਤੇ ਫਿਕਰਾਂ ਨੇ ਬੰਦਾ ਮੁਝੇ ਮੂੰਹ ਕੀਤਾ ਪਿਆ। ਜੇ ਇਤਫਾਕ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਪਿਆਰ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਉਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕਰ। ਇਸ ਜੁੱਗ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਵਿਹਲੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਮਾਂ ਨਖੱਟੂ ਆਖਦੀ ਹੈ। ਪਤਨੀ ਕਮਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਪਤੀ ਵਿਹਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੀ ਕਿ ਇਹਦੇ ਲੱਤ ਕਿੱਥੇ ਮਾਰਨੀ ਹੈ! ਲਾਲਚ ਘਰਾਂ 'ਚ ਦਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਵਿਛ ਗਿਆ ਹੈ, ਲੋੜਾਂ ਭੁੱਖ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ। ਜਦੋਂ 1980 ਵਿਚ ਮੈਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਰਦਾ ਸਾਂ ਤਾਂ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਸੈਮੀਨਾਰ 'ਤੇ ਆਏ ਇਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁਣ ਤੱਕ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਦੇਖਿਓ, ਜਿਸ ਵਿਗਿਆਨ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਇਹਦਾ ਸਿਆਪਾ ਕਰੋਗੇ! ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਕੀ ਹੈ? ਸੁਨਾਮੀ ਕਿੱਥੋਂ ਆਈ ਹੈ? ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਕੀਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ? ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਕੀ ਰੰਗ ਵਿਖਾਏਗਾ? ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ ਜੇ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਢਿੱਡ 'ਚ ਹੂਰੇ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਾਇੰਸ ਅਤੇ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤ ਹਨ। ਚਲੋ, ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਵੱਲ ਗੋੜਾ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ; ਲੱਗਦੇ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਸਕੂਨ ਵੀ ਮਿਲੇਗਾ।

ਇਹਨੇ ਕਿਤੇ ਉਮਰਸੀਰ (ਓਵਰਸੀਰ) ਲੱਗਣੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਐ, ਜਦੋਂ ਪਟਵਾਰੀ ਤੇ ਓਵਰਸੀਰ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਡੀ.ਸੀ. ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਾਪ ਨੇ ਮਾਮੂਲੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਮਰਨ ਲੱਗਾ ਬਾਪ ਵੱਡੇ ਫੌਜੀ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਜੋ ਬਣਨਾ ਸੀ ਬਣ ਗਏ, ਦੇਖਿਓ ਕਿਤੇ ਇਹ ਛੋਟਾ ਉਮਰਸੀਰ ਲੱਗ ਜਾਏ" ਤੇ 10ਵੀਂ 'ਚ ਅਵੱਲ ਰਹਿਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਫਗਵਾੜੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਆਖਰੀ ਸਾਲ 'ਚ ਚੰਗੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਉਸੇ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਰੱਖਿਆ ਕੱਚਾ ਹੀ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਜੁੜ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਹੋ ਸੋਚਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਹੀ ਠੀਕ ਰਹੇਗੀ। ਜਦੋਂ 1982 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਕ ਪਿਆ ਤਾਂ

ਉਹਨੇ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਤੇ ਤਰਸ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਅੱਛਾ, ਫਿਰ ਖੇੜਾ ਈ ਮਿਲਿਆ, ਚਲੋ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ"। ਉਹਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਧ ਗਈ ਤੇ ਮੈਂ ਰੋਕ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁੱਛ ਲਿਆ, "ਗੱਲ ਕੀ ਐ, ਠੀਕ ਨਹੀਂ?" "ਠੀਕ ਐ ਪਰ ਉਥੇ ਸੱਪ ਬੜੇ ਨੇ। ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ, ਉਡਣੇ ਵੀ। ਹਰ ਸਾਲ ਕਈ ਮੌਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ।" ਸੱਪਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਕੰਬ ਤਾਂ ਗਿਆ। ਸੈਕਟਰ 17 ਦੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਤੱਕ ਆਉਂਦਿਆਂ ਚਿੰਤਤ ਵੀ ਰਿਹਾ, ਫਿਰ ਸੋਚਿਆ-ਅਤਿਵਾਚ ਨਾਲੋਂ ਚਲੋ ਸੱਪਾਂ ਦਾ ਘਰ ਮਾੜਾ ਨੂੰ। ਕੁਛ ਕਹਾਂਗੇ ਤਾਂ ਡੰਗ ਮਾਰੂ। ਸਕੂਲ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਦੂਰੋਂ

ਖੇੜਾ ਕਲਮੋਟ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਸਟਾਫ 1985 'ਚ, ਤੇ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹਾਂ!

ਮੈਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਚਾਅ 'ਚ ਬਲੂਸਟਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਸਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ। ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਵਾਲੇ ਮਾਰਕ ਟੱਲੀ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਬਣਾ ਲਏ ਸਨ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਐਸੀ ਉਪਰ ਬਲੀ ਹੋਈ ਕਿ ਮੈਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਜਾਂ ਓਵਰਸੀਅਰ ਲਗਦਾ ਲਗਦਾ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕ ਹੀ ਬਣ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਵੇਕੇਸ਼ਨਲ ਸਕੀਮ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਲਿਖਣ ਦਾ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਰ ਸੀ.ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਡੀ. ਵਿਭਾਗ 'ਚ ਮੈਂ ਕਾਨ੍ਹਪੁਰ 'ਚ ਜੂਨੀਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਰਾ ਕੇ ਜੁਆਇਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਲੂਸਟਾਰ ਓਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ 'ਚ ਮੈਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਲੱਗ ਕੇ ਮੇਰਾ ਨਟ ਸਹੀ ਬੋਲਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਮਾਝੇ 'ਚ ਬਾਰਡਰ ਲਾਗੇ ਸਕੂਲ ਮਿਲਿਆ, ਉਹ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ। ਹਾਲਾਤ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਅਣਦਾੜੀਏ ਜਿਹੇ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਗੋਤੀ ਕਢਾ ਕੇ ਮੋੜ ਲਿਆਇਆ ਕਿ ਹੋਰ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਜੂ, ਇੱਥੇ ਨੂੰ ਕਰਨੀ। ਹਾਲਾਤ ਦੀਆਂ ਜਾਭਾਂ 'ਚ ਤਾਂ ਤੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਏ।

ਮੇਰਾ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲੈ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਕੂਲ ਦੇਖ ਲੈਨੇ ਆ। ਪੰਜ ਕੁ ਸੌ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਚ ਤੀਜੇ ਕੁ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਖੇੜਾ ਕਲਮੋਟ ਪਿੰਡ ਮਿਲ ਗਿਆ; ਯਾਨਿ ਹਾਈ ਸਕੂਲ 'ਚ ਨੌਕਰੀ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੀਆਂ ਪੌਤੀਆਂ ਉਤਰਦਿਆਂ ਇਕ ਹੋਰ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲਾ ਕਲਰਕ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, "ਕਿਹੜਾ ਸਕੂਲ ਮਿਲਿਆ ਫਿਰ?" "ਖੇੜਾ ਕਲਮੋਟ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਰੋਪੜ 'ਚ।" ਮੈਂ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰੋਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਇੱਥੇ ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਅਫਸਰ ਆਉਂਦੇ। ਖੱਡਾਂ ਰਾਹ 'ਚ ਪੈਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਜਿੰਦਣ ਲੱਗੇ ਇਧਰ ਨੂੰ ਬੱਦਲ ਐ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਆਵੀਂ ਨਾ। ਹਾਜ਼ਰੀ ਬਾਅਦ 'ਚ ਲਾ ਲਵੀਂ"। ਇਹ ਮਾੜੀ ਲਤ ਫਿਰ ਗਲੋਂ ਨੂੰ ਲੱਥੀ। ਫਿਰ ਅੱਠਾਂ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਮੀਂਹ ਦੇ ਬਹਾਨੇ...

ਗੱਲ ਤੀਜੇ ਕੁ ਦਿਨ ਸੱਚ ਈ ਹੋ ਗਈ ਸੱਪਾਂ ਵਾਲੀ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਸੀ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਕਲਵਾਂ ਮੋੜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਹਨਪੁਰ ਖੂਹੀ ਤੋਂ ਸੱਤ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪਿੰਡ ਹੈ ਖੇੜਾ ਕਲਮੋਟ। ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ-ਨੰਗਲ ਰੋਡ 'ਤੇ ਬਾਬਤੀ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਰਾਹ। ਨੰਗਲ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਸੁਆਂ ਦਰਿਆ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਰਾਸਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਇਕਲ ਚਲਾਉਣਾ ਔਖਾ, ਬੱਸ ਦਾ ਕੋਈ ਰੂਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਸਕੂਲ ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ। ਪੈਦਲ ਮਸਾਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ। ਉਦੋਂ ਪਿੰਡ 'ਚ ਬਹੁਤੇ ਮਕਾਨ ਕੱਚੇ ਸਨ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਛੱਨਾਂ/ਛੱਪਰ ਸਨ। ਮਸਾਂ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਘਰ ਪੱਕੇ ਹੋਣਗੇ। ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਸਮੇਤ ਦੋ ਅਧਿਆਪਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਹੀ ਮੈਂ ਰਲ ਗਿਆ। ਚੌਕੀਦਾਰ ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ।

ਘਟਨਾ ਇਹ ਵਾਪਰੀ ਕਿ ਸਕੂਲ ਲਾਗੇ ਇਕ ਛੱਪਰ ਵਾਲੇ ਘਰ 'ਚ ਤਿੰਨ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਲੜਕਾ ਪੀੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤੇ ਲਾਗੇ ਹੀ ਚੂਹੇ ਫੜਨ ਵਾਲੀ ਸਪਰਿੰਗ ਵਾਲੀ ਕੁੜਕੀ। ਕਿਤੇ ਘਰ 'ਚ ਆਣ ਵੜੋ ਸੱਪ ਦੀ ਪੁਛ ਕੁੜਕੀ 'ਚ ਫਸ ਗਈ ਤੇ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਆਏ ਸੱਪ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦੋ ਡੰਗ ਮਾਰੇ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਰੀਰ ਆਏ ਕਰ 'ਤਾ ਜਿਵੇਂ ਗੁੜ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਬਲਦੀ ਰਸ 'ਚ ਮਿੱਠਾ ਸੋਢਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦੈ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਬਰਸਾਤਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਅਕਸਰ ਪੰਜ-ਸੱਤ

ਸੱਪ ਰੋਜ਼ ਟਹਿਲਦੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਸੁਫਨੇ ਵੀ ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਹੀ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਖੇੜਾ ਕਲਮੋਟ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਸਾਰਾ ਪੱਥਰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਲੇ ਦੀ ਪੇਪਰ ਮਿੱਲ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਖੜ ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਚੂਹੇ ਦੀ ਇਕ ਖੱਡ ਹਾਲੇ ਵੀ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਦੇ ਡੰਗੇ ਸੱਪ ਦਾ ਤਾਬ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝੱਲਿਆ। ਇਸੇ ਖੱਡ 'ਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਡਣੇ ਸੱਪ ਪਰਾਂ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਬਲਕਿ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਪਤਲੇ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਸਪਰਿੰਗ ਵਾਂਗ 'ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਛੱਤਪਾ ਮਾਰ ਕੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਲੜਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਮੁਝੇ ਮੂੰਹ ਹੀ ਸੁੱਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲੇ ਮੈਂ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਵੀ ਪੁਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਕਿ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਦੇ ਇਕ ਦਰਜਨ ਝੁੱਗੀਆਂ ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕ ਸਿਆਣਾ ਤੇ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਮਾਹਟਰ ਜੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ ਝੁੱਗੀਆਂ ਵੀ ਜਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸੱਪਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਲੋਕ ਕਿਉਂ ਮਰਦੇ ਨੇ?" "ਨਹੀਂ" ਮੈਂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ। ਉਹਨੇ ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਸਿਖਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ, "ਅਹੁ ਗੁਰਦੁਆਰਾ 10ਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ

ਯਾਦ 'ਚ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਇਧਰੋਂ ਦੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਟੀਆ ਚਾਲ ਖੇਡੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸਰਾਪ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਭਾਣਾ ਆਏ ਸਾਲ ਵਰਤਦੈ।" ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਗੁਰੂਘਰ ਨੂੰ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਤੇ ਸੰਗਤ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਰਾਸਤਾ ਪੱਕਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਸ਼ਰਧਾ ਵਾਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲ ਪਹਾੜੀ ਦੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਫੜ-ਫੜ ਕੇ ਹੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਹਾਲਾਤ ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਬਦਲੇ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਕਾਰਜ ਨਾਲੋਂ ਇਸ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ 309 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖੇੜਾ ਕਲਮੋਟ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੰਗਤ ਲੁੱਟ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਕੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਪਿੱਪਲ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਉਦੋਂ ਹੈ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਰਾਜਮਾਨ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਫਿਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੇ ਹੁਣ ਤਹਿਸੀਲ ਨੂਰਪੁਰਬੇਦੀ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਅੱਠ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 28 'ਤੇ)

ਹਰ ਪਾਸੇ ਪੂਜਾ ਈ ਪੂਜਾ ਹੋਈ ਪਈ ਐ

ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਜਾਂ ਇਬਾਦਤ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਪੂਜਾ ਦਾ ਨਾਂ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਚਰਚਿਤ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਦੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ (ਓਹਾਇਓ) ਵਿਚ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਗੀਤਕਾਰ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ ਅਤੇ ਖੇਡ ਲੇਖਕ ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੇਵਾਲੀਆ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਅਨਾਉਂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਚਾਰ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ

ਵੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗੇ। ਬਰਾੜ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਮੈਂ ਇੰਡੀਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸੋਚਿਆ, ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣੈ, ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਉਠਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦਾ ਬੁਹਾ ਖੜਕਾਉਂਦਿਆਂ ਕੋਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬਚਨ ਸਿਹਾਂ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਲੱਭਦੈ, ਕਿੱਥੇ ਐ?" "ਹਰਨਾਮ ਸਿਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ ਸੀ, ਲੱਗਦੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣੀ ਐ।" ਬਾਪੂ ਅੰਦਰ ਪਿਆ ਹੀ ਬੋਲਿਆ। ਉਹ ਫਿਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਹਰਨਾਮ ਤਾਂ ਆਂਹਦਾ ਮੈਂ ਦੇ ਕੁ ਦਿਨ ਰੱਖ ਕੇ ਦੇ ਆਇਆ ਸੀ।" "ਫਿਰ ਗੁਰਦਾਸ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱਛ ਲੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਲੇ ਛੇਤੀ ਮੌੜਦੇ ਈ ਨੂੰ।" "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਪੁੱਛ ਆਇਐ। ਉਹ ਵੀ ਆਂਹਦੇ ਆ ਲਿਆਂਦੀ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਵਾਪਸ ਕਰਤੀ।" "ਲਾਲੇ ਗਿਰਧਾਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ? ਲਾਲਾ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਖੇੜੋਂ ਲੈਟ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਅੰਦਰੇ ਵਾੜ ਲੈਂਦੇ।" "ਬਚਨ ਸਿਹਾਂ, ਛੇਤੀ ਦੱਸ ਪੂਜਾ ਹੈ ਕਿੱਥੇ? ਮੈਂ ਕਮਾਦ ਲਦਾਉਣੈ।"

ਦੁੱਪੇ ਬੈਠੀਆਂ ਯਾਦਾਂ

ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਰੌਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਸ

ਗਾਇਕਾ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕਮਾਇਆ ਹੀ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਜੋਗੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਯਾਨਿ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਇਸ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਾਇਕ ਰੌਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਨਾਲ ਇਸੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ। ਪੁੰ. ਮੱਖਣ ਹਕੀਮਪੁਰੀ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਇਆ ਬਰਾੜ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਦੀ ਕੁਮੋਟਰੀ ਵਿਚੋਂ ਰੋਕ ਕੇ ਟੋਟਕਾ ਸਣਾਉਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਸੱਚੀਂ ਲੋਕ ਢਿੱਡ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਰੱਖ ਹੱਸੇ। ਉਹੀ ਟੋਟਕਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ ਤੇ ਸੋਚਦਾਂ, ਹਾਸਾ ਤੁਸੀਂ

ਪੂਜਾ, ਪੂਜਾ ਦਾ ਰੌਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਜਾ ਪਿਆ ਕਿ ਭਾਈਆ, ਧੌਲਾ ਝਾਟਾ ਤੇਰਾ, ਇਹ ਕੀ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਮੈਂ? "ਕਾਕਾ ਤੈਨੂੰ ਨੂੰ ਪਤਾ, ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਂ ਸੱਤਾਂ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਇਕੋ ਟਰਾਲੀ ਐ। ਜੀਹਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦੈ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਐ ਪੂਜਾ।" ਗੁੱਸਾ ਹਾਸੇ 'ਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਰਜਾਈ 'ਚ ਮੂੰਹ ਦੇ ਕੇ 'ਕੱਲਾ ਈ ਹਿੜ ਹਿੜ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸੱਚੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਜਗਾਧਰੀ ਪਠਾਨਕੋਟ ਲਾਗੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਐ।

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਸੱਚ ਤੋਂ ਬਾਈਪਾਸ ਲੰਘ ਗਈ ਕੰਵਲ ਦੀ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ

ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਮੁਤਾਬਕ 92 ਸਾਲ ਦੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਿਰਮੌਰ ਲੇਖਕ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਕਈ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਸਾਇਦ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਕੁਝ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਦੀ 'ਰਾਜਸੀ ਲਾਈਨ' ਲੱਭਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ

ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਵੀ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੇ ਬੀਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੋਰ ਲਿਆ ਜੋ ਇਕੋ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਪਲਟੀਆਂ ਮਾਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਤੇ ਉਹਦੇ (ਮਨਪ੍ਰੀਤ) ਨਾਲ ਕਿਹੜਾ ਉਹਨੇ ਵੱਖਰਾ ਵਰਤਣਾ ਸੀ, ਤੀਜੀ ਪਲਟੀ ਮਾਰ ਕੇ ਪਾਸੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਜੀਹਦੇ ਨਾਲ ਇੰਦਾਂ ਦੇ ਯਾਰ ਹੋਣ, ਉਸ ਦੀ ਸਿਰਫ ਸੁੱਖ ਹੀ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਇਹ ਲੱਭਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੰਵਲ ਜੀ ਕਹਿਣਾ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਜਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਪੜ੍ਹੀ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਹ

ਵਿਚਾਰ ਗੋਚਰੀ ਚਿੱਠੀ ਭਾਵੇਂ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ 'ਫਕੀਰ ਲੇਖਕ' ਵਜੋਂ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਘੱਟ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖ ਵੱਧ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਇਹ ਝੋਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਸਾਇਦ 'ਆਪਣਾ ਰਾਜ' ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਝਨਾਂ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਮਾਰਕੰਡਾ

ਜਿਉਣਾ ਹਰਾਮ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨੀ। 'ਵੀਹ ਫ਼ੀਸਦੀ ਫ਼ੌਜੀ ਭਰਤੀ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ' ਦੇ ਸੁਫ਼ਨੇ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਪੜਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਤੇ ਕਿਉਂ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਉਣੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਨਾਲ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 63 ਸਾਲ ਲੰਘਾ ਕੇ ਵੀ 'ਕੁਝ ਲੋਕ' ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ 'ਆਪਣਾ' ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕੇ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ।

ਕਿਉਂਕਿ ਚਿੱਠੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦੀ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਆਖ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਬਾਰੇ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨਿਲੱਜੀ ਹੋਈ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲ ਝਾਕਦੀ ਹੈ।' ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਬਾਰੇ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਕਹਿਣ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਤੱਕੜੀ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਮਝ ਕੇ ਨਾ ਵਰਤਣ। ਜੇ 'ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨਿਲੱਜੀ ਹੋਈ' ਪਈ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਦਰ ਵੀ ਹੁਣ ਅਣਖ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਜੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਨੱਚਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਗੂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੱਛਤ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖਿਡਾਏ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਕਾਕੇ ਦੇ ਗੋਡੀ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪੰਥ ਤਾਂ ਹੁਣ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਘਰ ਪੋਤੇ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਣ ਉਤੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰਖਵਾਏ ਤੇ ਇਹ ਇਸਤਿਹਾਰ ਛਪਵਾਏ ਗਏ ਸਨ ਕਿ 'ਪੰਥ ਦਾ ਵਾਰਸ' ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪੋਤੀਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਮੌਕੇ ਇਕ ਵੀ ਇਸਤਿਹਾਰ ਇੰਦਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛਪਿਆ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਲਮ ਚੁੱਪ ਰਹੀ ਪਰ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਵੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

'ਲੱਜ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀਆਂ' ਬਾਰੇ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਉਣਾ ਕੁਝਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 1999 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋਤ ਮਿਲ ਕੇ ਲੜਾਈ ਲੜੇਗਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਆਖਰੀ ਬੁਲਾਰੇ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਇਹ ਫਰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸੁਰੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਲੋੜ ਪਵੇ, ਉਥੇ ਭੇਜ ਸਕੀਏ। ਇਹ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਲ ਉਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਪੈਰ ਕਾਟਾ ਫੇਰਨ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਨੀਵਾਣ ਵੱਲੋਂ ਪਾਣੀ ਉਚਾਣ ਵੱਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸ਼ਿਮਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਕਰਨਾਟਕਾ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀਆਂ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉਥੋਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਸੁਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇੰਦਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖੋਹ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਐਲਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ; ਉਂਜ 'ਨਿਲੱਜੀ' ਸਿਰਫ ਕਾਂਗਰਸ ਹੈ, ਅਕਾਲੀ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ 'ਅਣਖ ਵਾਲੇ' ਹੋਣਗੇ।

ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਭਤੀਜੇ ਦੇ ਕੁਝ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਕਾਰਨ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਰਾਹ ਤੁਰਨ ਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਖ ਇਹ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਪਾਟਣਾ, ਇਹਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਕਰੇਗਾ।' ਸਕੇ ਚਾਚੇ-ਤਾਏ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਜਾਂ ਦੋ ਸਰੀਕਾਂ ਦਾ ਪਾਟਕ 'ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਪਾਟਣਾ' ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਿਆ? ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ 'ਪੰਜਾਬ' ਮੰਨੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਵ ਕਾਂਤ ਬਰੂਆ ਨੇ 'ਇੰਦਰਾ ਇਜ਼ ਇੰਡੀਆ, ਇੰਡੀਆ ਇਜ਼ ਇੰਦਰਾ' ਕਿਹਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਕ 'ਫਕੀਰ ਲੇਖਕ' ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਸਮੁੱਚਾ ਪੰਜਾਬ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਾਉਣੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਗੱਲ ਨਿਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਹਾਰਨ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਮਲਾਹ ਦੇ ਗਲਤ ਚੱਪੂ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਕੌਮੀ ਬੇੜੀ ਦੇ ਗਰਕਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਐ। ਤਾਰੀਖੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਹਸਰ

ਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਮਲਾਹ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜੱਫੀਆਂ ਪਵਾਓਗੇ।'

ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਦਾਨਾਈ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ? ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਮੰਨ ਲਵਾਂਗੇ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੇੜੀ ਦੇ ਮਲਾਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ 'ਮਲਾਹ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦੇਣ ਤੁਰ ਪਏ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ 'ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਮਲਾਹ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜੱਫੀਆਂ ਪਵਾਓ' ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੋਚ ਇੱਥੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੇੜੀ ਦੇ 'ਮਲਾਹ' ਹਨ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਏਕਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੇੜੀ ਬੰਨੇ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਕਰਮ ਤੇ ਧਰਮ ਦੋਵੇਂ ਸਕੇ ਭਰਾ, ਲੜਨਗੇ ਤਾਂ ਘਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀਰਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।' ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਿਚੋਂ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਕਰਮ' ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਤੇ 'ਧਰਮ' ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਕੇ ਧੜੇ ਨਾਲੋਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਉਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਉਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਗੱਲ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਇੱਥੇ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਬਾਂਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਕੁਰਸੀ' ਤੇ ਲਿਆ ਬਹਾਵੇਂ।

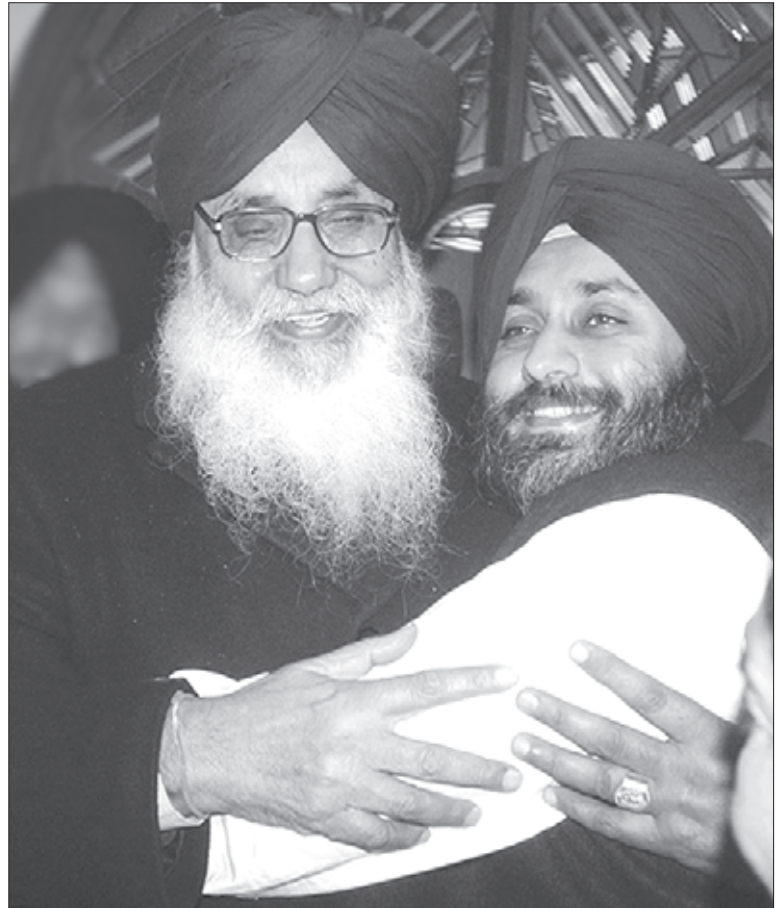
ਜੇ ਸਾਰੀ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਸਾਰ-ਤੱਤ ਇਹੋ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਖਿਦਮਤ ਵਿਚ ਇਕ ਚੁਟਕਲਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਚੁਟਕਲਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਾਲੇ ਇਕ ਰਸਾਲੇ ਵਿਚ ਛਪ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਸਾਂਝਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰ ਖਰੀਦ ਕੇ ਟੈਕਸੀ ਪਾ ਲਈ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਉਤੇ ਯਕੀਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਚਾਰ ਜਣੇ ਚਲਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਸਨ, ਪਰ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਚਾਰ ਜਣੇ ਉਹ ਆਪ ਬੈਠਦੇ ਸਨ, ਕਾਰ ਵਿਚ ਸਵਾਰੀ ਲਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਅੱਕ ਕੇ ਦੇਚਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਕ ਨਾ ਸਕੀ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਕਾਰ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਇਹ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਜਣੇ ਅੱਗਿਓਂ ਪਿਛਾਂਹ ਨੂੰ ਧੱਕੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਦੋ ਪਿੱਛੋਂ ਅਗਾਂਹ ਵੱਲ ਧੱਕੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਚਾਰ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਦੋ 'ਮਲਾਹ' ਹੀ ਬੇੜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸੋਧ ਵਿਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕੇ।

ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ 'ਜਾਗੇ ਪੰਜਾਬ'

ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸਾਬੋਤਾਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।' ਉਹ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਹੁਣ ਉਧਰ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਤੇ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਵੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਕਰਮ ਤੇ ਧਰਮ ਦੋਵੇਂ ਸਕੇ ਭਰਾ, ਲੜਨਗੇ ਤਾਂ ਘਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀਰਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।' ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਕਣੀਆਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ?

ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਲਮ ਚੁੱਕਣ ਵਿਚ ਦੇਰ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੀ ਹੈ, 'ਦੇਰ ਆਇਦ, ਦਰੁਸਤ ਆਇਦ' ਦੇ ਅਖਾਣ ਵਾਂਗ ਦਰੁਸਤ ਗੱਲ ਹਾਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਆਪ ਸੋਧ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਉਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਜਿਹੜੀ ਮਿੱਤਰ ਢਾਣੀ ਬੁਗਿਣਣੀ ਵਾਲੀ ਨਾਲ ਲਾਈ ਫਿਰਦੇ ਓ, ਮੰਡੀ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਓ, ਕਿਸੇ ਦੁਆਨੀ ਵੱਟੇ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਣੇ' ਤੇ ਕਦੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਸੋਚ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਹਾਦਰ ਜੁਰਅਤ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੋ। ਮਾਮੂਲੀ ਝੱਖੜ-ਝਾਂਜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਦਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਬਹਾਦਰ ਕੌਮ ਦਾ ਸਚਿਆਰਾ ਅਮਲ ਹੋ।'

ਜਿਸ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਜਾ, ਕਈ ਕੰਮ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਲੇ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਲੇ, ਉਸ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ 'ਕੌਮ ਦਾ ਸਚਿਆਰਾ ਅਮਲ' ਆਖ ਕੇ ਵਿਚਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰਸ ਦੀ ਪਾਤਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਬੇਲਦਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਿਆਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਬਦਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਇਹੋ 'ਕੌਮ ਦਾ ਸਚਿਆਰਾ ਅਮਲ' ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਰਗੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 'ਮੇਰੇ ਅੰਗਨੇ ਤੁਮਾਰਾ ਕਿਆ ਕਾਮ ਹੈ', ਪਰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਲੁਧਿਆਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਉਚੇਚੀ ਤਕਰੀਰ ਕਰਾਈ ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਫਿਰਕੂ ਝੜਪਾਂ ਕਾਰਨ ਦੋ ਵਾਰੀ ਕਰਫਿਊ ਲਾਉਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਇਕ ਈਮਾਨਦਾਰ ਅਫਸਰ ਨੂੰ 'ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐਵਾਰਡ' ਦਿੱਤਾ

ਪਿਓ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ

ਇਕ ਧਿਰ ਨਾਲ ਉਠ ਕੇ ਤੁਰ ਪਏ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬੰਧੋਜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸਾਨੂੰ ਠੀਕ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਈਏ ਕਿ ਕੰਵਲ ਜੀ ਜਿਸ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਇਸ ਵਕਤ 'ਜਾਗੇ' ਕੱਢਣ ਤੁਰੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਗਿੱਦੜਬਾਹੇ ਦੀ ਉਪ ਚੋਣ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਜਾਣਣ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਸਾਂ। ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਸੁਣੀਦੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਉਹ ਸਿਰੀ ਦੱਬ ਕੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਥਾਂ ਲੰਡਨ ਦੇ ਸਾਊਥਾਲ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਾਊ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਰਾਹ ਉਤੇ ਸਿੱਖ ਚੱਲ ਪਏ ਹਨ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਭਲੇ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦੀ ਵਜ਼ੀਰੀ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਮਿਲੇ, ਪਰ ਕਦੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਲੈਣ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਮਿਲੇ ਸਾਂ। ਕਹਿ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ 'ਕੰਮ ਹੋ ਜਾਊਗਾ', ਹੰਢਲਾ ਵੀ ਮਾਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਗੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਘਰੋਂ ਹੋਏ ਉਲਟ ਸੰਕੇਤ ਕਾਰਨ ਉਹ 'ਹਾਂ' ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਫ਼ਾਈਲ ਨੂੰ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਉਚੇਚੇ ਬਣਾਏ 'ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕਾਰਨਰ' ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਨਾ ਇਕ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਉਚੇਚੀ ਅਪੀਲ ਕਰਾਂਗੇ, ਨਾ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਚਾਲ ਵੀ ਦੇਖਾਂਗੇ, ਉਸ ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਵੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ

ਦਰਿਆ ਤੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਸਟੇਟ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਵੀਹ ਫ਼ੀਸਦੀ ਫ਼ੌਜੀ ਭਰਤੀ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ, ਹੁਣ ਰੋ ਲਏ ਬਹਿ ਕੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਲਾਮ ਦਰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਇਕ ਧਰਮ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਜਿਨਾਹ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਜਾਣਾ। ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਹੋਣੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਦੀਆਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁਧ 'ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਦੋਖੀ' ਹੋਣ ਦੇ ਫ਼ਤਵੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, ਫਿਰ ਸ਼ੀਆ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਡਾਂਗ ਚੁੱਕ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਮੁਹਾਜਰਾਂ ਦੇ ਗਲ ਵੀ ਪੈ ਗਏ। ਮੁਹਾਜਰ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਮੁਲਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡੇ ਤੇ ਹੁਣ ਦੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਉਠ ਕੇ ਉਥੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਗੱਲ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਗਿਆ ਮੁਹਾਜਰ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ੀਆ ਵੀ, ਜੇ ਉਹ ਜਿਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨੋਟਾਂ ਉਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਛਾਪਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅੱਜ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮਾਰ ਹੋਣ ਆਏ ਮੁਹਾਜਰਾਂ ਤੇ ਸ਼ੀਆ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਉਹ ਵੀ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਨੌਕ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਣਾ ਸੀ। 'ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫੁਕੇ ਆਪਣੇ, ਫੁਕ ਦੇਣ ਪਰਾਏ' ਦੇ ਅਮਲ ਵਾਂਗ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਬੰਦਾਂ ਦਾ

ਦੋ ਸ਼ਰੀਕ-ਸੁਖਬੀਰ ਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ

ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਦੇਖ ਲੈਂਦੇ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਉਸ ਘਰ ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਬੜੇ ਬੇਆਬਰੂ ਹੋ ਕਰ ਤੇਰੇ ਕੁਚੇ ਸੇ ਹਮ ਨਿਕਲੇ'? ਜਿੱਥੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪਰਨਾ-ਚੁੱਕ ਵੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੂੰ 'ਪੰਥ ਦਾ ਗੱਦਾਰ' ਅਤੇ 'ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਏਜੰਟ' ਆਖ ਕੇ ਚਿੜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦੇ ਹਰ ਸਵਾਲ ਉਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਪੈਰ ਕਾਟਾ ਮਾਰ ਕੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ

ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ ਪਰ ਦਿੱਤਾ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਜ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਨਾਲ ਫਿਰਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਚੁਣਨੇ ਪੈਣੇ ਸਨ ਤੇ ਇੰਜ ਜਾਹਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ 'ਕਿਚਨ ਕਮੇਟੀ' ਵਿਚ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਇੰਨਾ ਪਏਦਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐਵਾਰਡ ਦੇਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖ ਕੇ ਵੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਈਪਾਸ ਲੰਘਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ 'ਫਕੀਰ ਲੇਖਕ' ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ?'

ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦਾ ਖੂਨੀ ਕਾਂਡ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਮਨਾਮ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਰਾਹ ਦਸੇਰੇ ਵਜੋਂ ਸਾਂਝ ਕੇ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਬਦਕਿਸਮਤ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਣਾ ਤਾਂ ਕੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੱਕ ਮਿਟਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਪਿਛਲੇ

ਮੱਚ ਉਨੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਹੁਣ ਬਚਣ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਸੋਚੋਗਾ।”

ਏਮਨ ਡੀ. ਵਲੇਰਾ: 28 ਫਰਵਰੀ 1920 ਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ‘ਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਉਪੇਰਾ ਹਾਊਸ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਸਭਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਏਮਨ ਡੀ. ਵਲੇਰਾ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਰ ਅੰਸ਼ ਅਖ਼ਬਾਰ ‘ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਅਮਰੀਕਨ’ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਫਿਲਿਪ ਡਬਲਿਊ. ਫਰਾਂਸਿਸ ਨੇ 6 ਮਾਰਚ 1920 ਨੂੰ ਛਾਪਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਮੈਰੀਲੈਂਡ ਤੋਂ ਸੈਨੇਟਰ ਜੋਸਫ਼ ਆਈ. ਫਰਾਂਸਿਸ, ਹਿੰਦੂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਤਾਰਕਨਾਥ ਦਾਸ ਜੋ ਉਦੋਂ ਅਜੇ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਵਿਚ 22 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਜੇਲ੍ਹ ਫੋਰਟਜ਼ਿਊਨ ਵਰਥ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਹੀ ਸੀ, ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਹਿੰਦੂ ਲੇਖਕ ਬਸੰਤ ਕੁਮਾਰ ਰਾਇ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭਾਸ਼ਨ ਕੀਤਾ।

ਏਮਨ ਡੀ. ਵਲੇਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, “ਅੱਜ ਤੋਂ ਕੋਈ 140 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰਜ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਨੇ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸੁਨੇਰਾ ਭੇਜਿਆ ਸੀ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਜ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਕਾਜ ਹੈ। ਜੇ ਜਾਰਜ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਅੱਜ ਜਿਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ‘ਤੇ ਨਿੱਤਰਦਾ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਰਾਤ ਇੱਥੇ ਉਹ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਅਤੇ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਨਾ ਬੋਲਦਾ? ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਬੋਲਣਾ ਕੀ ਇਹ ਜਾਰਜ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਪਰ ਮੈਂ ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਕਹਾਂਗਾ-ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਪਰਚਮ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਸੂਰਬੀਰੋ! ਤੁਹਾਡੀ ਇਹ ਲੜਾਈ ਮੇਰੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲੜਾਈ ਹੈ।”

“ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਵਾਸੀਓ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ 32 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ-ਪੁੱਟ, ਕੰਗਾਲ ਕਰ ਕੇ ਭੁੱਖ-ਨੰਗ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਘੁਲ-ਘੁਲ ਕੇ ਮਰਨ ਲਈ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਾਸੀਓ! ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ ਤੇ ਸਹੀ!! ਇਹ ਜੇ ਗਿਣਤੀ ਹੈ ਨਾ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹਰ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਜੇ ਭੁੱਖਿਆਂ ਰਹਿ ਕੇ ਘੁਲ-ਘੁਲ ਕੇ ਮਰਨ ਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿੰਨੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹੋਵੇਗੀ? ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ! ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਪਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਭੰਨੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ, ਬਿਮਾਰ ਤੜਫਦੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ, ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਵਿਲਕਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਤਸੀਹਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬੌਤੂ ਜਿਹਾ ਵੀ ਸੋਚੋ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਕਾਂਬਾ ਛਿੜ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ? ਤੁਸੀਂ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹੋ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਆਜ਼ਾਦ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੁੱਖ ਲਈ ਹਰ ਸਾਧਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵੀ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚੰਗਾ ਲੱਗੇਗਾ। ਜੇ ਕੁਝ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁਝ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਆਇਰਲੈਂਡ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਕੂਮਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਤਸੀਹੇ ਆਪ ਵੀ ਝੱਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਹਰ ਵਾਸੀ ਨੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਜਬਰ-ਜ਼ੁਲਮ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਾਂਗ 10 ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ

ਹੈ; ਇਹ ਤਾਂ ਪੰਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਤੇ ਉਹ ਧਰਤੀ ਵੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਵੀ ਕੋਈ ਘੱਟ ਮਿਹਨਤੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਹ ਹਿੰਮਤੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਹਰ ਵਕਤ ਗੋਲੀਆਂ ਹੀ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ? ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੜਕਾਂ, ਗਲੀਆਂ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ‘ਚ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਠੇ ਲਟਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰੁਆਮ, ਨੰਗੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕੁਝ ਜਾਣਣ ਲਈ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਫੋਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਵਰਗੇ ਫੌਜੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਰਹੀ। ਲੋਕ ਦਬਾਅ ਇੰਨਾ ਵਧ ਗਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨੀ ਪਈ। ‘ਚੀ ਕਰਾਨੀਕਲ’ ਨੇ 16 ਦਸੰਬਰ 1919 ਨੂੰ ਹਿੰਟਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਮੋਟੀ ਸੁਰਖੀ ਲਾ ਕੇ ਛਾਪੇ। ਇਹ ਅੰਸ਼ ਇਉਂ ਸਨ:

1. ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ।
2. ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਅਪਰੈਲ ਵਿਚ ਹੋਏ ਫਸਾਦਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਔਖਾ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਕੰਮ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇਕੱਠ ਅਤੇ ਜਲਸਾ ਨਿਰਾ ਉਸ ਦੀ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਵਿਦਰੋਹ ਹੈ। ਉਹ 25ਵੀਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਈਫਲ, 25ਵੀਂ ਇੰਡੀਅਨ

ਗਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ

ਰਾਈਫਲ, 50ਵੀਂ ਗੋਰਖਾ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫੌਜੀ ਟੁਕੜੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਬਾ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਅਣਜਾਣਿਆ ਆਗੂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਤੁਰੰਤ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ: ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, “ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਝੱਟ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਅਤੇ 30 ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗੋਲੀ ਲਗਤਾਰ ਦਸ ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਚੱਲੀ। ਮੇਰਾ ਮਕਸਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣਾ ਸੀ। ਮਾੜੀ ਠਾਹ-ਠੂਹ ਇਸ ਮਕਸਦ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦੀ।”

ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੀੜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚਿਤਾਵਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਿਖੜਦੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣੀ ਪਈ।

ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ, “ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਸੰਭਵ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਬਿਨਾਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਨਿਖੇੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਮਰਦੂਦ ਫਿਰ ਆਣ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ। ਮੇਰਾ ਮਖੌਲ ਉਭਾਉਂਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮਖੌਲ ਆਪ ਹੀ ਉਭਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਫੌਜੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਹੁ-ਰੂਪੀਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਸਨ। ਮੈਂ ਬਾਗ਼ੀ ਹੋਈ ਭੀੜ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਹੁਣ

ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਵਿਚ ਨਿਹੱਥੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਫੌਜੀ

ਵਹਿਸ਼ੀਪੁਣੇ ਸਾਬੋਂ ਭੁੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੁੱਟਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ।”

ਐਗਨੈਸ ਸਮੈਡਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਬੱਚਿਆਂ, ਔਰਤਾਂ, ਬੁੱਢਿਆਂ ਅਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਡੁੱਲੇ ਲਹੂ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਇਨਸਾਨ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਮਰ ਗਈ ਹੈ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਜਨਾਜ਼ਾ ਉਠ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ 10 ਮਈ 1920 ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਦੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਮਸ਼ੀਨਗੰਨ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਨਚਾਇਆ ਮੌਤ ਦਾ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਜਿਸ ਨਾਲ 2000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਵਰ੍ਹੇ ਉਪਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ 63 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 10 ਮਈ 1857 ਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜੰਗ ਲੜੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਵੀ ਅੱਜ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਿੰਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਜੰਗ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਿਦਰੋਹ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਗਵਾਚੇ ਰਹੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਸਾਹਮਣੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟੇ। ਅੱਜ 1920 ਤੱਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਮਰੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚਲਾ ਤੱਤਾ ਲਹੂ ਠੰਢਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੋਸ਼ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਲਹੂ ਵਿਚ ਭਰ ਉਬਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ।

‘ਫਰੈਂਡਜ਼ ਆਫ਼ ਫਰੀਡਮ ਫਾਰ ਇੰਡੀਆ’ ਦੀਆਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਹਮਦਰਦੀਆਂ ਹੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਅਸੀਂ ਮੇਢੇ ਨਾਲ ਮੇਢਾ ਡਾਹ ਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਇਹ ਜੰਗ ਲੜਾਂਗੇ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚੋਂ ਬਸਤੀਵਾਦ ਦਾ ਫਸਤਾ ਵੱਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।”

ਅਮਰੀਕੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੱਜ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਵਹਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਖੂਨੀ ਆਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ? ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੱਚਾਈ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਲੋਕ ਦਬਾਅ ਅੱਗੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਾਂਡ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਮਿਸਟਰ ਹਿੰਟਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਹਿੰਟਰ

3. ਮੌਕੇ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੱਛਮ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਖੂਨੀ ਕਾਂਡ ਜੁੜ ਗਿਆ।

ਐਲ.ਆਰ. ਮੁਰਡੋਕ ਦੁਆਰਾ ਲੰਡਨ ਤੋਂ 13 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, “ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਖੂਨੀ ਘਾਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪੋਲ ਫਸਾਦਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਜਨਰਲ ਨੇ ਬੜੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ, ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਫੌਜ ਦੀ 50ਵੀਂ ਟੁਕੜੀ ਨੂੰ 5000 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। (ਨੋਟ: ਕਈ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਦੁੱਗਣੀ ਵੀ ਦੱਸੀ ਹੈ)। ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਭ ਗੋਲੀ-ਸਿੱਕਾ ਮੁੱਕ ਨਾ ਗਿਆ। 500 ਲੋਕ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ, 1500 ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ। ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਕਤਲੇਆਮ ਸੀ, ਨਿਹੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਦਾ ਘਾਣ ਜਿਹੜਾ ਪੱਛਮੀ ਫੌਜ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕੀਤਾ।

ਮੌਕੇ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਲੰਡਨ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਲਾਹੌਰ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ: ਇਹ ਕਤਲੇਆਮ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 13 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਆਪਮੁਹਾਰਾ ਫਸਾਦੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਬਗ਼ਾਵਤੀ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਕਿਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਨਾ ਲੈ ਲਏ ਤੇ ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਨਾ ਫੈਲ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਇਸ ਵਾਕਿਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 11 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੜੀ ਹੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਲਸੇ, ਜਲੂਸ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 13 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਹਜ਼ੂਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜਲਸੇ ਜਲੂਸ ਅਤੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਵੀ ਜਲਸਾ ਜਾਂ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤਿਆਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਏਮਨ ਡੀ. ਵਲੇਰਾ

ਗੋਲੀ, ਤੇ ਸਿਰਫ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣਾ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਹੀ ਮੇਰਾ ਸਹੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ।”

ਲਾਰਡ ਹਿੰਟਰ ਜਿਹੜਾ ਪੜਤਾਲੀਆ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੀ, ਨੇ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕੀ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹ ਵੀ ਸੀ?”

ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਨਹੀਂ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਖਿਆ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਔਖਾ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਕੰਮ ਸੀ।”

ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ 1,650 ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ 400 ਤੋਂ 500 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 1500 ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਿਪਾਹੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਗੋਲੀ-ਸਿੱਕਾ ਮੁੱਕ ਨਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਹੁਣ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਪਾਹੀ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਕਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ।

ਜਸਟਿਸ ਰੇਨਕਨ ਜਿਹੜਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਣਾ, ਬੇਕਰਜ਼ੀਵਲਡ ਫੋਨ: 661-331-5651

ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਨੂੰ ਨਵੀਨ ਦਿਖ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਦਿਖ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਝੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ।

ਅੱਜ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਨਿਹੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਖੂਨੀ ਘਾਣ ਨੂੰ 92 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਘਟਨਾ 13 ਅਪਰੈਲ 1919 ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਰੋਲਟ ਐਕਟ ਖਿਲਾਫ਼ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਨਿਹੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਦੇ ਇਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਾਰੇ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚ ਗਈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀਪਸੰਦ ਲੋਕਾਂ ਇਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਾਰੇ ਨੂੰ ਭੰਡਿਆ। ‘ਚੀ ਕਰਾਨੀਕਲ’, ‘ਚੀ ਆਇਰਸ਼ ਵਰਲਡ’, ‘ਗੈਲਿਕ’, ‘ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਕਾਲ’,

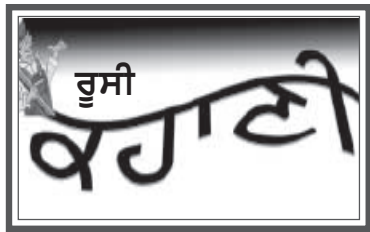

ਪਾਲ ਹਿਨਾ

‘ਫਰੈਂਡਜ਼ ਫਰੀਡਮ ਫਾਰ ਇੰਡੀਆ’ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਈ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਾਜ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਲੇਖ ਲਿਖੇ। ਐਗਨੈਸ ਸਮੈਡਲੀ, ਮਾਰਗਰੇਟ ਸੰਗਰ, ਨਾਮੀ ਵਕੀਲ ਅਲਬਰਟ ਅਤੇ ਫਰੈਂਡਜ਼ ਆਫ਼ ਫਰੀਡਮ ਫਾਰ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਸਭਾਵਾਂ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਜ਼ੁਲਮ ਖਿਲਾਫ਼ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ। ‘ਚੀ ਕਰਾਨੀਕਲ’ ਨੇ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਇਸ ਖੂਨੀ ਘਾਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ। ‘ਪਾਲ ਹਿਨਾ’ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ‘ਤੇ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਲਈ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ, “ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 13 ਅਪਰੈਲ 1919 ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦੀ ਦਾ ਕਹਿਰ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ‘ਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਨਿਹੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ‘ਤੇ ਟੁੱਟਿਆ। ਉਹ ਧਰਤੀ ਹਿੰਦੀਆਂ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਹੋ ਗਈ। ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੀਨਿਆਂ ‘ਤੇ ਸੰਗੀਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿਆਝ ਕੱਢੇ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਫ਼ਰਤ ਬੀਜੀ। ਅੱਜ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਉਹ ਅੱਗ 30 ਕਰੋੜ ਹਿੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਂਬੜ ਬਣ ਕੇ

1919 'ਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨਵੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੌੜੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਬੰਬੇ ਕਰਾਨੀਕਲ ਵਿਚ ਛਪੀ ਫੋਟੋ

ਮੈਕਸਿਮ ਗੋਰਕੀ

ਰਾਤ ਕਾਫੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਘਰੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਉਥੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਾ ਪਾਠ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਮੈਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡੀ। ਤੇ ਮੈਂ ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ, ਮਗਨ-ਚਿੱਤ, ਸੜਕ ਉਤੇ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਮੇਰਾ ਮਨ-ਚਿੱਤ ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸੁਖ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ।

ਫਰਵਰੀ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ। ਰਾਤ ਸਾਫ਼ ਸੀ ਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਖੂਬ ਜਤਿਆ, ਬੱਦਲਾਂ ਰਹਿਤ, ਆਸਮਾਨ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਠੰਡਕ ਵਰ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਵੀਂ ਡਿੱਗੀ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਸ਼ਿਗਰਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

‘ਇਸ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।’ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਉਜਲ ਰੰਗ ਭਰਨ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਕਲਪਨਾ ਨੇ ਕੋਈ ਕੁਤਾਹੀ ਨਾ ਕੀਤੀ।

‘ਹਾਂ, ਤੂੰ ਇਕ ਬੜੀ ਹੀ ਪਿਆਰੀ ਚੀਜ਼ ਲਿਖੀ ਏ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ।’ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਅਚਾਨਕ ਕੋਈ ਗੁਣਗੁਣਾਇਆ।

ਕਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਈ ਇਕ ਛੋਟੇ ਕੱਦ ਦਾ ਆਦਮੀ ਕਾਹਲੇ ਪੈਰੀਂ ਤੁਰਦਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆ ਰਲਿਆ ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਮਲੂਕ ਮੁਸਕਾਨ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਗੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਸ ਦੀ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਤਿੱਖੀ-ਤਿੱਖੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਨਿਗਾਹ, ਉਸ ਦੇ ਜਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ, ਦਾੜ੍ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਬੱਕਰੇ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਂਗ ਨੌਕਦਾਰ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਮੁਰਝਾਇਆ ਜਿਹਾ ਢਾਂਚਾ, ਕੁਝ ਏਨਾ ਵੱਡੇ ਚਿੱਤਰ ਤੇ ਤਿੱਖਾ-ਨੁਕੀਲਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚੁੱਭ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਚਾਲ ਧੀਮੀ ਤੇ ਬੇਆਵਾਜ਼ ਸੀ। ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਬਰਫ਼ ਉਤੇ ਤਿਲਕੁ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਜੋ ਲੋਕ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਕੌਣ ਸੀ? ਤੇ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ ਸੀ?

‘ਕੀ ਤੁਸੀਂ... ਮਤਲਬ ਕਿ... ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣੀ ਸੀ?’ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

‘ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਏ।’

ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਤਿੱਖੀ ਸੀ। ਪਤਲੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੁਸਕਾਨ ਨੂੰ ਲੁਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕੀਆਂ। ਮੁਸਕਾਨ ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈ ਰਹੀ ਤੇ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਓਪਰਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ।

‘ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਨੋਖਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ ਬੜਾ ਸੁਖਦਾਈ ਜਾਪਦੈ। ਕਿਉਂ, ਠੀਕ ਏ ਨਾ?’ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਗੱਲ ਨਾ ਲੱਗੀ। ਸੋ ਮੈਂ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦੇਰ ਨਾ ਕੀਤੀ।

‘ਹੋ-ਹੋ-ਹੋ!’ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਹਥੇਲੀ ਨੂੰ ਮਲਦਾ ਉਹ ਤਿੱਖੀ ਹਾਸੀ ਹੱਸਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਹਾਸੀ ਮੈਨੂੰ ਅਪਮਾਣਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀ।

‘ਤੁਸੀਂ ਬੜੇ ਹਸਮੁੱਖ ਲੱਗਦੇ ਓ?’ ਮੈਂ ਰੁੱਖੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ।

‘ਹਾਂ ਬੜੀ, ਬਹੁਤ।’ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਤੇ ਸਿਰ ਹਿਲਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਹਾਸੀ ਭਰੀ, ‘ਤੇ ਮੈਂ ਵਾਲ ਦੀ ਖੱਲ ਉਝੋੜਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਆਂ। ਹਰ ਗੱਲ ਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਆਂ।’

ਉਹ ਫੇਰ ਤਿੱਖੀ ਹਾਸੀ ਹੱਸਿਆ ਤੇ ਵਿਨ੍ਹ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੱਦ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੋਂ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਉਸ ਉਤੇ ਮਾਰੀ ਤੇ ਠੰਡੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਕੀ ਮੈਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ

ਮਾਣ...?’
‘ਯਾਨਿ, ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦੇ? ਜੀ ਹਾਂ, ਫਿਲਹਾਲ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਾਂਗਾ।... ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਦਮੀ ਦਾ ਨਾਂ ਉਸ ਗੱਲ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਅਹਿਮ ਸਮਝਦੇ ਓ, ਜੋ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਏ?’

‘ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬੜਾ ਈ ਅਜੀਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਏ।’ ਮੈਂ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ।
ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਫੜ ਕੇ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹਾਸੀ ਹੱਸਦਾ ਬੋਲਿਆ, ‘ਹੋਣ ਦਿਓ ਅਜੀਬ, ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਦੀ ਤਾਂ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਾਧਾਰਣ ਤੇ ਪਿਸੀਆਂ-ਪਿਟੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ। ਜੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਓ ਜ਼ਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀਓ। ਸਮਝ ਲਓ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇਕ ਪਾਠਕ ਆਂ, ਇਕ ਵਿਚਿੱਤਰ ਪਾਠਕ, ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਏ ਕਿ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ, ਕਿੱਜ ਤੇ ਕਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲਿਖੀ ਗਈ? ਦੱਸੋ, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੋਗੇ?’

‘ਓ, ਜ਼ਰੂਰ!’ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ‘ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਰੋਜ਼-ਰੋਜ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।’ ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਝੂਠ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਬੜਾ ਹੀ ਰਤਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫੇਰ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਧੀਮੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ, ਬੜੇ ਭੱਦਰ-ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ।

ਮੇਰਾ ਸਾਥੀ ਪਲ ਛਿਣ ਲਈ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਬੜੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ‘ਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਮਨੁੱਖੀ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਗੁੱਬੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਵਿਚਿੱਤਰ ਤੇ ਅਹਿਮ ਚੀਜ਼ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਦੇ ਓ ਨਾ?’

ਮੈਂ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਹਾਸੀ ਭਰੀ।
‘ਠੀਕ, ਫੇਰ ਆਓ ਜ਼ਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀਓ। ਸੁਣੋ, ਤੁਸੀਂ ਜਦ ਤੀਕ ਜਵਾਨ ਓ, ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਮੌਕਾ ਹੱਥੋਂ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇਈਓ।’

‘ਅਜੀਬ ਆਦਮੀ ਹੈ।’ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਲਝਾ ਲਿਆ ਸੀ।

‘ਸੋ ਤਾਂ ਠੀਕ ਏ,’ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ‘ਪਰ ਅਸੀਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉਪਰ ਕਰਾਂਗੇ?’

ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜਾਣਕਾਰ ਵਾਂਗ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਧਾ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ, ‘ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ, ਕਿਉਂ ਠੀਕ ਏ ਨਾ?’

‘ਹਾਂ, ਪਰ... ਦੇਰ ਕਾਫੀ ਹੋ ਗਈ ਏ।’

‘ਓ, ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਓ, ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅਜੇ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।’

ਮੈਂ ਰੁਕ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜਕੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਏਨੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਭਵਿੱਖ-ਨਾਦ ਜਾਪ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਫੜਿਆ ਤੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਪਰ ਵਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲੱਗਾ।

‘ਰੁਕੋ ਨਾ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਰਜਤੋ ਉਪਰ ਓ।’ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ, ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸੋ ਬੜੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?’

ਮੇਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਆਤਮ-ਸੰਤੁਲਨ ਘਟਦਾ। ਆਖਰ ਇਹ ਆਦਮੀ ਮੇਥੋਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕੀ ਹੈ? ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਕੌਣ? ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਆਦਮੀ ਸੀ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਉਤੇ ਖਿਝ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕਾਹਲ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਅਹੁਲਿਆ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੁਰਦਾ ਸ਼ਾਂਤ ਭਾਵ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ, ‘ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਦਿੱਕਤ ਸਮਝ ਸਕਦਾਂ। ਯਕਦਮ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਣਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਔਖਾ ਏ, ਕਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂ?’

ਉਸ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਮੇਰੇ ਉਤਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੋ, ਜੇ ਮੈਂ ਕਹਾਂ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨ ਦੀ

ਇਕ ਪਾਠਕ

ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕਿਹੜਾ ਪਾਠਕ ਹੈ ਜੋ ਰੂਸੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਮੈਕਸਿਮ ਗੋਰਕੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਨਹੀਂ। ਕੁਝ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਇਕ ਹੋਰ ਰੂਸੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅੰਤੋਨ ਚੈਖਵ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਹਾਣੀ “ਸ਼ਰਤ” ਛਾਪੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਇਕ ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਗੋਰਕੀ ਦੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ “ਇਕ ਪਾਠਕ” ਛਾਪਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੋ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੈ ਇਹ ਕਹਾਣੀ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮਦਦ ਕਰਨੀ, ਉਸ ਦੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਸੱਚ ਦੀ ਪਰਖ ਪ੍ਰਤੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹੋਣਾ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਤੇ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਲਈ ਹਿੰਮਤ ਵਧਾਉਣੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਅਣਖ, ਗੁੱਸਾ ਤੇ ਹੌਸਲਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਉਚੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਾਉਣੀ ਤੇ ਸਵੱਛਣਾ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਬਣਾਉਣਾ। ਕਿਉਂ, ਏਨਾ ਤਾਂ ਮੰਨਦੇ ਓ?’

‘ਹਾਂ।’ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ‘ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬੜੀ ਸਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਮੰਨਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚੰਗੇਰਾ ਬਣਾਉਣਾ ਏ।’
‘ਫੇਰ ਦੋਖੇ ਨਾ, ਲੇਖਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਉਚੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਓ।’
ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਤੇ ਫੇਰ ਆਪਣੀ ਉਹੀ ਤਿੱਖੀ ਹਾਸੀ ਹੱਸਿਆ, ‘ਹੋ-ਹੋ-ਹੋ!’

ਇਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੇਠੀ ਹੋ ਰਹੀ ਜਾਪੀ। ਮੈਂ ਦੁੱਖ, ਹਿਰਖ ਤੇ ਖਿਝ ਕੇ ਚੀਕਿਆ, ‘ਆਖਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਥੋਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕੀ ਓ?’
‘ਆਓ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਗ ਵਿਚ ਚੱਲ ਕੇ ਬੈਠਦੇ ਆਂ।’ ਉਸ ਨੇ ਫੇਰ ਇਕ ਨਿੱਕੀ ਹਾਸੀ ਹੱਸਦਿਆਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਖਿੱਚਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਨਗਰ-ਬਾਗ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਕਿੱਕਰਾਂ ਤੇ ਲਿਲਕ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਬਰਫ਼ ਦੀ ਪਰਤ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਚੰਦ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਚਮਕਦੀਆਂ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਛਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਇੰਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਰਫ਼ ਦਾ ਕਵਚ ਪਾਈ ਸਖ਼ਤ ਟਾਹਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸਿੱਧੀ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ‘ਇਸਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਕੋਈ ਪੁਰਜਾ ਢਿੱਲਾ ਜਾਪਦਾ ਏ।’ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਦੀ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।
‘ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਰਹੇ ਓ ਕਿ ਮੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਕੁਝ ਖਰਾਬ ਲੱਗਦਾ ਏ।’ ਉਸ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਭਾਵ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ‘ਪਰ ਇਸ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿਓ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਤੇ ਅਢੁਕਵਾਂ ਏ। ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਕਰੀਏ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਭਿੰਨ ਏ, ਤੇ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਝੰਜਟ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਏ, ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਦਮੀ ਦੀ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਠੋਸ ਪ੍ਰਮਾਣ ਏ।’

‘ਉਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਏ,’ ਮੈਂ ਕਿਹਾ। ਮੇਰੀ ਖਿਝ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ‘ਪਰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਚੱਲਾਂਗਾ। ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ।’
‘ਜਾਓ।’ ਉਸ ਨੇ ਮੋਢੇ ਸਿਕੋੜ ਕੇ ਕਿਹਾ, ‘ਜਾਓ, ਪਰ ਇਹ ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਭੱਜ ਰਹੇ ਓ।’ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੈਂ ਉਥੋਂ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਉਹ ਬਾਗ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਟਿੱਲੇ ਕੋਲ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਉਥੋਂ ਵੇਲਗਾ ਨਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਉਪਰ ਹੁਣ ਬਰਫ਼ ਦੀ ਚਾਦਰ ਤਣ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਬਰਫ਼ ਦੀ ਉਸ ਚਾਦਰ ਉਪਰ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਕਾਲੇ ਫੀਤੇ ਟੰਗੇ ਹੋਏ ਹੋਣ। ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਰ ਤਦ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਲੰਮੇ-ਚੌੜੇ ਮੈਦਾਨ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਉਥੇ ਪਏ ਇਕ ਬੈਂਚ ਉਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤੇ ਸੁੰਨੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵੱਲ ਤੱਕਦਾ ਸੀਟੀ ਦੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਇਕ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਗੀਤ ਦੀ ਧੁਨ ਵਜਾਉਣ ਲੱਗਾ :
‘ਉਹ ਕੀ ਦਿਖਾਉਣਗੇ ਰਸਤਾ ਸਾਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਸੁੱਧ ਨਹੀਂ...’

ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਏ ਪਰ ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਜੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਜੋਸ਼ ਜਾਂ ਕੌਮਲਤਾ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰਥ ਆਂ। ਅਸੀਂ ਤੁੰਫ਼ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਤੇ ਦੈਵੀ-ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਚਿੱਤਰ ਤੇ ਅਨੋਖਾ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਸੀਂ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਏ, ਉਹ ਰਸਹੀਣ, ਬਦਰੰਗ ਤੇ ਅਫਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਏ। ਜਿਸ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਦੀ ਏਨੀ ਲਗਨ ਤੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਤੁਰੇ ਸਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਚਲ ਤੇ ਤੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਏ।’ ਇਕ ਪਲ ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਕਿਉਂ, ਮੈਂ ਠੀਕ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਨਾ?’
‘ਹਾਂ’ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ‘ਤੁਹਾਡਾ ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਏ।’

‘ਤੁਸੀਂ ਬੜੀ ਛੋਟੀ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਦੇਂਦੇ ਓ,’ ਤਿੱਖੀ ਹਾਸੀ ਹੱਸਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਮੇਰਾ ਮਖੌਲ ਉਡਾਇਆ। ਮੈਂ ਕੱਚਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਗੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਬੋਲਿਆ, ‘ਤੁਸੀਂ ਲੇਖਕ ਓ, ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਲਿਖਦੇ ਓ ਉਸ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਪੜ੍ਹਦੇ ਨੇ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਓ? ਤੇ ਕੀ ਕਦੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਏ ਕਿ ਦੁਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਹੱਕ ਹੈ?’

ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਫਰੋਲਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਚਿਆ-ਪਰਖਿਆ। ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ? ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੀ ਹੈ? ਕੀ ਓਹੋ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਹੀਆਂ-ਸੁਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਜੋ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ? ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਹੱਕ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ? ਇਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦਿਆਂ, ਜਿਹੜਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਹੈ?’

ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਉਡੀਕ ਤੋਂ ਅੱਕ ਕੇ ਫੇਰ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ‘ਇਕ

ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦ ਇਹ ਧਰਤੀ ਲਿਖਣ ਕਲਾ ਮਾਹਿਰਾਂ, ਜੀਵਨ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੇ ਅਧਿਅਨਕਾਰਾਂ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲ ਇੱਛਾ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿਚ ਡੂੰਘੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜੋ ਕਦੀ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਮਿਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ, ਕਾਰਨ? ਉਹ ਅਮਰ ਸੱਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਦੀ ਮੇਲੀ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਫੁੱਟ-ਫੁੱਟ ਪੈਂਦੀ ਜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚਿੱਤਰੇ ਪਾਤਰ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਰ ਨੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਨ ਪਾਈ ਹੋਈ ਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਹੌਸਲਾ ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਏ, ਦਗਦਾ ਹੋਇਆ ਗੁੱਸਾ ਤੇ ਨਿੱਘਾ-ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

‘ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਲਈ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਏ। ਫੇਰ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਆਤਮਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਚਾ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਸੱਚ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਲਿਖਦੇ ਓ, ਉਹ ਝੂਠਾ, ਫਿੱਕਾ ਤੇ ਅਨੁਭਵਹੀਣ ਜਾਪਦਾ ਏ। ਲੱਗਦਾ ਏ, ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਜਬਰਨ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਉਗਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਚੰਦ ਵਾਂਗਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਚਮਕਦੇ ਓ, ਤੇ ਇਹ ਚਾਨਣ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲਾ ਏ, ਉਹ ਪ੍ਰਛਾਵੇਂ ਖੂਬ ਉਭਾਰਦਾ ਏ ਪਰ ਨੂਰ ਘੱਟ ਬਰੂਰਦਾ ਏ... ਤੇ ਨਿੱਘ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ।’ ਉਸ ਕਿਹਾ।

‘ਅਸਲ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਖੁਦ ਗਰੀਬ ਓ, ਏਨੇ ਗਰੀਬ ਕਿ ਦੁਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ੈ ਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਜੋ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੁੱਲਵਾਨ ਹੋਵੇ। ਤੇ ਜੇ ਦੇਂਦੇ ਵੀ ਓ ਤਾਂ ਸਰਵਦਿਚ ਸੰਤੋਖ ਦੇ ਇਸ ਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੁੰਦਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਕੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾਇਆ ਏ, ਬਲਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਦੇਂਦੇ ਓ ਜੀਵਨ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ

ਮਹਲਾ ਅੰਦਰਿ ਹੋਦੀਆ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਮਹੱਲ, ਮਹਲ ਜਾਂ ਮਹਿਲ ਵਜੋਂ ਉਚਾਰੇ ਤੇ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਅਰਥ ਹਨ: ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਭਵਨ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ। ਭਵਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਬੀ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਦੇਖਾਂਗੇ, ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਅਰਥ ਇਸੇ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਏ। ਅਰਬੀ ਧਾਤੂ 'ਹਲ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਤਰਨਾ, ਵਾਸਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਿਰਿਆਵੀ ਨਾਂਵ 'ਹਲੂਲ' ਬਣਿਆ ਹੈ। 'ਹਲੂਲ' ਦਾ ਭਾਵ ਉਤਰਨ, ਡੇਰਾ ਕਰਨ, ਨਿਵਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹੱਲ ਜਾਂ ਮਹਿਲ ਉਹ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਹਲੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਰਥਾਤ ਉਤਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਨਿਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਰਬੀ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਜਗਹ, ਸਥਾਨ, ਸਰੀਰ, ਫਿਰ ਰੁਤਬਾ ਤੇ ਅੱਗੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸਮਾਂ ਜਾਂ ਮੌਕਾ ਵੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਰਬੀ ਫਾਰਸੀ ਵਾਲੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਭਵਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਰਾਗ ਆਸਾ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ:

ਮਹਲਾ ਅੰਦਰਿ ਹੋਦੀਆ
ਹੁਣਿ ਬਹਣਿ ਨ ਮਿਲਣਿ ਹਦੁਰਿ॥
ਸਥਾਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:
ਏਕ ਮਹਲਿ ਤੂ ਪੰਡਤ ਵਕਤਾ
ਏਕ ਮਹਲ ਬਲਿ ਹੋਆ॥
ਪਦਵੀ, ਰੁਤਬਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਹੈ:
ਟਹਲ ਮਹਲ ਤਾਕਉ ਮਿਲੈ
ਜਾਕਉ ਸਾਧੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲ (ਬਾਵਨ)
ਅਨੁਕੂਲ ਸਮਾਂ ਜਾਂ ਮੌਕਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ:
ਮਹਲ ਕੁਮਲਹੁ ਨ ਜਾਣਨੀ
ਮੁਰਖ ਆਪਣੈ ਸੁਆਇ॥
ਬੈਠਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਅੰਤਰਕਰਣ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਅਰਥਾਤ ਜਿਥੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੈ:

ਮਹਲ ਮਹਿ ਬੈਠੇ ਅਗਮ ਅਪਾਰ॥
(ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ)
ਪਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:
ਤੇਰਾ ਮਹਲ ਸਚਾ ਜੀਉ
ਨਾਮ ਸਚਾ ਵਾਪਾਰੇ॥ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ)
'ਮਹਲ' ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਲਈ ਵੀ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਦੋਨੋਂ ਵਾਰੀ 'ਸਿਰੀਰਾਗ ਮਹਲ ਪਹਿਲਾ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ। ਏਥੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰੀਰਾਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ

ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤਕ ਹੈ। ਪਰ ਰਾਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਉਂਤੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਚੈਤਾ ਵਜੋਂ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਵਖਰੇਵਾਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਆਮ ਪਦ 'ਮਹਲਾ' ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਰਾਗ ਗੁਜਰੀ ਮਹਲਾ 4, ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ 1 ਆਦਿ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਕਲਮੀ ਨਾਂ 'ਨਾਨਕ' ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਏਥੇ ਭਾਵ ਏਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਜੋਤ ਦਾ ਵਾਸਾ ਅਗਲੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਏਹੀ ਅਰਥ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਗਤੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਭਾਂਡਾ, ਕਪੜਾ, ਪਿੰਡ ਆਦਿ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਾਂ ਵਿਚ ਮਹਲ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 'ਮਹਿਲੈ ਅੰਦਰਿ ਮਹਲ ਕੇ ਪਾਏ' ਵਿਚ 'ਮਹਿਲੈ ਅੰਦਰਿ' ਦਾ ਭਾਵ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ 'ਮਹਲ ਕੇ ਪਾਏ' ਦਾ ਭਾਵ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਜੋਤ ਦਾ ਵਾਸਾ ਅਗਲੇ ਗੁਰੂ ਦੇ 'ਮਹਲ' ਅਰਥਾਤ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਆਮ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂਆਂ ਲਈ 'ਮਹਲਾ' ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੇ ਪਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕ ਤਕਨੀਕੀ ਜਿਹੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਪਰਾਏ ਪਨ' ਲਈ ਬਾਬਲ ਦਾ ਨਿਮਾਣਾ ਘਰ ਹੀ ਮਹਿਲ ਹੈ।

ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਅਰਥ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ 'ਜਿਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਕਰਕੇ ਜਾ ਉਤਰੀਏ' ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਯੁਧ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਹੱਲੇ ਦੀ ਰੀਤੀ ਚਲਾਈ। 'ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ' ਵਿਚ ਏਹੀ ਅਰਥ ਦੱਸ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਹੋਲਾ' ਸ਼ਬਦ 'ਹੱਲਾ' ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਅਰਬੀ ਧਾਤੂ 'ਹਲ' ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ 'ਹੋਲਾ' ਹੋਲੀ ਦਾ ਹੀ ਪੁਲਿੰਗ ਰੂਪ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਹੋਲੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਵਜੋਂ ਹੋਲਾ ਸ਼ਬਦ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਕਿਧਰੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਹੋਲੀ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਤੇ ਜੰਗਜੂ ਤਾਕਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੀ ਰੀਤ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਰਹਿਤਲ ਦੇ ਖਾੜਕੂ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਬਦਾਂ

ਦਾ ਪੁਲਿੰਗੀਕਰਨ ਤੇ ਵਡਰੂਪੀਕਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਰੁਮਾਲ ਤੋਂ ਰੁਮਾਲਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ, ਸਵਾਰ ਤੋਂ ਸਵਾਰਾ ਆਦਿ। ਹੋਲਾ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਕੜੀ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਲਾ ਸ਼ਬਦ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੱਤੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਕਸਬੇ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਧਾਤਮੂਲਕ ਅਰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਮਹੱਲਾ' ਵਾਸਾ ਕਰਨ, ਡੇਰਾ ਜਮਾਉਣ ਜਾਂ ਪਤਾਅ ਕਰਨ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਫੌਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤਾਅ ਦੌਰਾਨ ਵਗਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਉਂਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਨਗਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦੇ ਸੂਰੂ ਵਿਚ ਮਹੱਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਅਲ-ਮਹੱਲਾ ਅਲ-ਕੁਬਰਾ ਮਿਸਰ ਦਾ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮਹੱਲਾ ਸਦੀਕਾਬਾਦ ਹੈ। ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਹੀਰਾਮੰਡੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਹੀ ਮਹੱਲਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਕ ਖੰਡ ਨੂੰ ਵੀ ਮਹੱਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਉਜ਼ਬੇਕਿਸਤਾਨ, ਤਾਜਿਕਿਸਤਾਨ, ਤੁਰਕੀ ਆਦਿ ਵਿਚ ਮਹੱਲਾ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖਾਪ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਸਮਾਜਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਡਨੇਰਕਰ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੋਹਾਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਹਾਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ ਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਸੁਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰਧਾ ਨਾਲ 'ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਹਿਲ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਥੇ ਮਹਿਲ ਤੋਂ ਭਾਵ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਗੁਰੂਆਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਲਕਬ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਲਈ 'ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਹਿਲ' ਢੁਕਵੀਂ ਉਕਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਰਬੀ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਮਹਿਲ-ਏ-ਖਾਸ ਮੁੱਖ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਰਾਜੇ, ਨਵਾਬ, ਸਾਮੰਤ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ

ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਮਹਿਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਇਕ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਲ ਜਾਂ ਰਾਣੀਵਾਸ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਏਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਦੀ ਬੇਗਮ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਅਰਜੁਮੰਦ ਬਾਨੋ ਸੀ ਨੂੰ 'ਮੁਮਤਾਜ ਮਹਲ' ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ ਲਈ ਮਿਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮੁਮਤਾਜ ਸੀ। ਮੁਮਤਾਜ ਦਾ ਅਰਥ ਸਰਵਸੁਸ਼ੋਠ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪਿਛੇ ਮਹੱਲ ਸ਼ਬਦ ਮੁਮਤਾਜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਵਧ ਦੇ ਨਵਾਬ ਵਾਜਿਦ ਅਲੀ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬੇਗਮ ਦੇ ਨਾਂ ਪਿਛੇ ਹੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਵੇਸਵਾ ਤੋਂ ਸ਼ਾਹੀ ਹਰਮ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀ ਤੇ ਫਿਰ ਬੇਗਮ ਬਣੀ ਇਸ ਬਹਾਦਰ, ਦੁਰਅੰਦੇਸ਼ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਔਰਤ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਮੁਹੰਮਦੀ ਖਾਨੁਮ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਪਿਛੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਗੁਣਾਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਸੂਚਕ ਨਾਂ ਮਿਲਿਆ, ਹਜ਼ਰਤ ਮਹੱਲਾ ਅਜਿਹੇ ਨਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਪਾਧੀ ਜਾਂ ਰੁਤਬਾ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਜੋਗਵਸ ਇਸਤਰੀ ਲਈ ਇਸੇ ਧੁਨੀ ਵਾਲਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਹੈ 'ਮਹਿਲਾ' ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਘਟ ਹੀ ਵਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਇਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਇਕ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਇਕੋ ਵਾਰ 'ਮਹਲ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ:

ਮਹਲ ਕੁਚਜੀ ਮਤਵਤੀ
ਕਾਲੀ ਮਨੁਹ ਕਸੁਧ॥
ਜੇ ਗੁਣ ਹੋਵਨਿ ਤਾ ਪਿਰ ਰਵੈ
ਨਾਨਕ ਅਵਗੁਣ ਮੁੰਧ॥
ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਰੂਪ 'ਮਹੋਲੀ' ਵੀ ਹੈ:
ਸਭੇ ਕੰਤ ਮਹੋਲੀਆ
ਸਗਲੀਆ ਕਰਹਿ ਸੀਗਾਰ॥ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ)
ਮਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਦਿਲਚਸਪ 'ਵਿਗਾੜ' ਘਰ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਸਤਰੀ ਲਈ 'ਮਹਿਰੀ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਝੀਵਰ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਸੂਚਕ ਸ਼ਬਦ ਮਹਿਰੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਔਰਤ ਲਾਇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਣਿਆ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਿਆਂ ਵਿਚ ਰਸੋਈਏ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਮਹਿਰਾ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਰਾਜ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-454-4958

ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਮਹਿਲਾ ਜਾਂ ਮਹੋਲੀ ਸ਼ਬਦ ਅਰਬੀ ਵਲੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਲੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਧਾਤੂ 'ਮਹ' ਹੈ। ਇਸ ਧਾਤੂ ਵਿਚ ਗੁਰੂਤਾ ਜਾਂ ਵਡਿੱਤਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ। 'ਮਹਾਨ' ਸ਼ਬਦ ਇਸੇ ਤੋਂ ਬਣਿਆ। 'ਮਹ' ਤੋਂ ਮਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਮਹਿਲਾ ਬਣਿਆ। 'ਮਹ' ਧਾਤੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਬਹੁਤ ਹੈ ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮਹੀ ਰੂਪ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਲਈਏ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਮਹੀ ਦਾ ਅਰਥ 'ਮਹਾਨ ਦੁਨੀਆਂ' ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਮਿੱਟੀ, ਭੋਇੰ, ਦੇਸ਼, ਸੈਨਾ, ਗਊ, ਜ਼ਮੀਨ-ਆਸਮਾਨ, ਨਦੀਆਂ ਆਦਿ ਵੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਮਹਾਨਤਾ ਜਾਂ ਵਡਿੱਤਣ ਦੇ ਭਾਵ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਾਰੀ ਅਤੇ ਗਾਂ ਲਈ ਮਹੀ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ 'ਮਹ' ਤੇ 'ਮਹਿਸ਼' ਮੱਝ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹਿੰ, ਮਹੀ, ਮੂੰਸ ਆਦਿ ਇਸੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੈ। ਨਰ ਮਹਿੰ ਲਈ ਮਹਿਰੂ ਅਤੇ ਮਹੀਆਂ ਚਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਮਾਹੀ ਸ਼ਬਦ ਹਰ 'ਹੀਰ' ਦਾ ਰਸਮੀਆ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਮਹੀ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਵਰਤਿਆ ਹੈ:

ਬਲਵੰਤਿ ਬਿਆਪ ਰਹੀ ਸਭ ਮਹੀ
(ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ)
'ਮਹ' ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਸ਼ਬਦ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਬਥੇਰੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਅਜੇ ਏਨਿਆਂ ਕੁ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰੋ: ਮਹਾਨ, ਮਹੱਤਵ, ਮਹੱਤ, ਮਹਿਮਾ ਆਦਿ। ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਹਿੰਦ-ਆਰਿਆਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਸੁਜਾਤੀ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਮੂਲ ਮੈਗ (meg) ਹੈ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਏਨਾ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ much, magnitude, mega ਇਸ ਦੇ ਸੁਜਾਤੀ ਹਨ।

ਨੈਣ-ਨਕਸ਼

(ਸਫਾ 21 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸਾਲ ਮੈਂ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ 'ਚ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ, ਉਦੋਂ ਅਤਿਵਾਦ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸਨ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਿਹਾ। ਇੱਥੇ ਨਾ ਕਦੇ ਬਿਜਲੀ ਗਈ ਦੇਖੀ, ਨਾ ਕਦੇ ਮੱਖੀ ਨਾ

ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਖੇੜਾ ਕਲਮੇਟ ਦਾ ਅੰਦਰਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਮੱਛਰ। ਉਥੇ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਉਥੋਂ ਕੁ ਹੀ ਬੱਦਲੀ ਉਠ ਕੇ ਉਥੇ ਕੁ ਹੀ ਜਲ-ਥਲ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਬੂੰਦ-ਬੂੰਦ ਪਾਣੀ ਲਈ ਤਰਸ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ।

ਮੈਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਕੂਲ ਸੰਨ 2001 ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਬਣਿਆ। ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਕੁ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ

ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਆਲੁਣਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚੀ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਹਾਈ ਸਕੂਲ 'ਚੋਂ ਲੈਕਾਰਾਰ ਬਣਾ ਕੇ +2 ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੇਠਲੇ ਸਕੂਲ 'ਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ।

ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਇੱਥੇ ਰਾਜਾ ਸਿੰਘ (ਟੈਕਸਲਾ ਟੀ.ਵੀ. ਵਾਲੇ) ਨੇ ਕਿਨੂੰਆਂ ਦੇ ਬਾਗ ਲਾਏ ਤੇ ਹੁਣ ਪੱਥਰ ਪੀਹਣ ਦੇ ਕਰੱਸਰ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ, ਇੰਡਸਟਰੀ, ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਜਾਲ।

ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਡਰਾਇੰਗ ਮਾਸਟਰ ਰਾਮ ਪਾਲ ਬੈਸ ਹੀ

ਕਾਵਿ-ਮੰਚ

ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲੁਕਾ ਕੇ

ਭਗਤੀ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ
ਤੇ ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਭੇਤ
ਸਦਾ ਰੱਖੀਦਾ ਲੋਕੋਂ ਲੁਕਾ ਕੇ,
ਆਪਣਾ ਹੀ ਧਨ ਭਾਵੇਂ ਹੋਵੇ
ਸਦਾ ਰੱਖੀਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲੁਕਾ ਕੇ।

ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ
ਨਾ ਮੁੱਖ ਕਦੇ ਮੋੜੀਏ।
ਮੰਦਾ ਬੋਲ ਬੋਲ ਕੇ ਨਾ
ਦਿਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਤੋੜੀਏ।
ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਯਾਰੀ
ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਰੱਖੀਏ
ਘਰ 'ਚ ਬਿਠਾ ਕੇ।

ਅਮਲੀ ਪੁੱਤ ਦੇ ਨਾਲੋਂ
ਔਂਤ ਰਹਿ ਕੇ ਸਾਰੀਏ।
ਫੱਕਰ-ਫਕੀਰ-ਸਾਧੂ ਦੇ ਨਾ
ਲੱਤ ਕਦੇ ਮਾਰੀਏ।
ਉਚਾ ਨਾ ਠਾਣੇ 'ਚ ਕਦੇ ਬੋਲੀਏ
ਜੇ ਬੋਲੀਏ ਤਾਂ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਕੇ।

ਸ਼ਾਹੁਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰਾਂ 'ਚ
ਧੀਆਂ ਵਿਆਹੀਏ ਨਾ।
ਅਮੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਰੀਆਂ 'ਚ
ਸਮਾਂ ਗਵਾਈਏ ਨਾ।
ਸਰਕਾਰੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ
ਐਵੇਂ ਸਲੂਟ ਮਾਰੀਏ ਨਾ
ਰੱਖੋ ਆਪਣਾ ਆਪ ਬਚਾ ਕੇ।

ਠੋਕੇ ਅਤੇ ਠਾਣੇ ਦੇ ਨਾ
ਗੋਤੇ ਬਹੁਤੇ ਮਾਰੀਏ।
ਝੁਠੀ ਹੁਲਤਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲੋਂ
ਨੀਵੇਂ ਰਹਿ ਕੇ ਸਾਰੀਏ।
ਸੇਖੋਂ ਦਾਖੇ ਵਾਲੇ ਨੇ
ਸੱਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬੋਨੂੰ ਦੱਸੀਆਂ
ਦਿਲ ਵਿਚ ਰੱਖਿਓ ਛੁਪਾ ਕੇ।
-ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ (ਦਾਖਾ)
ਫੋਨ: 510-774-5909

ਵਿਰਸਾ

ਵਿਚ ਤ੍ਰਿੰਜਣਾਂ ਚਰਖੇ ਡਹਿਣ ਨਾ,
ਪਿੱਪਲਾ ਉਤੇ ਪੀਘਾਂ ਪੈਣ ਨਾ।
ਟਾਂਵੇ-ਟਾਂਵੇ ਰਹਿੰਗੇ ਹੁਣ
ਕੁੱਪ ਤੇ ਗੁਹਾੜੀਆਂ...।
ਨਾ ਟਿੱਡਾਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਰਹਿੰਗੇ
ਨਾ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਘਲਾੜੀਆਂ।

ਘੜਾ, ਘੜੌਂਜ ਤੇ ਕਾੜੁਨੀ ਹਾਰੇ,
ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਹੀ ਲੱਭਦੇ ਹੁਣ ਚਾਰੇ।
ਦੁੱਧ, ਦਹੀਂ ਤੇ ਮੱਖਣ
ਨਾ ਲੱਸੀਆਂ ਨੇ ਗਾੜੀਆਂ...।

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਸੱਥ ਨੀਂ ਜੁੜਦੀ,
ਚਾਹ ਵੀ ਨਾ ਕੋਈ ਪੀਵੇ ਗੁੜ ਦੀ।
ਚੰਦਰੇ ਲੋਕਾਂ ਢਾਹ ਦਿੱਤੀਆਂ
ਕਈ ਗੁੱਗੇ ਦੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ...।

ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੇ ਚਾਅ ਨਾ ਰਹਿ ਗਏ,
ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੇ ਵਿਆਹ ਨਾ ਰਹਿ ਗਏ।
ਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੇ ਲਾੜੇ,
ਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੀਆਂ ਲਾੜੀਆਂ...।
ਨਾ ਟਿੱਡਾਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਰਹਿੰਗੇ

ਨਾ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਘਲਾੜੀਆਂ।

ਮੰਜੇ ਘਟ ਗਏ ਦੌਣ ਵਾਲੇ ਹੁਣ,
ਘਟ ਗਏ ਵਧੀਆ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੁਣ।
ਘਟੀਆਂ ਸਿਰਾਂ ਤੋਂ ਪੱਗਾਂ
ਨਿੱਮਿਆਂ ਮੂੰਹਾਂ ਤੋਂ ਦਾਹੜੀਆਂ...।
-ਨਿੱਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲਾ

ਸਿਦਕੀ ਪੁੱਤਰ

(ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜੋ ਜਿੱਤ ਕੇ
ਵਾਪਸ ਨਾ ਪਰਤੇ)

ਹਰ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚ ਕਦੇ
ਤਪਣਗੇ ਠੰਢੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ।
ਸਾਉਣ ਮਹੀਨੇ ਵਗ ਰਹੇ
ਕਿਉਂ ਤੱਤੇ ਬੁੱਲੇ।
ਮਨ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਕੇ
ਜਿਹੜੇ ਘਰੋਂ ਤੁਰੇ ਸੀ,
ਜਿੱਤਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਪਰਤੇ ਨਾ
ਹੀਰੇ ਅਣਮੁੱਲੇ।

ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਾਂ ਕੁਰਲਾਇਆ
ਅੱਜ ਬਨੇਰੇ ਉਤੇ,
ਲੱਗਦਾ ਰਾਤੀਂ ਆਲੁਣਿਆਂ 'ਤੇ
ਝੱਖੜ ਝੁੱਲੇ।
ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਜੇ ਬਣੇ
ਉਡੀਕਾਂ ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਰਦੇ,
ਕਿਸੇ ਦੀ ਅੱਖ 'ਚੋਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅੱਥਰੂ ਨਾ ਝੁੱਲੇ।
ਟੁੱਟ ਗਏ ਪਰ
ਝੁਕੇ ਨਹੀਂ ਤੁਫਾਨਾਂ ਅੱਗੇ,
ਸਿਦਕੀ ਪੁੱਤਰ ਹਾਰੇ ਨਾ
ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ ਦੁੱਲੇ।

-ਅਜੇ ਤਨਵੀਰ

ਮੁੜ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਜੰਮਣਾ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਵਰਗਾ ਗਾਇਕ

ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬੁੱਕ ਹੋਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੂਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪਿਛੋਂ ਸੁੱਖੀ-ਸਾਂਝੀ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਵਾਈ-ਟਿੰਨ ਘੰਟੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਗਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਕੋਹੋ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪੈਣ, ਲੋਚ 'ਚ ਆਏ ਸਰਾਬੀ ਕੀ ਕਹਿ ਦੇਣ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ 'ਚਿਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ, ਗਵਾਰਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਦੋ

ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਅਖ਼ਤਰ

ਕੀ ਕਰੇ? ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਨੂੰ ਗਿਆ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਹੋ ਚੱਲੇ ਨੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੀ ਬਥੇਰੇ ਨੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ। ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਰੇਡੀਓ, ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਗੀਤ 'ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖਦੀ ਹੁਣ ਕੀ ਹਾਲ ਪ੍ਰੀਤੋਂ ਦਾ' ਅੱਜ ਵੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਫਰਮਾਇਸ 'ਤੇ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।

ਜਿਹੜੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਰੱਜਵਾਂ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਈ ਪ੍ਰਵਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨੇ ਤੇ ਕਈ ਮਜ਼ਾਹੀਆ ਰੰਗ ਨਾਲ। ਉਸ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਜਿੱਥੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸੱਲ ਬਿਆਨਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਾਹੌਲ 'ਚ ਹੋਰ ਰੰਗ ਭਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉਹ 'ਹਾਏ ਨੀ ਡੁੱਬ ਜਾਣੀ ਦਾ ਬਹੁੰਗਤਾ ਰੋਵੇ' ਤੇ 'ਚੀਚੋ ਚੀਚ ਗਨੇਰੀਆਂ' ਜਿਹੀਆਂ ਬਾਲ ਸੋਚ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਪਰ ਮਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੱਜਣ ਦੀ ਗੱਲ 'ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਨੈਂ ਸੱਜਣਾ ਵੇ ਰਹਿਨੈਂ ਅੱਖੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ' ਵਰਗੇ ਪਾਏਦਾਰ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉਹ 'ਮੇਰੇ ਲੁੱਟੇ ਪੁੱਟੇ ਪਿਆਰ ਦੀ, ਉਦਾਸ ਹੈ ਕਹਾਣੀ' ਜ਼ਰੀਏ ਇਸ਼ਕ 'ਚ ਮਾਤ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਦਰਦ ਬਿਆਨਦੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਿਸਾਰ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅੱਗੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਖੋਲ੍ਹਦਾ 'ਕਿਤੇ ਸੁਣ ਔਲੁਤੇ ਮੁਟਿਆਰੇ, ਨੀ ਚਰਖਾ ਬੋਲ ਪਿਆ' ਵਰਗਾ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੈ।

ਉਦਾਸ ਤੇ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਦੋਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਨੇ ਨਿੱਠ ਕੇ ਗਾਏ ਪਰ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਉਸ ਦੇ ਮਜ਼ਾਹੀਆ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਮਕਬੂਲ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਜਾਪਦੈ, ਜਿਹੜੇ ਗੀਤ ਉਸ ਨੇ ਮਖੌਲ-ਮਖੌਲ 'ਚ ਗਾਏ, ਉਹੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜ ਗਏ। ਇਸ ਵੰਨਗੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ 'ਚ ਨਾ ਕੋਈ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਹਕੀਕਤ ਤੇ ਨਾ ਝੋਰਾ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਦਿਨ ਆਏ, ਜਦੋਂ ਹਰ ਹੱਟੀ-ਭੱਠੀ, ਨਿਆਣੇ-ਸਿਆਣੇ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਸੇ ਦੇ ਗੀਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

'ਦੇਸੀ ਬਾਂਦਰੀ ਵਲੈਤੀ ਚੀਕਾਂ' ਮਾਰੇ ਮੁੰਡਿਓ' ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੋ। ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਜਿਹੇ ਇਸ ਗੀਤ 'ਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਸਾਲ ਲਾ ਕੇ ਪਿੰਡ ਪਰਤਣ ਵਾਲੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ 'ਤੇ ਟਕੋਰਾਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਬਲਧੀਰ ਮਾਹਲਾ ਦਾ ਗੀਤ 'ਕੱਕੂ ਰਾਣਾ ਰੋਦਾ ਹਾਏ ਮੈਂ ਮਰਗੀ ਰੋਦਾ' ਵੀ ਬਹੁਤ ਹਿੱਟ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਦੇ ਇਸ ਗੀਤ ਵਿਚ ਤਨਜ਼ ਸੀ ਤੇ ਵਲੈਤੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੀ 'ਕੰਮੇ' ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ 'ਚ ਆਉਣ ਦੀ ਨੇਕ ਸਲਾਹ ਵੀ। ਬੋਲ ਦੇਖੋ :

ਕਹਿੰਦੇ ਕੰਮੇ ਕਮਲੀ ਵਲੈਤ ਹੋ ਕੇ ਆਈ ਯਾਰੇ, ਵੇਖੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚੌਜ ਨਿਆਰੇ ਮੁੰਡਿਓ, ਹੋਗੀ ਬੋਲੇ-ਬੋਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਮੁੰਡਿਓ, ਅੱਧੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਅੱਧੀ ਬੋਲਦੀ ਪੰਜਾਬੀ, ਉਹਦੇ ਨਖਰੇ ਨਾ ਜਾਣ ਸਹਾਰੇ ਮੁੰਡਿਓ, ਦੇਸੀ ਬਾਂਦਰੀ ਵਲੈਤੀ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰੇ ਮੁੰਡਿਓ। ਗਾਣਾ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਤੇ 'ਕੰਮੇ' ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਹੜੀ 'ਕੰਮੇ' ਭੇਡਾਂ

ਦਾ ਵਾਤਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਨੱਕ ਪੁੱਝਣ ਦਾ ਚੱਜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅੱਜ ਮਹਿੰਗੇ ਪਰਫਿਊਮ ਲਾਉਂਦੀ ਤੇ ਬਾਪੂ-ਬੋਬੇ ਨੂੰ 'ਮੌਮ-ਡੈਂਡ' ਆਖਦੀ ਏ। ਗਾਣੇ 'ਚ ਜਿਹੜੀ ਥਾਂ 'ਦੇਸੀ ਬਾਂਦਰੀ' ਆਉਂਦਾ, ਉਥੇ ਬਾਂਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ।

ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਦਾ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੀਤ ਹੈ, 'ਹਾਏ ਨੀ ਮਰ ਜਾਣੀ ਦਾ ਬਹੁੰਗਤਾ ਰੋਵੇ' ਗੀਤ ਇੱਕ ਛੁੱਟੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਉਸ ਦਾ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਔਰਤ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੈ, ਜਿਹੜੀ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਵੀ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਿਆਣੇ ਨੂੰ ਉਂਗਲ ਲਾ ਗਲੀ 'ਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਹੱਸਦੇ ਨੇ, ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਨਿਆਣਾ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਵੇਰੂ ਜਾਂਦੈ ਤਾਂ ਉਹ ਦੁਖੀ ਹੋ ਮਨ ਦੀ ਵਿਥਿਆ ਬਿਆਨ ਕਰਦੈ। ਉਸ ਦੀ ਵਿਥਿਆ 'ਚ ਹਾਸਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਝੋਰਾ ਵੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਭਾਵੇਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਗੀਤ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਇਹ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਜ਼ਾਮਨ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣੇ। ਕਿੰਨੇ ਫੱਬੇ ਸਨ ਉਸ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਬੋਲ:

ਜਦ ਉਂਗਲੀ ਲਾ ਕੇ ਤੁਰਦਾ ਹਾਂ, ਦਿਲ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਸੰਗਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਬੰਸਰੀ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ, ਅੱਜ ਫੇਰ ਛੁਣਛੁਣਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਵਾਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਖੋਹਵੇ, ਹਾਏ ਨੀ ਡੁੱਬ ਜਾਣੀਦਾ ਬਹੁੰਗਤਾ ਰੋਵੇ। ਹੁਣ ਮਜ਼ਾਹੀਆ ਗਾਇਕੀ ਸਿਰਫ ਕਾਮੇਡੀ ਕੈਸਿਟਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਹਿੱਟ ਗੀਤ ਦੀ ਪੈਰੋਡੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਏ, ਪਰ ਅੱਠ ਗਾਣਿਆਂ ਦੀ ਕੈਸਿਟ ਵਿਚ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਵਾਂਗ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇ ਛੋਹਣੇ ਹੋਰਾਂ ਹਿੱਸੇ ਘੱਟ ਆਏ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਗਾਏ, 'ਬਮ ਬਮ ਬਮ ਲਹਿਰੀ, 'ਚੀਚੋ ਚੀਚ ਗਨੇਰੀਆਂ, ਦੋ ਤੇਰੀਆਂ ਦੋ ਮੇਰੀਆਂ' ਤੇ 'ਧੰਨਾ ਜੱਟ ਖੇਡੇ, ਪੁੱਛਾਂ ਲੈ ਲਓ ਨੀ ਕੁਆਰੀਓ' ਤੋਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਵਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਗਾਇਕੀ ਨੇ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗੁੰਝੀ ਕਰਨ 'ਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਕਈ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਸ ਦਾ ਦਰਦ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਵੀ ਮਿਲੀ। ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਕਬੂਲ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚੋਂ 'ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਨੈਂ ਸੱਜਣਾ ਵੇ ਰਹਿਨੈਂ ਅੱਖੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ' ਤੇ 'ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖਦੀ' ਹੁਣ ਕੀ ਹਾਲ ਪ੍ਰੀਤੋਂ ਦਾ' ਪਰਦੇਸੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਾਲ ਬਿਆਨਦੇ ਹਨ।

ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਦਾ ਗੀਤ 'ਚਰਖਾ ਬੋਲ ਪਿਆ' ਸੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗਦੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸਰਦੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਚਿੰਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਸੀ ਕਿ ਗੱਭਰੂ ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ ਤੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਚਰਖਾ ਕੱਤਣ, ਦਰੀਆਂ ਬੁਣਨ,

**ਕੀ ਮੈਂ
ਤੁਹ
ਬੋਲਿਆ...**

**ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ
ਟਹਿਣਾ***

*ਫੋਨ: 91-98141-78883

ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਹਸਤ ਕਲਾ ਦੇ ਹੋਰ ਨਮੂਨਿਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋ ਚੱਲੀਆਂ ਨੇ। ਕਿੰਨਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਗੀਤ :

ਤੀਆਂ ਤੇ ਤੁੰਝਣਾਂ 'ਚ ਗੀਤ ਨਾ ਰਹੇ, ਸੱਗੀ ਫੁੱਲ, ਕੋਕਰੂ, ਤਵੀਤ ਨਾ ਰਹੇ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਖੂਹ 'ਤੇ ਨਾ ਰਹੀਆਂ ਰੋਣਕਾਂ, ਖੋਰੇ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਉਡ ਗਈਆਂ ਰੋਣਕਾਂ, ਕਿੱਥੇ ਤੁਰ ਗਏ ਨੇ ਸੱਜਣ ਪਿਆਰੇ, ਨੀ ਚਰਖਾ ਬੋਲ ਪਿਆ, ਕਿਤੇ ਸੁਣ ਔਲੁਤੇ ਮੁਟਿਆਰੇ।

ਇਹ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਕਮਾਲ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਬਣੀਆਂ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇੱਕ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ 'ਤੇ ਅਖਾੜਾ ਫਿਲਮਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਦਮਦਾਰ ਅਵਾਜ਼ 'ਚ ਗਾਇਆ, 'ਨੀ ਮੈਂ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਮਾਰਾਂ ਸੂਰਮੇ' ਤੇ ਚਿਮਟਾ ਹੱਥ 'ਚ ਫੜੀ ਏਦਾਂ ਗਾਉਂਦਾ ਦਿਸਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਫਿਲਮੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਸੱਚੀ-ਮੁੱਚੀ ਰਣ ਭੂਮੀ 'ਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਗਾਇਕਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਦੀ ਭੈਣ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਅਖ਼ਤਰ ਦਾ ਆਖਣੈ, 'ਜਦੋਂ ਵੀਰ ਜਿਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਰ ਸਨ, ਪਰ ਮੋਇਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ।' ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਕੋਈ ਮੇਲਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਰਗਰਮੀ ਜਾਰੀ ਨਾ ਰੱਖੀ, ਪਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਲੋਹੋਵਾਲ 'ਚ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਮੇਲਾ ਲਾਇਆ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਮੁਤਾਬਕ, 'ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਪੰਜ-ਛੇ ਸਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ...ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਗਾਉਂਦੀ ਏ ਤਾਂ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਦੀ ਭੈਣ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖੂਬ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਕੇ ਰੁਆ ਛੱਡਦੇ ਨੇ।'

ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਦਾ ਭਰਾ ਗੁਰਚਿੱਟਾ ਖ਼ਾਨ ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਖੁਦ ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੈ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਿਆਣੇ ਮਾਮੇ ਵਾਲੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਤੁਰਨਗੇ।

ਸੱਠ ਸ਼ਬਦੀ ਧੁਨਾਂ ਦਾ ਸੰਗਮ ਬਲਕਾਰ ਦਾਨਿਸ਼ ਦੀ 'ਤੂੰ'

ਅੱਖੜ ਲੋਕ ਤਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾ ਪੜ੍ਹਦੇ, ਕਵਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣਾ, ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਸੁਣਨਾ ਨਰਮ ਦਿਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰ ਹੈ। 'ਖਾਉ-ਵਢੂ' ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਜੇ ਕਿਤੇ

ਪੁਸਤਕ: ਤੂੰ
ਸ਼ਾਇਰ: ਬਲਕਾਰ ਦਾਨਿਸ਼
ਪਬਲਿਸ਼ਰ: ਸੰਗਮ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਸਮਾਣਾ
ਮੁੱਲ: 125 ਰੁਪਏ

ਇਹ ਆਦਤ ਪਾ ਲੈਣ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਰ ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ। ਜਦੋਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਛਾਪਣ ਲੱਗੇ ਨੇ, ਲਿਖਣ ਦਾ ਪੱਧਰ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਜਾਣਾ ਗੈਰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਬਲਕਾਰ ਦਾਨਿਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਪੁਸਤਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਘੁਮਾ ਦੇ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਵੀ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਭਰਦਾ। ਜੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਦਾਨਿਸ਼ ਦੀ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਉਹਨੂੰ ਸਿੱਧਿਆਂ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਮਰਹੂਮ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ, ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਮੀਸ਼ਾ ਅਤੇ ਅਜਾਇਬ ਚਿਤਰਕਾਰ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਲੈ ਵੜਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ ਵਾਂਗ ਪਹਿਲਾ ਰੰਗ ਵੇਖੋ:

ਦੁਨਿਆਵੀ ਕੈਦ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਅਜੇ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਖੁਦਾ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਅਜੇ।

ਬੰਦਾ ਬੇਸ਼ਕ ਭਾਵੇਂ ਚੰਦ ਉਪਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਅਜੇ।

ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨਾਂ ਹੀ ਭਾਵੇਂ ਗਜ਼ਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਗਿਰ ਜਾਣ ਤੇ ਇਖਲਾਕ ਗਰਕ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਸਾਡੀ ਅੱਜ ਦੀ ਗਜ਼ਲ ਵਿਚ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਜਦੋਂ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਹੱਥ ਚਲੇ ਗਈ ਹੈ, ਇਹਦੇ 'ਚੋਂ ਸਿੱਕ, ਤਤਪ ਤੇ ਨਿਰਾ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਰੰਡੀ-ਰੋਣਾ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਆਰ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਬਾਰੇ ਬਲਕਾਰ ਦੀ ਗਜ਼ਲ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਕਿਆ ਖੂਬ ਹਨ:

ਜਿਸ ਦਿਨ ਦਾ ਉਹ ਮੈਥੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੁਣਿਐ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਖੁਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਹਿਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਇਵੇਂ ਦਰਦ ਤੇਰਾ ਵਧ ਕੇ ਦਵਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤੇ

ਮੈਂ ਅੱਖਰ ਦਾ ਜਾਦੂਗਰ ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਫਾਸਲਾ ਰੱਖ, ਫੁੱਲਾਂ ਜਿਹੀ ਤੇਰੀ ਸੋਚ ਨੂੰ

ਬਲਕਾਰ ਦਾਨਿਸ਼

ਤਲਵਾਰ ਕਰ ਨਾ ਜਾਵਾਂ। ਹਰ ਵਾਅਦਾ ਤੇਰਾ ਵਕਤ ਪਾ ਕੇ ਲਾਰਾ ਨਿਕਲਿਆ, ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਤੇਰੇ ਲਾਰੇ ਦਾ ਇਤਬਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਵਾਂ। ਟਾਈਪ ਰਾਈਟਰ ਦੀ ਖੋਜ ਸ਼ਾਇਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੋਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪਵੇ, ਪਰ ਹੱਥ ਭਾਵੇਂ ਦੋਵੇਂ ਹੋਣ ਪਰ ਜੇ ਦਿਲ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਸਾਂਝ ਨਾ ਬਣੇ ਤਾਂ ਕਵਿਤਾ ਉਦਾਸ ਹੋ ਕੇ ਗੋਡਿਆਂ 'ਚ ਮੂੰਹ ਦੇ ਲੈਦੀ ਹੈ। ਅੰਦਾਜ਼ ਅਤੇ ਖਿਆਲ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵੀ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਸੁਰਾਂ ਹੇਠ ਆਏ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਨੰਦ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਮਾਰੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੱਜੀ ਕਿਸੇ ਦੇ, ਮੈਂ ਖੋਰੇ ਕਿਉਂ ਚੌਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਖੁਦ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮਿਲ ਨਾ ਸਕਿਆ, ਤੇਰੇ ਤੀਕਰ ਪਹੁੰਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਪਲ ਇਹੋ ਸੋਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਸ਼ਾਇਰ ਸੁਰ 'ਚ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਸੈਲੀ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਾਂ ਹੇਠ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਦਾਨਿਸ਼ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ

ਪੁਸਤਕ ਚਰਚਾ

ਕਾਵਿ ਜਗਤ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵਾਂ ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਬਿਨ ਸਭ ਜ਼ਰੂਰੀ 'ਤਿੰਨ ਭਰਾ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ: ਇਕ ਕਹੇ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਆਣਾ ਕਹੇ ਦੂਜਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਜਾਣਾ ਤੀਜਾ ਕਹੇ ਸਭ ਕਮਲਾ ਲਾਣਾ ਤੇ 'ਘਟਨਾ' ਵਿਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸਮੇਂ ਮੈਂ 'ਮੈਂ' ਸਾਂ ਉਹ 'ਉਹ' ਸੀ ਵਿਛੁੜਨ ਸਮੇਂ ਉਹ 'ਮੈਂ' ਸਾਂ 'ਉਹ' ਸੀ। ਕਾਵਿ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਛੋਹ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਸਫਲ ਛੇਤਖਾਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ:

ਜਾਹ ਬੱਦਲਾ ਮੀਂਹ ਬਰਸਾ ਨਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਸਤੇ ਹਾਂ ਹੋਰ ਸਤਾ ਨਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਨੈਣੀਂ ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਵੱਸਦਾ ਏ ਸਾਨੂੰ ਤੇਰੇ ਮੀਂਹ ਦਾ ਚਾਅ ਨਾਹੀਂ। ਉਹ ਸਮਰੱਥ ਸ਼ਾਇਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿੰਤਰ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖ ਰੋਖ ਵਿਚ ਬੁੱਢੀ ਮਾਈ ਦੀ ਪੀਘ ਵੀ ਪੈਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਨਿਉ ਯਾਰਕ ਵੱਸਦੇ ਇਸ ਸ਼ਾਇਰ ਗਾਇਕ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸੱਠ ਸ਼ਬਦੀ ਧੁਨਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥੋਪਾਈ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਕੇ ਦੇਖੋ, ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆਂ ਵੀ ਰੋਕਿਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੱਰਾ

ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਸਮੁੱਚਾ ਆਪਾ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 23 ਫਰਵਰੀ 1881 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਗਏ, ਉਸ ਦਿਨ 15 ਅਗਸਤ, 1947 ਨੂੰ ਤੜਕੇ ਸਵੇਰੇ ਉਹ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਖਾਤਰ ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਘੁੰਮੇ। ਸ਼ਾਇਰ ਬਾਕੇ ਬਿਹਾਰੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ' ਦੇ ਬੋਲ 1907 ਵਿਚ ਉੱਠੀ ਇਸ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਇਕ-ਮਿਕ ਹੋ ਗਏ। ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਇਸ ਮਸ਼ਾਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਤੀਜੇ (ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਵੀ ਬਾਲੀ ਰੱਖਿਆ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ (28 ਸਤੰਬਰ) ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਤਮਕਥਾ 'ਜ਼ਿੰਦਾ ਦਫਨ' (buried alive) 'ਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਛਾਪੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।—ਸੰਪਾਦਕ

■ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮੁਢਲੇ ਆਰੀਅਨ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਂ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ (ਹੁਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ) ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਬੰਗਾ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਨਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਵਾਲਾ ਪਿੰਡ ਹੈ। ਇਹ ਥਾਂ ਕਦੇ ਵੱਡੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਿਲੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਛੋਟੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੜ੍ਹ ਖੁਰਦ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਗੜ੍ਹ ਕਲਾਂ ਜਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਨਾਰਲੀ ਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰਦੁਆਰ ਨੂੰ ਚੱਲਿਆ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਥਾਂ ਹਨੇਰਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੇਖ ਉਹ ਉਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਵੱਡੇ ਕਿਲੇ ਪੁੱਜਾ। ਉਸ ਨੇ ਗੇਟ ਕੀਪਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਥੇ ਰਾਤ ਲਈ ਠਹਿਰ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਇਸ 'ਤੇ ਗੇਟ ਕੀਪਰ ਨੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਰਾਹੀਂ ਕਿਲੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਨੂੰ ਸੁਨੇਰਾ ਭੇਜਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਜਨਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।

ਜਗੀਰਦਾਰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਜਵਾਨ ਧੀ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾਈ। ਨੌਜਵਾਨ ਮਹਿਮਾਨ ਦੇ ਦਿਲਕਸ਼, ਦਲੇਰ, ਖੂਬਸੂਰਤ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਚਮਕੀਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਕਦਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨੇ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁਝਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਘੁਲ ਮਿਲ ਗਏ। ਉਸ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਦੀ ਜਵਾਨ ਧੀ ਮਹਿਮਾਨ ਵੱਲ ਖਿੱਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਗਿਆ।

ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਜਾਂਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਬੜੀ ਦਿਲਸਚਪੀ ਨਾਲ ਸੁਣੇ। ਜੇਕਰ ਛੇਤੀ ਸੌਣ ਅਤੇ ਸੁਵੱਖਤੇ

ਉੱਠਣ ਤੇ ਸਵੇਲੇ ਸਫ਼ਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾ ਪਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਅ ਤੱਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਮਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਗਿਆ।

ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਮਹਿਮਾਨ ਦੀ ਉਠਿਆ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਗਿਆ। ਨੌਕਰ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਫਤਹਿ ਬੁਲਾਈ। ਉਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਥਪੜੀ ਤੇ ਸਨੇਹ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਨੌਜਵਾਨ, ਤੇਰੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ?"

"ਅਜੇ ਨਹੀਂ।" ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕਿਲੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਵੇਲੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਹਿਮਾਨ ਬਣੇ। ਇਸ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ, ਅਲਵਿਦਾ ਕਹੀ ਅਤੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਖੜ ਗਏ।

ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਗਿਆ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕਿ ਇਸ ਸੱਦੇ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਖੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਸਫ਼ਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਭਵਿੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਉਧੇੜ ਬੁਣ ਵਿਚ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਸੂਕ ਲਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਘਰ ਬਣਾਵੇਗਾ।

ਅਜੇ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਫਿਰ ਸਭ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ, ਆਪਣੀ ਭਵਿੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਉਹ ਲੰਮੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਪੁਲਾਘਾਂ ਭਰਦਾ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਚੱਲਣ ਸਮੇਂ ਜਿਹੜਾ ਸਮਾਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਮਿਥਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ ਪੁੱਜ ਗਿਆ।

ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਾਣ ਸਾਰ ਹੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਮਾਲਕ ਦੀ ਇਕਲੌਤੀ ਸੁੰਦਰ ਧੀ ਦੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਇਕੋ ਹੀ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮਹਿਮਾਨ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ, ਮਾਲਕ ਬਣ ਕੇ ਰਹੇ। ਇਉਂ ਵੱਡਾ ਕਿਲਾ (ਗੜ੍ਹ ਕਲਾਂ) ਨਵ-ਵਿਵਾਹ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਦਰੋਜ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਥਾਂ ਨੂੰ 'ਖੱਟ ਗੜ੍ਹ ਕਲਾਂ' ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ।

ਇਸੇ ਦੰਪਤੀ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੋਇਆ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰਨ ਨਾਲ ਕਿਲੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਢਹਿ ਗਈਆਂ। ਵੱਡੇ ਕਿਲੇ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਖਾਈਆਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਚੁਢੇਰਿਉਂ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਚਾਰ ਵੱਡੇ ਛੱਪੜਾਂ ਵਿਚ ਵਟ ਗਏ। ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਥੇ ਬੰਦੇ ਨਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੱਤਖਾਂ ਤਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਸ਼ੂ ਵੀ ਨਹਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਭਾਰੀ ਬਾਰਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਦੋ ਟੋਭੇ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਤਿੰਨ ਟੋਭੇ ਵੀ ਆਪੋ ਵਿਚ ਰਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਬਚਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਾ ਇਕ ਥਾਂ ਜਿਹੜਾ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਐਸੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਬੱਤਖਾਂ ਆਂਡੇ ਦੇਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

■ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

'ਮਨੁੱਖੀ' ਵਪਾਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗ ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਡੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੱਕ ਭਿਣਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਦੀ। ਇਹ ਪਰੀ-ਦੇਸ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੰਜ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਸੂਬਿਆਂ ਅੰਦਰ ਧੜੇ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਪਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ-ਵਕੀਲ, ਜੱਜ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਪੁਲਿਸ। ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਜਮਾਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਵੀ ਚੋਖੀਆਂ ਬਦਨਾਮ ਹਨ ਪਰ ਪਰੀ-ਦੇਸ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਅੰਦਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੀ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਥਾਂ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਘੱਟ ਹਨ ਪਰ ਕੈਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇ। ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਡੱਕਣ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1980 ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਗੱਲ ਬੜੀ ਸੌਖੀ ਹੈ, ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਤੇ ਜਬਰੀ ਕੰਮ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੀ ਉਜਰਤ ਧੋਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ। 'ਲਾਭ ਲਈ ਕੈਦੀ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜੌਹਨ ਐਸਕ੍ਰਾਫਟ ਨੇ ਉਲੀਕਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅੰਦਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕਬੂਲਿਆ, ਖਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਬੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਬਦਲੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਬੇਅੰਤ ਮਾਇਆ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਸੰਨ 1942 ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਐਸਕ੍ਰਾਫਟ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 'ਮਸੂਰੀ' ਪ੍ਰਾਂਤ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਰਿਹਾ

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦਾ ਵਪਾਰ !

ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੁਸ਼ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕੰਮ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਨੇਮ ਨਾਲ ਚਰਚ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹੈ। ਕਿੰਨੀਆਂ ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਮਾਨਵ-ਹਿਤੈਸੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ!

ਜਦੋਂ ਕੈਦੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਕਮਾਈ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਕੈਦੀ ਸਮੂਹ ਸ਼ੋਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਮੰਡੀ 'ਵਾਲ ਸਟ੍ਰੀਟ' ਵਿਚ ਵੀ ਜਿਨਸ, ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਮਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਣ ਲੱਗੇ। ਪਰੀ-ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਪਰੀ-ਕਹਾਣੀ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ। ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ 'ਲੋਬਰ ਦੇ ਬਾਂਡ' ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਿਕਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਕੈਦ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਵੱਡਾ ਆਧਾਰ ਸੀ ਜੋ ਦੱਸਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਦੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਦੇਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂ ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ 'ਕਮਾਡਿਟੀ' ਭਾਵ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਮਾਲ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਭੂਗੋਲਿਕ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਵਪਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਅਸਲ ਸਜ਼ਾ, ਕਮਾਈਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਹੀ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਦੇ ਲੰਗਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਲੈ ਕੇ ਦੌਲਤ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਹਨ।

ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਉਦਯੋਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ, ਲੰਬੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀ ਨਾਲ ਰਲਦੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਨਫਰੀ ਨਿਰੀ ਕਾਇਮ ਹੀ ਨਾ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਵਧਦੀ ਜਾਵੇ। ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ

ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਹਰ ਸਾਲ ਛੇ ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਨਿੱਕੇ ਮੋਟੇ ਜੁਰਮ ਹੀ ਕੀਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਲੰਬੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਇਕ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਇਨਸਾਫ਼ ਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਭਾਰੀ ਪਰਛਾਵਾਂ ਤੇ ਸਹਿਮ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜਾ, 1980 ਦੇ ਸਦਾ ਦੇ ਲੱਖ ਕੈਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਝੀ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁੱਲ ਟੈਲੀਫੋਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਕੈਦੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਅੰਦਰ ਵਿਕਦੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ/ਉਪਕਰਨਾਂ ਦਾ 36 ਫ਼ੀਸਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਤਕਾਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੇਅੰਤ ਕੰਮ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਕੈਦੀ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਰਤ ਰਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਮਾਨਵੀ ਹੱਕ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਸੂਬਾਈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਉਗਰਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਉਹ 'ਕੈਦੀ-ਲੋਬਰ' ਠੋਕੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਵੇਚਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ-ਤਿਵੇਂ 'ਵਾਲ ਸਟ੍ਰੀਟ' ਦੇ ਸ਼ੋਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਕੈਦੀ ਬਾਂਡ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਟੋ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਹਾਂ 'ਜੁਰਮ' ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੀ. ਜੇ. ਟੀ. ਐੱਸ. ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦਾ ਕੋਡ ਨੰਬਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਜੇਲ੍ਹ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ, ਬ੍ਰੱਸਲਜ਼ (ਬੈਲਜੀਅਮ) ਵਿਚ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਹੈ 'ਆਨ' ਜਿਥੋਂ ਨੌਂ ਹਿੰਦਸਿਆਂ ਦੇ ਨੰਬਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਔਰਡਨੈਂਸ। ਔਰਡਨੈਂਸ ਲਈ ਲਫ਼ਜ਼ੀ ਅਰਥ ਹੈ 'ਬਾਰੂਦੀ ਹਥਿਆਰ'। ਕੈਦੀ ਬਾਂਡਾਂ ਦਾ ਲੈਣ ਦੇਣ ਇਹੀ ਸੰਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਗੁਦਾਮ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਪਿਆਰਾ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 'ਮਾਲ'।

ਇਹ ਹੈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਪ੍ਰਣਾਲੀ। ਕੁੱਲ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 'ਵਾਲ ਸਟ੍ਰੀਟ' ਦੇ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਲੋਬਰ, ਮਾਲ ਬਣ ਕੇ ਵਿਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਸਕ ਜੁਰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਹਵਾ ਖਾਣੀ ਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਹ ਲੋਕ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿੱਕੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਬਾਈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਸਿਸਟਮ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਥੋਕ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅੰਦਰ ਵਰਤਣ ਲਈ ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਕੈਦੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਜਬਰੀ ਲਿਆਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਬੰਦੀ ਫਤਨ ਲਈ ਇੰਨੀ ਖੋਚਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਚਾਹੀਦੇ ਨੇ ਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੰਜ ਆਮ ਪਬਲਿਕ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਭਿਆਨਕ 'ਬੰਦੀ ਵਪਾਰ' ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬੰਦੀ ਕੈਦੀਆਂ ਉੱਤੇ ਨਵੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਵੈਕਸੀਨਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਹੋਣਾ ਕਿਹੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਗੱਲ ਹੈ। 'ਕੋਲਿਅ' ਕਾਰਿਆਂ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਵਿਚ

ਮਰ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਰੋਲਾ ਪਾਉਣਾ ਹੈ? ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵੇਚਣ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਜਦੋਂ ਆਰਕੈਨਸਾਸ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਬਿੱਲ ਕਲਿੰਟਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਉਸ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਚੋਖਾ ਖੂਨ ਕੈਨੇਡਾ ਐਕਸਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਖੂਨ ਵਰਤਣ ਉੱਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਦਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਆਈ.ਵੀ. ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਹੋ ਗਏ। ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਗਈ 'ਫੈਕਟਰ 8' ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਵਰਨਰ ਬਿੱਲ ਕਲਿੰਟਨ ਨੂੰ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਘਟਨਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਕਿਸ ਨੇ ਸੀ? ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣ ਗਿਆ।

ਅਮਰੀਕੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਕਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਬਾਦੀ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 12.4 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਕੈਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਾਕਫ਼ੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਲ 2007 ਵਿਚ ਇਕ ਲੱਖ ਅਬਾਦੀ ਪਿੱਛੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ 28, ਚੀਨ ਵਿਚ 118, ਰੂਸ ਵਿਚ 532 ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 714 ਕੈਦੀ ਸਨ।

ਅਮਰੀਕੀ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੁੰ ਮਾਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। 'ਪਿਊ ਸੈਂਟਰ' ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਇਕੱਤੀ ਬਾਲਗ ਅਮਰੀਕਨ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਬੰਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਜਕੜ ਵਿਚ ਹੈ। 25 ਲੱਖ ਸੀਖਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪੈਰੋਲ ਤੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਰਕ ਦੇਖ-ਰੋਖ ਵਿਚ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਮਨੀ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਪਿੱਛੇ ਛੁਪੀ ਹਕੀਕਤ ਬਾਰੇ ਸਭ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਹਨ?

ਫੋਨ: +91 98150-00207

ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲੇ-ਮਕਸੂਦ

ਸੁਨਹਿਰੀ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੰਜੀਵ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਜਲਵਾ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਵੀ ਸਾਰੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸੰਜੀਵ ਨਾਲ ਜੀਵਿਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ਵਿਦਾਈ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸੇ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ। 6 ਜੂਨ 1929 ਨੂੰ ਜੇਲਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ (ਵਰਤਮਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਦੇ ਖੁਰਦ ਪਿੰਡ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਇਕ ਸਰਨਾਰਥੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਭਾਰਤ ਆਏ। ਫਿਰ ਅੰਬਾਲਾ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਲਈ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਜੈਹਿੰਦ ਕਾਲਜ 'ਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ।

ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਮਦਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਦੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬੜੀ ਚਿਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ੋਰ ਫੜਨ ਲੱਗੀ। ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਰਮੇਸ਼ ਸਹਿਗਲ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਫਿਲਮ 'ਰੇਲਵੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ' (1955) 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਵੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਫਿਲਮ 'ਚ ਨਲਿਨੀ ਜੈਵੰਤ ਨਾਇਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫਿਲਮ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਇਸੇ ਵਰ੍ਹੇ ਸੋਹਰਾਬ ਮੋਦੀ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਕੁੰਦਨ' 'ਚ ਵੀ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣੇ। 1956 ਦਾ ਵਰ੍ਹਾ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਲਈ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸੋਗਾਤ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ।

ਬੀ.ਆਰ. ਚੋਪੜਾ ਦੀ 'ਏਕ ਹੀ ਰਾਸਤਾ' 'ਚ ਦਿੱਗਜ ਨਾਇਕਾ ਮੀਨਾ ਕੁਮਾਰੀ ਨਾਲ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਧਾਂਕ ਜਮਾਈ। ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਦੇ ਭੀਸ਼ਮ ਪਿਤਾਮਾ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਹਿਬੂਬ ਖਾਨ ਦੀ ਚਰਚਿਤ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਿਖਰ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਨਰਗਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾਮਈ ਅਦਾਕਾਰੀ ਤੇ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਰਦਾਰ ਬਿਰਜੂ ਨੇ ਫਿਲਮ 'ਮਦਰ ਇੰਡੀਆ' 'ਚ ਅਥਾਹ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। 'ਮਦਰ ਇੰਡੀਆ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਅੱਗ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਚ ਨਰਗਿਸ ਘਿਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਜਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅੱਗ 'ਚੋਂ ਨਰਗਿਸ ਨੂੰ ਕੱਢਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਸੁਨੀਲ-ਨਰਗਿਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਨਤੀਜਾ ਵੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ। 'ਮਦਰ ਇੰਡੀਆ' ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਨੂੰ ਸਿਖਰਾਂ ਦੇ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ 'ਚ ਲਿਆ ਖੜਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕਾਲ 'ਚ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ, ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਤੇ ਦੇਵ ਆਨੰਦ

ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਫੀ ਚਰਚਿਤ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਈ। ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਦੀਆਂ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਫਲ ਫਿਲਮਾਂ ਜਿਵੇਂ 'ਸਾਧਨਾ', 'ਸੁਜਾਤਾ', 'ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਗੀ', 'ਮੁਝੇ ਜੀਨੋ ਦੋ', 'ਵਕਤ', 'ਮੇਰਾ ਸਾਇਆ', 'ਹਮਰਾਜ', 'ਮਿਲਨ' ਤੇ 'ਪੜੋਸਨ' (1968) ਨੇ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਨੂੰ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਦੀਆਂ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ। 'ਪੜੋਸਨ' 'ਚ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਨੇ 'ਭੋਲੇ' ਦਾ ਮਾਸੂਮ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾ ਕੇ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਖੱਟੀ। ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਲੱਛਣ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਾਫ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 'ਜ਼ਖਮੀ', 'ਨਾਗਿਨ' ਤੇ 'ਜਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਨ' (1979) 'ਚ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਾਹਿਆ ਗਿਆ। ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲ ਜੂਝਦੇ 3 ਮਈ 1981 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਰਗਿਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਦਮਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰਿਆ। 1983 'ਚ ਸੁਨੀਲ ਨੇ ਕੈਂਸਰ ਆਧਾਰਤ ਫਿਲਮ 'ਦਰਦ ਕਾ ਰਿਸ਼ਤਾ' ਬਣਾਈ ਜਿਸ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਯਾਦਗਾਰ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ। ਫਿਲਮ ਬੇਹੱਦ ਸਫਲ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਾਰੀ ਆਮਦਨ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਨੇ ਕੈਂਸਰ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਲਈ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

'ਚੋਕੀ' ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਨੂੰ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਉਤਾਰਿਆ ਤੇ ਫਿਰ 'ਨਾਮ' 'ਚ ਸਰਵੋਤਮ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਮੋਹਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। 1984 'ਚ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਉਤਰੇ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਤੇ ਲੋਕ ਸੇਵਾ 'ਚ ਜੁੱਟ ਕੇ ਕਈ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ, ਕੈਂਸਰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਮੰਗਵਾਈਆਂ, ਗਰੀਬ ਤੇ ਬੇਸਹਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਰਦ ਸਮਝਿਆ।

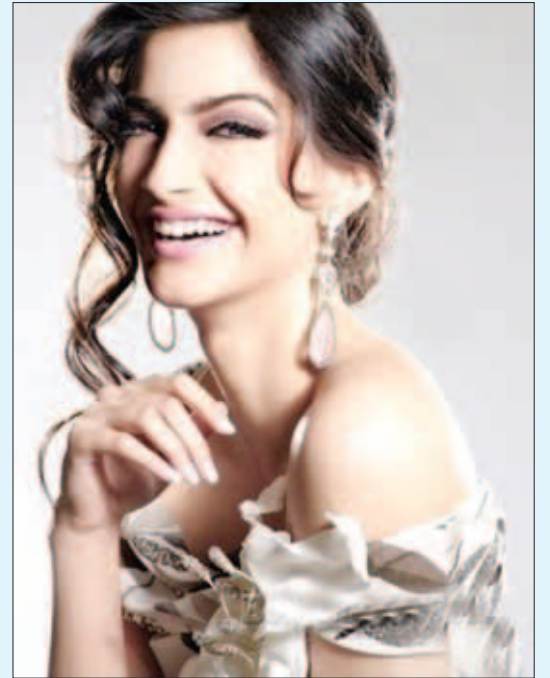
ਤਕਰੀਬਨ 100 ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਜਾਨ ਫੂਕਣ ਵਾਲੇ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਮਸਫਰ ਨਰਗਿਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੀਨਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਸਾਧਨਾ, ਵਹਿਦਾ

ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਨਾਲ।

ਰਹਿਮਾਨ, ਨੂਤਨ, ਰੇਖਾ, ਮਧੂਬਾਲਾ, ਆਸ਼ਾ ਪਾਰੇਖ, ਵੈਜੰਤੀ ਮਾਲਾ, ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ, ਰਾਖੀ, ਸਮਿਤਾ ਪਾਟਿਲ ਵਰਗੀਆਂ ਦਿੱਗਜ ਨਾਇਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮੁੰਨਾ ਭਾਈ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ.' (2004) 'ਚ ਮਹਿਮਾਨ ਭੂਮਿਕਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਖਰੀ ਫਿਲਮ ਸਿੱਧ ਹੋਈ।

ਸੋਨਮ ਨੇ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਰਾਜ ਜਾਣਿਆ

ਸ਼ਾਹਿਦ ਦੇ ਨਾਲ 'ਮੌਸਮ' 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਨਮ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਨਗਰੀ ਦੀ ਨਵੀਂ 'ਸਟਾਇਲਿਸ਼ ਆਈਕਾਨ' ਦਾ ਦਰਜਾ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕਾਲੇ ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੇ ਗਾਊਨ 'ਚ ਅਕਸਰ ਉਹ ਘਰ 'ਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ ਤੇ ਗਲਤ ਰੂਪ ਸੱਜਾ ਕਰਕੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਜਾਦੂ ਉਹ ਕਰ ਹੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਰੈਸਲਟ ਪਹਿਨ ਕੇ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੋਨਮ ਕਪੂਰ ਨੂੰ 'ਆਈ ਹੋਟ ਲਵ ਸਟੇਰੀਜ਼' ਨੇ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ।

ਪੁਨੀਤ ਮਲਹੋਤਰਾ ਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸੋਨਮ ਨੂੰ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਟਾਰ ਨਾਇਕਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਕੰਨਾਂ 'ਚ ਲੰਮੇ ਵਾਲੇ, ਉਚੀ ਅੱਡੀ ਵਾਲੇ ਸੈਂਡਲ, ਕਾਲੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਤੇ ਲਾਲ ਲਿਪਸਟਿਕ ਸੋਨਮ ਦਾ ਨਵਾਂ ਫੈਸ਼ਨ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਅਨਿਲ ਕਪੂਰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਸੀ ਕਿ ਬੇਟੀ ਸੋਨਮ ਦਾ ਕੈਰੀਅਰ ਖਤਰੇ 'ਚ ਹੈ। ਅਨਿਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅਜੇ ਦੇਵਗਨ ਨੇ ਅਸਵਨੀ ਧੀਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਚ ਸੋਨਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਤਲ ਹਸੀਨਾ ਜਾਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਸਫਲਤਾ 'ਆਈਸ਼ਾ' 'ਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਭੁੱਲ੍ਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਇਸ ਲਈ 'ਮੌਸਮ' 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਵੱਖਰਾ ਤਰੀਕਾ ਅਪਨਾਇਆ ਹੈ। ਸੋਨਮ ਦੀ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਤਕੜੀ ਪਹੁੰਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਖਬਰਾਂ 'ਚ ਰਹਿਣਾ ਸੋਨਮ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅਸਫਲ ਦੌਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਲ ਉਹ ਸਫਲ ਦੌਰ 'ਚ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਬੈਂਕਯੂ' ਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਹੁਣ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਸੋਨਮ ਤਾਂ 'ਪਲੇਅਰਜ਼' ਤੇ 'ਮੌਸਮ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਹੀ ਕਰੇਗੀ।

ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਦੀ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਵੱਲ ਦੌੜ

ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸਿੰਗਲੈਰਿਟੀ' 'ਚ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਬਸੂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਰੋਲੇਡ ਜਦ ਇੰਡੀਆ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕਲਿੱਪ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਸਿੰਗਲੈਰਿਟੀ' ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸੱਤਵੇਂ ਅਕਾਸ਼ 'ਤੇ ਉਡਣ ਲੱਗੀ। ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਮਰਾਠਣ ਬਹਾਦਰ ਨਾਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਚ ਹੈ ਜੋ ਅਚਾਨਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰ ਬੈਠਦੀ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਅਸਫਲ ਨਾਇਕਾ ਦਾ ਠੱਪਾ ਉਸ 'ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ 'ਲਮਹੇ' ਨਹੀਂ ਚੱਲੀ ਤੇ ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਆਪਣੀ ਗਲਤ ਫਿਲਮੀ ਚੋਣ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹਿਆ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਕੋਲ 'ਪਲੇਅਰਜ਼' ਤੇ 'ਸਿੰਗਲੈਰਿਟੀ' ਦੇ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ। ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਉਹ ਜਾਨ ਅਬਰਾਹਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਣਾ ਡੱਗੂ ਬਾਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੈ। ਇਹ ਨਜ਼ਦੀਕੀ 'ਦਮ ਮਾਰੋ ਦਮ' ਤੋਂ ਵਧੀ ਸੀ। ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸਿੰਗਲੈਰਿਟੀ' 'ਚ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਕਾਮੁਕਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਲਮ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਹੈ। ਜਾਨ ਅਬਰਾਹਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਿਸ ਬਸੂ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਲੁੱਕ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਿਪਾਸ਼ਾ ਦੀ ਰੀਝ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਤ ਦੀ ਕਾਮੁਕ ਨਾਇਕਾ ਕਹਿਣ।

ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਦੀ ਮਾਂ ਕਿਰਨ ਖੇਰ

ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਿਰਨ ਖੇਰ ਨੇ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਫਿਲਮ 'ਮੰਮੀ ਪੰਜਾਬੀ' ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿਰਨ ਖੇਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪੰਮੀ ਸੋਮਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਮਿੱਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਇਸ ਚਹੇਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਿਤਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕਿਰਨ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਹਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 'ਮੰਮੀ ਪੰਜਾਬੀ' ਵਿਚ ਕਿਰਨ ਨੇ ਮਾਂ ਦੀ ਜੋ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਆਮ ਫਿਲਮੀ ਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਹੈ। ਕਿਰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਜੇਕਰ ਪੰਮੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਣ-ਧੋਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਬੇਟੇ ਦੇ ਲਈ ਖੀਰ ਜਾਂ ਗਾਜਰ ਦਾ ਹਲਵਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ

ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਨਕਾਰ ਦਿੰਦੀ। ਕਿਰਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ 'ਰੰਗ ਦੇ ਬਸੰਤੀ' ਵਿਚ ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਮੇਰੇ ਬੇਟੇ ਬਣੇ ਸਨ ਤੇ 'ਦੋਸਤਾਨਾ' ਵਿਚ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੱਚਨ। 'ਓਮ ਸ਼ਾਂਤੀ ਓਮ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਮੇਰੇ ਬੇਟੇ ਬਣੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਟਾਰਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ 'ਕੁਰਬਾਨ' ਵਿਚ ਸੈਫ ਅਲੀ ਖਾਨ ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਰੋਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵੀ ਮਾਂ ਦੇ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਅੰਤਿਆਚਾਰ ਸਹਿ ਲਵੇਗੀ। ਭਾਵ ਕਿਰਨ ਤੋਂ 'ਮਦਰ ਇੰਡੀਆ' ਵਰਗੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਭਾਅ ਜੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ: ਰੰਗਮੰਚ ਹੋਇਆ ਉਦਾਸ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ

ਆਖਿਰ ਭਾਅ ਵਰਤ ਹੀ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਡਰ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਬੋਝੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਵਲ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨਾਲ ਗੱਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਗੁਰਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਮਰ ਵਧਣ ਕਰਕੇ ਡਾਇਲਿਸਿਸ ਛੇਤੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਈ.ਸੀ. ਨੰਦਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ 83 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਭਾਅ ਜੀ ਹੁਰਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸੱਠ ਵਰ੍ਹੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ

ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ। ਖੈਰ! ਮਰਨ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਉਣੀ ਸੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਚਮੁੱਚ ਵੀਰਾਨੀ ਛਾ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਆਈ ਤਾਂ ਰੰਗਮੰਚ ਦੀ ਫਿਲਮ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਲਕਾਂ ਹੇਠ ਦੌੜਨ ਲੱਗੀ। ਭਾਅ ਦਰਸ਼ਨ ਖਟਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੰਗੂਵਾਲ ਵਿਚ ਪਾਸ ਦੇਖਿਆ, ਉਥੇ ਹੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਵੀ। ਫਿਰ ਹਰ ਸਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਰਾਤੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿਚ ਖਟਕ ਕਲਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਵੀ। ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ ਉਤੇ ਅਸੀਂ ਦੇ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਉਸ ਤੋਂ ਨਾਟਕ ਖਿਡਾਏ। 'ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ' ਜਦੋਂ ਜਲੰਧਰ ਦੁਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਹਰ ਹਫਤੇ 'ਏ' ਸਟੀਡੀਓ ਭਾਅ ਜੀ ਨਾਲ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ 'ਵਿਰਾਸਤ' ਅਤੇ 'ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਰ' ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੈਂ ਦੁਰਗਾ ਦੱਤ ਸਵਿਤੋਜ ਅਤੇ ਡਾ. ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਨਾਲ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸਾਂ। 'ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ' ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਹੋਇਆ ਭਾਅ

ਜੀ ਨੂੰ ਉਕਾ ਹੀ ਉਨੀ ਵੱਡੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪ ਹੀ 'ਇਹਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ' ਡਾਇਲਾਗ ਬੋਲਦਾ ਤਾਂ ਇਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗਿਆ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਿਜ਼ਾਮ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਛੋਟੇ ਨਾਟਕਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਚੋਟਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਛੇ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਲਾਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਨੂੰ ਦੇਣੇ ਉਹਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਕਰੀਬ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਉਹਨੇ ਸਾਹ ਹੀ ਸਿਰਫ ਇਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਲਿਆ। 'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਦੇ ਐਤਵਾਰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਕਾਲਮ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਨਾਟਕਕਾਰ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਅਦਾਕਾਰ, ਤੇ ਇਨਸਾਨ-ਚਾਰ ਗੁਣਾਂ ਕਰਕੇ ਸਤਿਕਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਭਾਅ ਜੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੇਵਕਤੀ ਸੱਟ ਅਸਹਿ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 1929 ਵਿਚ ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 72 ਫੀਸਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾਟਕਾਂ ਦੀ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਸਿਰਫ 'ਮਨ ਜੀਤੋ ਜਗ ਜੀਤ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਰੰਗਮੰਚ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇਵਤਾ ਹੈ। ਬੜੇ ਸਨਮਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ। ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨਾਟਕ ਖੇਡਣ ਦਾ ਚੰਗਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਫਰ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਹੀ ਖਿੱਚ ਲਈ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਉਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ 43 ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਦੇ ਬੇਟੀਆਂ ਡਾ. ਨਵਸ਼ਰਨ ਤੇ ਡਾ. ਅਰੀਤ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਕੌਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।

26 ਤੇ 27 ਸਤੰਬਰ (ਅਮਰੀਕਾ ਮੁਤਾਬਕ) ਦੀ ਦਰਮਿਆਨੀ ਰਾਤ ਮੌਤ ਨੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਸਾਥੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝਾੜ-ਝੰਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਹਿਣਾ ਤਾਂ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਰੈ' ਤੋਂ 'ਸੀ' ਕਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਰੰਗ ਦੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਧਨੇਆ ਅਤੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਉਹਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰੇਨੂੰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧਾਹ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਬਲਜੀਵਨ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਬਾਤਿਸ਼, ਪਵਨਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ, ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਖਹਿਰਾ, ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰਾਵਾਲਾ, ਬੱਬੂ ਗੁਰਪਾਲ, ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਜੂ, ਜਤਿੰਦਰ ਜਰਗੀਆ, ਦੀਪ ਮੰਗਲੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਵੀ ਅੱਜ ਉਦਾਸ ਹਨ।

ਦੇਸੀ ਵਰਲਡ ਰੇਡੀਓ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੈ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਖਾਲਸ

ਦੇਸੀ ਰੇਡੀਓ

ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਨ ਪਸੰਦ ਦਾ ਰੇਡੀਓ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ।
35000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ,
WIFI ਇੰਟਰਨੈਟ ਰੇਡੀਓ 24 ਘੰਟੇ

*ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 27 ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਿਥੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ, ਖਬਰਾਂ ਤੇ ਚਲੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 125 ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣੋ

*ਭਾਰਤ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੁਣੋ। ਰੇਡੀਓ ਹਮਸਫਰ, ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ, ਧਮਾਲ ਰੇਡੀਓ, ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ, ਦੇਸ ਪਰਦੇਸ, ਸਾਡੀ ਆਵਾਜ਼, ਪੰਜ ਪਾਣੀ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ, ਦੇਸੀ ਰੇਡੀਓ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ, ਬੀ ਬੀ ਸੀ ਹਿੰਦੀ, ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ, ਸ਼ਬਨਮ ਰੇਡੀਓ, ਢੋਲ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਮਨਪਸੰਦ ਜ਼ੁਬਾਨਾਂ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹੀ ਰੇਡੀਓ ਸੁਣੋ।

*ਰੇਡੀਓ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ *ਰੇਡੀਓ ਵਰਤਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਸਾਨ *ਰੇਡੀਓ ਵਿਚ ਦੋ ਅਲਾਰਮ ਹਨ-ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਅਲਾਰਮ ਵਿਚ ਫਿਟ ਕਰਕੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Punjabi, Hindi, Urdu, Fijian,
South Indian Radio Stations.

ਡੀਲਰਸ਼ਿਪ ਲੈ ਕੇ ਚੰਗੇ ਪੈਸੇ ਕਮਾਓ

ਆਰਡਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਰੇਡੀਓ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇਗਾ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਰੇਡੀਓ
Desi Bazar, 916 E. Main Street #118,
Greenwood, IN (Tel: 317-888-2040)
'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ
www.desiworldradio.com, info@desiworldradio.com
Toll Free Number: 1-800-604-6024

ਅੱਜ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ!
1.888.888.9914

oork

ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਪੇਮੈਂਟਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ?
ਜਿਹਨਾਂ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਚੜਾਓ ਅਤੇ ਜਾਨ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇ

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਪੇਮੈਂਟ 70% ਤੱਕ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਲੇਟ ਫੀਸ ਅਤੇ ਓਵਰ ਲਿਮਿਟ ਫੀਸ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ

**ਆਪਣਾ ਕਰੈਡਿਟ ਬਹਾਲ ਕਰਾਓ,
ਬੈਂਕਰਪਸੀ ਤੋਂ ਬਚੋ!**

WE WORK IN
ALL 50 STATES
& CANADA

WE CAN HELP YOU TO RESOLVE YOUR IRS TAX DEBT TODAY

- #1 Ranked By Numerous Organizations
- 100% Confidential
- Achieve Financial Peace of Mind
- Help Stop Wage Garnishments And Bank Levies
- Get The Fastest Possible Solution
- Help You Have Peace Of Mind